

ŽELEZAR

TEDNIK — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SZ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 16. OKTOBRA 1980

ŠTEVILKA: 41 • LETO: XXIX

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SZ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

DELO ODDELKA INTERNE STANDARDIZACIJE NA RO

V začetku leta 1979 je bil v raziskovalnem oddelku (RO) ustanovljen oddelek za interno standardizacijo z namenom, da se sistematično in bolj urejeno pristopi k zapisovanju tehnoloških poti oz. procesov v Železarni.

Interni standardi oz. regulativi, kakor smo jih do sedaj imenovali, so se izdelovali na RO že pred letom 1968. V obdobju 1968 do 1978 je bilo izdelanih okrog 200 regulativov, ki so bili izdelani na osnovi takratnih potreb in zahtev posameznih TOZD.

V zadnjih letih so nastale občutne spremembe v tehnologiji izdelave in predelave jekla in je zato večina regulativov zastarelih ali pa popolnoma neveljavnih. To je narekovalo potrebo po izdelavi novih internih

standardov ali opraviť popravke obstoječih. Predno smo se lotili te naloge je bilo potrebno sprejeti novo zasnovo izdelave internih standardov, ki omogoča bolj smotrno porazdelitev

internih standardov. V starem konceptu so se regulativi delili na:

- regulativi za izdelavo jekla
- regulativi za toplo predelavo jekla
- regulativi za hladno predelavo jekla
- regulativi za toplotno obdelavo jekla
- regulativi za površinsko obdelavo jekla
- celotni tehnološki postopki
- razni regulativi.

Za razliko od stare zasnove regulativov imajo interni standardi s 1. 6. 1980 popolnoma novo obliko in način označevanja. Nov način organiziranosti internih standardov je razviden iz sheme.

Če na kratko povzamem za primerjavo nove interne standarde s staro zasnovo regulativov, potem vidimo, da poleg naslova regulativa in pripadnosti grupi regulativa ni vseboval drugih elementov, za hitro spoznavanje namena regulativa.

S spremembo glave regulativa je interni standard sedaj pisan na večji

ŠE VEDNO TEŽAVE S POLPROIZVODI

V septembru smo dobili v Železarno 10.511 ton polproizvodov od zunaj, kar je bila letos največja količina. Vendar je bilo pri tej količini 7.367 ton ali 70,1 % slabov za prevaljanje prek potisne peči v TOZD Valjarna bluming-štekel in le 3.144 ton ostalih polproizvodov (toplovaljani trakovi, valjana in vlečena žica, paličasto jeklo), ki jih je možno brez prevaljanja neposredno uporabiti kot vložek v posameznih temeljnih organizacijah.

Tako je bilo tudi v tem mesecu prisotno pomanjkanje polproizvodov, zaradi česar je bil močno znižan operativni program skupne in gotove proizvodnje. Dodatne težave so bile še s pomanjkanjem koksa, zaradi česar ves september ni obratoval plavž št. 1, kar je seveda negativno vplivalo na obratovanje v martinarni. Poleg tega ni dobro obratovala valjarna bluming-štekel, ki je bila pred glavnim remontom, ki je bil prestavljen s septembra na začetek oktobra. Zaradi vsega tega smo dosegli pri skupni proizvodnji 80,0 % gospodarskega načrta, oziroma na zmanjšani operativni program, ki je upošteval sicer neizvedeni glavni remont valjarne bluming-štekel, 96,5 % in pri gotovi proizvodnji 78,4 %, oziroma 100,6 %.

Dosežena finančna realizacija pa dokazuje, da smo v nekaterih temeljnih organizacijah dosegli premike v boljši kvalitetni asortiment.

TOZD PLAVŽ

V septembru je zaradi pomanjkanja koksa obratoval samo plavž št. 2. Dosegli so izredno dober proizvodni rezultat in sicer 275,4 ton izdelanega grodlja na dan, ob doslej daleč najmanjši porabi vsipnega ko-

ksa, 625 kg na tono izdelanega grodlja.

(Nadaljevanje na 3. strani)

REZULTATI MNOŽIČNE INVENTIVNE DEJAVNOSTI V SEPTEMBRU

V preteklem mesecu so odbori za gospodarstvo v TOZD obravnavali šest tehničnih in tehnoloških izboljšav in vse pozitivno ocenili. Skupni prihodek, oziroma koristi znašajo 3.992.158,00 din, zato je 11 avtorjev prejelo 136.206,00 din posebnih nadomestil ali 3,41 % od inovacijskega dohodka.

TOZD JEKLOVLEK

Avtor Janez Čufar iz TOZD Vzdrževanje je s premetitvijo in zaščito sonde za doziranje peska na stroju Fischer preprečil pogostne mehanske poškodbe na sondi. Na peskarskem stroju je bila za doziranje peska nameščena sonda na izstopnem delu nad potujočo vlečeno

žico, med obema predavrnalnima strojema. Čeprav je bila zaščiten pred udarci s strani, jo je prednji del žice pogosto poškodoval ali pa odtrgal s podnožja. Prav tako so se pogosto pojavljale napake na priključnem vodu. Če pa je priključni vod prišel v kraten stik, je pogorel še na

(Nadaljevanje na 6. strani)

VIŠINA OD BREZ BISTVENIH SPREMENB

Značilnost meseca s 30 koledarskimi dnevi je splošno zmanjšanje števila plačanih ur na delavca, ker je delovni mesec za večino delavcev v neprekinjenem sistemu dela za osem ur krajši. K temu je v septembru potrebno dodati še konec sezone dopustov in s tem povečano prisotnost na delu. Ob večjem številu delovnih ur bi se morala povečati tudi proizvodnja, da bi produktivnost dela ostala na isti ravni. V septembru skupna proizvodnja ni bila večja kot v avgustu, več pa je bilo izdelano končnih proizvodov. Tu je tudi vzrok, da so vroči obrati v višini osebnega dohodka nazadovali, medtem ko so predelovalne TOZD v glavnem v višini OD napredovale.

Manjše število ur na zaposlenega je izrazilo predvsem v TOZD: Plavž, Jeklarna, Valjarna bluming-štekel in Valjarna žice in profilov. V teh TOZD zaostaja število ur na zaposlenega za več kot pet ur, zato tudi v največji meri zaostaja OD na zaposlenega za izplačilom za avgust. Največji zaostanek pa je v TOZD Jeklarna, ki je slabo izpolnila plan tako po količini, kot kvaliteti. Predvsem pa je bil dosežen slab proizvodni rezultat v SM jeklarni, kjer je količina izdelanega jekla bistveno

zaostajala za doseženo v avgustu in za operativnim programom, poleg tega pa je bila prisotna nadpovprečna zgrešenost šarž in bistveno odstopanje od programa. Obratovanje samo enega plavža in zato izdelana manjša količina grodlja, slabši rezultat kot v avgustu le delno opravičuje, zato je nižji OD delavcev na SM peči povsem upravičen.

TOZD Plavž je z obratovanjem ene peči dosegla dober proizvodni re-

(Nadaljevanje na 2. strani)

PRODAJA V SEPTEMBRU USPEŠNA

S prodajo izdelkov osnovne dejavnosti smo v septembru pri 78,1 % izpolnjevanju količinskega plana dosegli 97,5 % izvršitev vrednostnega plana. Dosegli smo povprečno ceno 21.936 din/t, kar je za 24,8 % višje od planirane, toda še vedno nižje od dosežene v avgustu.

Ostala realizacija je bila v septembru nadpovprečno visoka, tako da se je indeks doseganja plana skupne zunanje realizacije povzpela na 99. Vrednostni kazalci so ugodni tudi za primerjavo s septembrom preteklega leta, saj je dosežena skupna zunanja realizacija za 37,4 % večja od lanskoletne ob istočasno za 9,2 % nižji skupni količini.

Septembrski indeks doseganja količin 78,1 je navidezno boljši kot avgustovski, ki je bil 76,3 — toda plan količin za september je bil zaradi

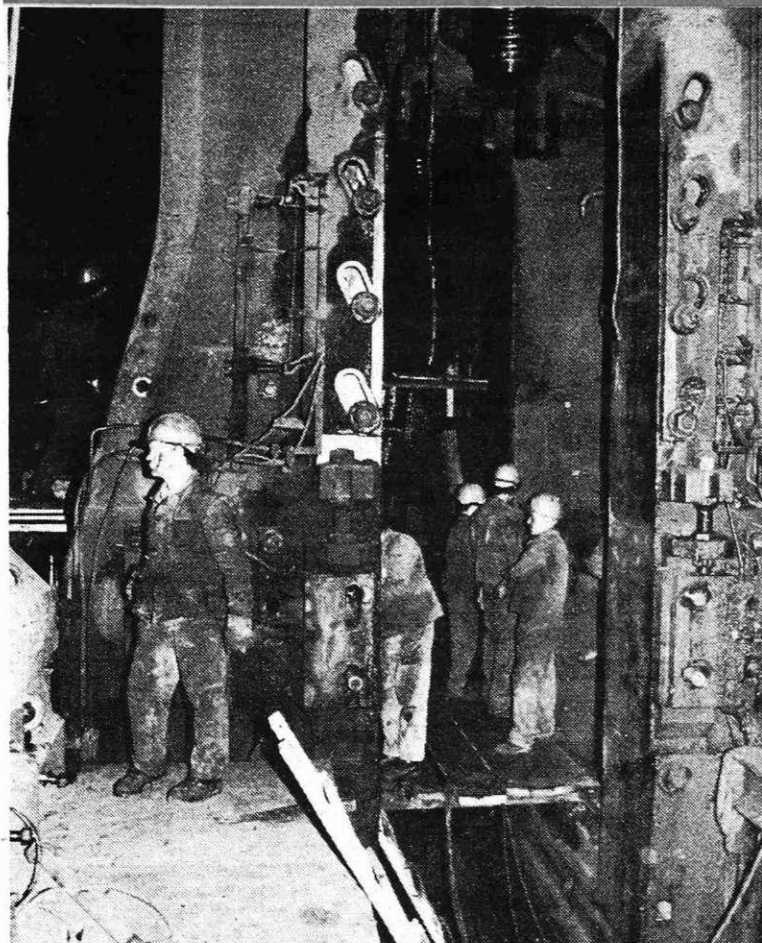
letnega remonta valjarne bluming štekel znižan za 1.200 ton, medtem ko remont ni bil izveden, niti plan za omenjeno količino povečan.

Septembrski indeksi doseganja količinskih planov po TOZD kažejo, da se težave z nabavo polproizvodov niso zmanjšale. TOZD Valjarna debele pločevine in TOZD Profilarna ostajata pri obratovanju na dveh izmenih. TOZD Hladna valjarna Bela in Žičarna nista dosegli količinskega

(Nadaljevanje na 6. strani)

Za revolucionarno partijo, kakršna je naša zveza komunistov — to sem vedno poudarjal — ni odločilno število članstva, temveč njena idejnopolitična kakovost, sposobnost, da kot vodilna družbena sila mobilizira in usmerja delovne ljudi v boj za socializem. Komunist je bil in je še vedno zaveden vojak revolucije, pripravljen dati vse od sebe za uresničevanje njenih idealov in ciljev. Zato so oči ljudstva upravičeno stalno uprte v komuniste, v tisto, česar se oni lotevajo in kar delajo. Nikoli ne smemo izgubiti izpred oči, da delo in vedenje posameznikov vplivata na ugled zveze komunistov v celoti. Zato mora komunist izžarevati tiste vrline, v katerih se izraža njegova privrženost razrednim ciljem in humanim vrednotam gibanja, ki mu pripada. Stalno mora bogatiti svoj idejni in moralni lik, se nenehno učiti in širiti svoja znanja. Vse to je namreč nujen pogoj za uspešno družbeno akcijo.

Tovariš Tito na XI. kongresu ZKJ

Med remontom valjarne bluming-štekel (Foto I. Kučina)

BOLJ RAZMIŠLJATI O VEČJI PRODUKTIVNOSTI DELA

V teh dneh se v naših temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnosti zaključujejo razprave o osnutkih temeljev planov od TOZD in delovnih skupnosti do SOZD Slovenske železarne, krajevnih skupnosti, skupščine občine in samoupravnih interesnih skupnosti. Iz povzetkov teh razprav lahko ugotovimo nekaj značilnosti in sicer na eni strani podpora celotni družbeni težnji, da se zmanjšajo vse vrste porabe, oziroma uskladijo z rastjo družbenega proizvoda in rastjo produktivnosti in na drugi strani v skoraj vseh proizvodnih in vzdrževalnih temeljnih organizacijah zahteve po večjih naložbah v osnovna sredstva, oziroma modernizacijo proizvodnje in to skoraj povsod s klavzulo »prioritete«. Seveda se takoj v začetku postavlja vprašanje ob vsesplošni selekciji investicijskih vlaganj, če smo dejansko na vse osnutke temeljev planov za naslednje srednjeročno obdobje gledali z vidika uresničevanja politike gospodarske stabilizacije oziroma vidika boja za stabilnejša in skladnejša gospodarska gibanja in če bo narodni dohodek prenesel tako visoko stopnjo naložb.

Zelo nazorno je o investicijskih naložbah na 13. seji centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije spregovoril Aleksander Grličkov, ko je dejal: »... Mislim, da je nujno, da se ločimo od velike udeležbe investicij. Moramo jih prepoloviti. To je zelo težavna naloga. To pelje k velikim preizkušnjam, za vsakogar, za vsakega delavca, za vsakega izmed nas tukaj. Udeležba investicij v bruto produktu, ki bi bila večja od 24 odstotkov, nam ne bo dala upanja, da se povrnemo k samoupravljalškemu mehanizmu. Sistematično nas bo potiskala v etatizem. Sistematično bo razjedala stopnjo izkoriščanja obstoječih zmogljivosti. Reprodukcijskega materiala bo kronično primanjkovalo, pa tudi blaga široke porabe bo drugega za drugim primanjkovalo...«

V srednjeročnem obdobju, ki ga letos zaključujemo, smo se v Jugoslaviji načrtno in zavestno opredelili, da bodo skupne bruto investicije na ravni 38,9 %, za čemer ta čas zaostajamo le za slabo točko. To pa je seveda povzročilo težave v reprodukciji in življenjskem standardu, kar seveda ni moč vzdržati tudi v naslednjem srednjeročnem obdobju, ampak je potrebno izvesti generalno selekcijo naložb in jih postaviti v realne okvire.

To seveda čaka tudi nas v Železarni pri nadaljnjem usklajevanju predlogov temeljev planov TOZD in delovnih skupnosti za obdobje 1981 — 1985 pa tudi v okviru SOZD Slovenske železarne, občine, interesnih skupnosti itd. Kajti ne gre samo za investicije v gospodarstvo, tudi za investicije v negospodarstvo, kjer še vedno, kljub omejitvam, hitreje naraščajo kot v gospodarstvu. Da spravimo investicijske naložbe v normalne okvire je neposredni in življenjski interes delovnih ljudi, sicer se bomo s težavami kakršne so nas spremljale predvsem zadnje leto še in še srečevali.

Pri naslednjem vprašanju, to je skupni in splošni porabi, smo bili v Železarni bolj stabilizacijsko usmerjeni in bi še naprej morali vztrajati ne samo, da se uskladi tovrstna poraba s stopnjo rasti družbenega proizvoda, ampak da mora biti ta stopnja precej nižja. Pri tem bi morali izhajati tudi iz spoznanja, da smo doslej zgradili v občini pa tudi drugje močno infrastrukturo, ki že sedaj, najbrž že prekomerno bremeni gospodarstvo.

Ob vseh teh omejitvah pa bi seveda morali tudi mnogo bolj intenzivno razmišljati o nadaljnji rasti produktivnosti dela, za kar je tovariš Tito na XI. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije dejal, da je ključno vprašanje nadaljnega napredka, kajti zastoj na tem področju že postaja zavora za nadaljnji vsestranski napredek. Kajti v nobenem primeru ne bi smeli dovoliti, da bi se nam zmanjšal dosežen nivo zdravstvenega varstva, vzgoje in izobraževanja, kulture, znanosti... To pa bomo dosegli z bolj zavzetimi in odgovornimi stabilizacijskimi prizadevanji znotraj izvajalcev teh dejavnosti in z boljšim in odgovornejšim delom in še predvsem z večjo produktivnostjo dela. »Stalna rast produktivnosti dela je edina resnična podlaga za celoten gospodarski vzpon, za krepitev materialnega in socialnega položaja vsakega posameznika in za uspešno reševanje številnih bistvenih vprašanj družbenega razvoja.« je med drugim poudaril v svojem uvodnem referatu tovariš Tito na XI. kongresu ZKJ.

PORTRET SODELAVCA

ANDREJ VIDMAR je doma z Jesenic. V Železarni dela že 27 let. Po končani metalurški šoli, kjer se je izučil za modelnega mizarja, je začel delati v cevarni. Tu je bil do ukinutve tega obrata, potem pa je delal v valjarni na Beli. Od leta 1972 pa je v profilarni.

Najprej je delal kot manipulant vložka, sedaj pa je že sedem let odpremljnik. Skrbni za nakladanje vagonov in kamionov ter pisanje nakladalnih listov. Pravi, da v zvezi s stimulacijo za njegovo delo še ni vse urejeno. Saj za delo odpremljnika nima niti odločbe, kljub temu, da že sedem let dela na tem delovnem mestu. Istega mnenja so tudi v temeljni organizaciji, kjer pravijo, da so že ukrepali, da bi njegovo delo bolj stimulirali, toda povsod so naleteli na zaprta vrata. To bo rešeno šele z novo kategorizacijo opravil in delovnih nalog.

Profilarna je ena manjših temeljnih organizacij v Železarni. Začela je delati 1967. leta potem ko je bila ukinjena cevarna. Spomladi 1972. leta pa so se preselili na Javornik. Takrat so se imeli proizvodnjo okoli 14.000 ton profilov letno. Za leto so planirali proizvodnjo 28.400 ton profilov, toda tega ne bodo dosegli, saj so sredi maja zaradi pomanjkanja vložka ukinili tretjo izmeno. Posebno težka situacija je nastala sedaj, ko v času remonta v valjarni bluming-štel niso dobivali vložka in ga imajo na zalogi le še za kakšen dan.

V naslednjem srednjeročnem obdobju ne bodo povečevali proizvodnje, tako da ta ne bo presegala 26.000 ton, ampak bodo dali večji poudarek kvaliteti izdelkov. V ta namen bodo sredi decembra dobili novo linijo za izdelavo specialnih profilov, ki pa bo začela obratovati sredi naslednjega leta. Veliko pričakujejo tudi od nove jeklarne, ki bo proizvajala kvalitetnejše vrste jekla, na podlagi katerih bodo tudi oni lahko izdelovali zahtevnejše profile.

Probleme imajo tudi zaradi utesenjenosti, saj je v njihovi hali še žarilna peč, ki spada k valjarni bluming-štel, pa tudi TOZD Energetika ima tu del svojih naprav – turbino, kjer jalovi tok koristno predelajo. Profilarni ostane tako samo tretjina hale. Tudi za vskladiščenje svojih izdelkov imajo premalo prostora, saj se skladišče nahaja kar na štirih različnih mestih, kar zelo otežuje delo.

Andrej je bil v organih samoupravljanja vseskozi precej aktiven. Ko je bil mlajši je bil predsednik mladinske organizacije, potem predsednik izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata in še dosti drugih zadolžitve je imel. Sedaj deluje v klubu samoupravljalcev, med drugim pa je tudi podpredsednik disciplinske komisije v Železarni. V zvezi z delom disciplinske komisije pravi: »Največkrat obravnavamo delovne prekrške kot so: izostajanje z dela, vinjenost na delovnem mestu ali povzročanje materialne škode zaradi malomarnosti. Predno izrečemo kakšen ukrep se v pogovoru s kršiteljem in tistim, ki ga je prijavil, skušamo kar najbolj seznaniti s celotnim problemom. Skušamo razumeti vsakogar in mu kolikor je mogoče tudi pomagati. Upoštevamo tudi gmotno stanje posameznikov. Najstrožje ukrepe izrečemo le v skrajnih primerih, čeprav na primer, zakon o združenem delu točno določa izključitev zaradi treh izostankov v enem mesecu ali zaradi petih neopravičenih izostankov v treh mesecih. In čeprav bi se delovodje mnogokrat radi znebili posameznikov, ki kvarno vplivajo na ostale. Posamezne primere nam v obravnavo pošiljajo vodje temeljnih organizacij, delavski sveti in sindikat. Obravnavamo največ primerov delavcev iz neposredne proizvodnje, le tu in tam kakšnega delovodjo, če mu je na primer delavec predčasno zapustil delovno mesto, sicer pa ne. Delavci na višjih delovnih mestih so tu izvzeti, čeprav verjetno tudi dela-

jo prekrške. Ko bi bilo drugače, bi imeli ljudje tudi več zaupanja v delo naše komisije. Sicer pa se tu postavlja vprašanje kdo naj takega pošlje na disciplinsko odgovornost. Najbrž si vsak misli, kaj če bo drugič on mene poslal pred disciplinsko komisijo. Glede tega smo delavci kot samoupravljalci še premalo zavedni.»

Veliko svojega prostega časa posveča delu v folklorni skupini pri DPD Svoboda Tone Čufar, kjer dela z mladimi in pa delu v balinarski sekciji v rekreacijskem centru Kres, kjer je član upravnega odbora. Kakšnih petnajst let je bil član folklorne skupine, dokler ni ta dejavnost na Jesenicah povsem zamrla. Spomladi lanske leto, ko so na pobudo glasbene mladine ponovno ustanovili skupino so povabili starejše plesalce k sodelovanju. Andrej se je vabilu odzval. Skupina sedaj deluje v okviru DPD Svoboda Tone Čufar, ki ima na voljo tudi narodno nošo in vso potrebno opremo že od prej. Le-to so nabavljali sproti z denarjem, pridobljenim z nastopi.

VIŠINA OD BREZ BISTVENIH SPREMENB

(Nadaljevanje s 1. strani)

zultat, vendar z velikim povečanjem števila ur efektivnega dela, tako da produktivnost ni višja, zato je tudi osebni dohodek ob manjšem številu plačanih ur nižji kot za avgust.

Ko že obravnavamo značilna odstopanja ne moremo mimo TOZD HV Bela, kjer se je med vsemi enotami združenega dela OD najbolj povečal glede na avgustovo višino. Po nekaj mesecih močno okrnjene proizvodnje so se namreč proizvodni rezultati bistveno izboljšali ob enakem številu plačanih ur na zaposlenega. Kljub večji prisotnosti na delu se je produktivnost izdatno povečala glede na predhodne mesece.

Poprečno izplačilo OD za Železarno višje za 1,3% kot v avgustu. Zaradi manjšega števila plačanih ur je zaslužek, računano na 182 ur, porasel za 2,2%. Znesek neto OD na zaposlenega je tako za 12,5% večji od poprečja leta 1979. Od tu neposredno tudi izhaja, da poprečni planiran OD na zaposlenega ni dosežen v tem mesecu, še bolj pa za planom zaostaja zbirno poprečje devetih mesecev.

Zaradi visoke rasti cen so življenjski stroški letošnjega septembra po oceni zavoda za statistiko za 31% višji kot lani v istem mesecu. V istem obdobju je dosežena rast OD

Tudi sedaj bo treba obnavljati garderobo, za kar pa bo potrebno veliko sredstev. »Treba bo očistiti to narodno blago, pa četudi folklorna skupina ne bi več delovala.« Imajo tudi svojo tričlansko glasbeno skupino. Člani skupine redno vadijo, tako da bodo letos svoj program, ki sedaj obsega šest plesov, iz različnih krajev naše domovine, še razširili. Imeli so že nekaj nastopov. Bili so v Italiji in v Beogradu. Zadnjič pa so nastopili na srečanju folklornih skupin SOZD SZ, ki je bilo organizirano v soboto na Jesenicah. To je bilo tretje tako srečanje. Lani so sodelovali na podobni prireditvi v Lescah. Na prvem srečanju na Ravnah pa jih ni bilo, saj skupina takrat še ni bila ustanovljena.

»Prijetno sem bil presenečen, ko sem videl, kako gledalci, zlasti starejši, z zanimanjem spremljajo predstavo. Mogoče so se spomnili na čase, ko je bila ta dejavnost na Jesenicah še dobro razvita. Zelo vesel bi bil, ko bi se več mladih vključevalo v delo folklorne skupine. Toda mladi se ne zmenijo preveč za tovrstno dejavnost. Verjetno na to precej vpliva tudi disko glasba in sodobni plesi, ki so najbrž tudi dobri, toda ob tem ne bi smeli pozabiti na naše ljudsko izročilo. Stejemo se za kulturni narod, imamo veliko izobraženih ljudi, za ohranjanje ljudskih izročil pa nimamo pravega posluha. V ostalih naših republikah imajo do tega čisto drugačen odnos.«

Železarjev bistveno nižja, tako da je realni osebni dohodek kar za 10,5% nižji kot lani septembra. Življenjska raven torej izrazito pada, zavedati pa se moramo, da proizvodni in poslovnih rezultati v prvi polovici letošnjega leta nikakor niso bili ugodni, zato tudi nismo imeli pravice osebne dohodka povečevati. Tako poslovnih kot proizvodnih rezultat se v zadnjih mesecih nekoliko izboljšuje. Če bomo zastavljene programe uspešno izvajali, bomo na podlagi boljših rezultatov dela in poslovanja v okviru določil dogovora o usmerjanju delitve dohodka, lahko povečali tudi osebni dohodek. Če so pričakovani rezultati realni, bomo lahko prvič ocenjevali že ob devetmesečnem obračunu.

P. R.

PRIMERJAVA UR IN ZASLUŽKOV (SEPTEMBER 1980)

Obdobje	ur na zaposl.	OD na uro	din na zaposl.	din na 182 ur	% učinka	indeks OD 1979 = 100
I. 1977	189,6	25,86	4.904	4.707	33,0	62,3
I 1978	188,9	31,94	6.034	5.813	35,0	76,6
I. 1979	189,8	41,50	7.873	7.553	35,7	100,0
I 1980	191,5	45,00	8.625	8.190	36,6	109,6
II 1980	185,6	46,30	8.592	8.426	38,3	109,1
III 1980	188,7	45,36	8.561	8.256	38,2	108,7
IV 1980	188,0	45,44	8.541	8.270	37,9	108,5
V 1980	188,2	45,15	8.497	8.217	36,8	107,9
VI 1980	185,2	43,97	8.141	8.003	37,2	103,4
VII 1980	189,8	46,70	8.866	8.499	39,3	112,6
VIII 1980	189,2	46,27	8.753	8.421	44,2	111,2
IX 1980	187,2	47,31	8.857	8.610	42,6	112,5
IX 1979	188,3	40,30	7.547	7.335	35,5	95,9
I-IX 1980	188,1	45,72	8.602	8.321	39,0	109,3
I-IX 1979	189,3	38,90	7.374	7.080	34,8	93,7

STRUKTURA OD ZA SEPTEMBER 1980

Vrsta izplač.	Znesek OD v din	din za fizično zaposl.	Struktura OD v %		
			100	100	100
1. Osnovni OD	24.836.619	3.877	43,8	45,2	52,6
2. Učinek	10.588.335	1.653	18,7	19,3	22,4
3. Stim. za proizv.	1.274.118	199	2,2	2,3	2,7
4. Ocena del. prisp.	3.107.011	485	5,5	5,7	6,6
5. Skupaj 1-4	39.806.083	6.214	70,2	72,5	84,3
6. Nočni dodatek	1.647.907	257	2,9	3,0	3,5
7. Popoldanski dod.	998.851	156	1,8	1,8	2,1
8. Sobotni dodatek	171.558	27	0,3	0,3	0,4
9. Nedeljski dodatek	584.266	91	1,0	1,1	1,2
10. Nadurni dodatek	505.072	79	0,9	0,9	1,1
11. Skupaj 6-10	3.907.654	610	6,9	7,1	8,3
12. Otežk. dodatek	666.341	104	1,2	1,2	1,4
13. Dodatek na delovno dobo	1.973.114	308	3,4	3,7	4,2
14. Sobotni dopust	448.807	70	0,8	0,8	1,0
15. Ostala doplačila	400.051	62	0,7	0,7	0,8
16. Skupaj 5 + 11 do 15	47.202.050	7.368	83,2	86,0	100,0
17. Red. in izredni dopust	5.888.358	919	10,4	10,7	12,5
18. Nadom. OD za bol. ods. do 30 dni	1.801.298	282	3,2	3,3	3,8
19. Skupaj 16 + 18 + 19 =	54.891.706	8.569	96,8	100,0	116,3
20. Nadom. OD za bol. ods. nad 30 dni	1.612.791	252	2,8	2,9	3,4
21. Ostale refundac.	233.629	36	0,4	0,4	0,5
22. Izplač. neto OD	56.738.126	8.857	100,0	103,3	120,2

ZAKAJ TAKO PISANJE O JESENIŠKEM KLUBU SAMOUPRAVLJALCEV?

V 28. številki Železarja, dne 17. julija 1980, je bil objavljen uvodnik z naslovom: NA ENI STRANI VARČUJEMO, NA DRUGI RAZMETAVAMO. V njem je bilo sindikatu železarne Jesenice, predvsem pa jeseniškemu klubu samoupravljalcev očitano negotovostno ravnanje z denarnimi sredstvi in s tem nestabilizacijsko obnašanje. O tem pisanju in očitkih sta na svojih sejah razpravljala izvršni odbor kluba samoupravljalcev in predsedstvo občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenije – Jesenice in se odločila za naslednjo izjavo:

Dosedanje delovanje jeseniškega kluba samoupravljalcev je bilo v sredinah združenega dela, skupnostih in družbenopolitičnih organizacijah naše občine ocenjeno kot aktivno in uspešno. Programsko vsebinska usmerjenost kluba v dobri meri pokriva potrebe in interese njegovih ustanoviteljev, klub pa se hkrati uveljavlja kot oblika in metoda delovanja občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenije Jesenice in drugih družbenopolitičnih organizacij v občini.

Samoupravna organiziranost kluba omogoča delegatom njegove skupščine, da na njenih letnih sejah razpravljajo in odločajo o delovnem in finančnem načrtu za tekoče leto, o doseženih rezultatih delovanja in gospodarjenja z denarnimi sredstvi v preteklem letu.

Razumljiva je ogorčenost številnih podpisnikov samoupravne sporazuma ustanoviteljev kluba, ker jih pisec nepreverjeno in žaljivo obtožuje, da zapravljajo družbena sredstva brez »moralnega mačka«.

Avtorju tega članka lahko upravičeno očitamo neobjektivno obveščanje, ki pa prihaja zaradi nepoznavanja dela in nepriznanosti avtorja pri delu kluba samoupravljalcev.

Klub dela po sprejetih programih in pravilniku, v katerem pa so natančno opredeljene pravice in dolžnosti:

– izplačevanje je urejeno s posebnim pravilnikom, pobuda zanj pa je prišla iz samoupravnih delovnih skupin železarne Jesenice;

– pravilnik je bil štiri mesece v javni razpravi, usklajen in sprejet po samoupravnem postopku, zanj pa se je izreklo 77 odstotkov ustanoviteljev kluba;

– družbenopolitično izobraževanje in usposabljanje samoupravljalcev in delegatov je izključno v prostem času, in sicer dvakrat do trikrat v tednu, od 15.30 do 19.30.

Podobno so urejena izplačila in nadomestila stroškov udeležencem v večini delovnih organizacij in drugih samoupravnih skupnostih za vrsto drugih udeleževanj, ne pa tudi DPIU, kar pa je začasno urejeno s sprejetimi samoupravnimi akti kluba.

Na podlagi programov dela in realizacije klub samoupravljalcev planira finančna sredstva in sprotno ugotavlja njihovo porabo ter po letnem obračunu določa prispevno stopnjo.

Na podlagi programov dela neporabljenih sredstev že od leta 1978 je letna skupščina kluba sklenila, da se prispevna stopnja zniža iz 0,1 % na 0,02 %.

Poslovanje kluba spremlja odbor samoupravnega nadzora, ki ugotavlja, da je poslovanje v skladu z internimi akti in da gospodarno ravnamo s sredstvi kluba.

Člani izvršnega odbora kluba delujejo povsem volontersko in za svoje vloženo delo ne prejemajo nikakršnega nadomestila.

Delo kluba spremlja občinski svet Zveze sindikatov Slovenije – Jesenice in je na svoji redni seji predsedstva in sveta ugotovil, da je kritika na tak način kot je bila napisana v tedniku Železar neupravičena.

Stabilizacija našega gospodarstva in vsi ukrepi izvršnega sveta skupščine SRS nas zavezujejo, da se gospodarno ravnamo na vseh področjih. Zato se tudi člani kluba trudimo, da z našimi programi dela in izobraževanjem samoupravljalcev prispevamo svoj delež.

Isto pa pričakujemo tudi od tednika Železar, da bo s svojim objektivnim obveščanjem prispeval k našim skupnim prizadevanjem.

Želimo, da ta članek obravnava uredniški odbor in ga objavi na istem mestu kot je bil objavljen uvodnik z dne 17. julija 1980 v tedniku Železar.

Izvršni odbor Kluba samoupravljalcev in
Občinski svet Zveze sindikatov Slovenije
Jesenice

PRIPIS UREDNIŠTVA: Ker je najbrž našim bralcem v treh mesecih že zbledela vsebina uvodnika na katerega odgovarjata izvršni odbor kluba samoupravljalcev in predsedstvo občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenije Jesenice, je za objektivno presojo nujno obnoviti temeljna izhodišča napisana v uvodniku.

Celotno razmišljanje v uvodniku izhaja iz že več let prisotne težnje, da je potrebno znižati skupno in splošno porabo, kar se je še posebno zaostriло pri uresničevanju politike gospodarske stabilizacije. To se v sedanjem času še bolj poudarja, kajti nikakor ne morejo in ne smejo različne porabe presegati v materialni proizvodnji ustvarjenega dohodka.

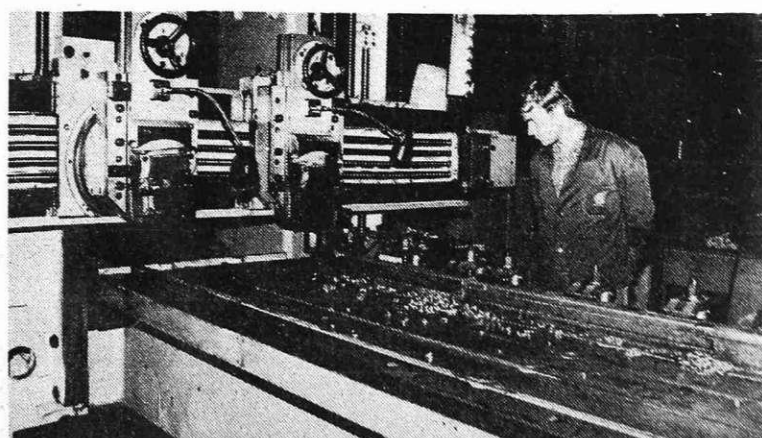
V zvezi s tem neizogibnim dejstvom so bili v uvodniku obravnavani trije primeri vprašljive porabe sredstev, ki sodijo na področje skupne porabe in med njimi tudi primer izplačevanja 50,00 din za enkratno udeležbo na seminarjih, ki jih prek delavske univerze izvaja klub samoupravljalcev.

Niti besede ni bilo v obtožbo podpisnikom samoupravnega sporazuma ustanoviteljev kluba pač pa delegatom, ki jih zastopajo ali tudi ne, v premislek o upravičenosti tovrstnega izplačevanja ob vsesplošnih prizadevanjih za zmanjševanje skupne porabe.

Zakaj očitke avtorju uvodnika o neobjektivnosti obveščanja, če pa vsi vemo, da so bili obravnavani primeri resnična dejstva, le da različno gledamo na tovrstno trošenje družbenega denarja. Avtor še kako dobro pozna delo kluba in celo pri izvajanju njegovega izobraževalnega programa sodeluje.

Edini namen uvodnika je bil, o čemer je bil tudi seznanjen uredniški odbor, da moramo premagati še močno prisotna mišljenja »če ne bomo porabili letos, drugo leto ne bomo dobili« in dejstvo, da moramo vsi na vseh področjih skupne in splošne porabe resno in odgovorno razmišljati o zniževanju tovrstne porabe.

Odgovor izvršnega odbora kluba samoupravljalcev in predsedstva občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenije – Jesenice je obravnaval uredniški odbor na seji, 14. oktobra (prispele je 8. oktobra) in ga zaradi preobsežnosti objavlja na drugi strani in ne na prvi, kot je bil prvoten, z navedenim pripisom.

Sodelavec v novih strojnih delavnicah na Javorniku (Foto I. Kučina)

ŠE VEDNO TEŽAVE S POLPROIZVODI

(Nadaljevanje s 1. strani)

TOZD JEKLARNA

V jeklarni je bil operativni program martinarne znižan zaradi pomanjkanja grodlja in v elektro jeklarni zaradi izvedbe večjega remonta. Operativni program je bil v martinarni dosežen s 87,1 % in v elektro jeklarni s 84,1 %.

Martinarna ni dosegla z operativnim programom predvidene proizvodnje predvsem zaradi okvar na SM pečeh 4 in 7, zaradi česar ni bilo mogoče ves mesec obratovati s petimi SM pečmi. V elektro jeklarni je bila izvedba obeh rednih remontov na ASEB in LE peči podaljšana za pol dne in čas izdelave dinamo kvalitete se je iz tehnoloških razlogov nekoliko podaljšal.

Izpolnjevanje kvalitete programa se je v septembru, predvsem zaradi pomanjkanja grodlja, poslabšalo na 89,1 % (avgust 92,0 %), medtem, ko se je v elektro jeklarni z 92,7 % (avgust 89,7 %) izboljšalo.

Na napravi za kontinuirno vlivanje je bilo v septembru 2.761 ton ali 76,7 % načrtovane količine. Glavni vzrok za manjšo vlvito količino so bile težave pri izdelavi potrebnega jekla v martinarni, predvsem povezane s pomanjkanjem grodlja.

TOZD LIVARNA

Za september predvidena skupna proizvodnja je bila v livarni dosežena s 112,8 %. Tujim naročnikom je bilo dobavljeno 52,8 ton jeklenih odlikov.

TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

Operativni program je bil zaradi predvidenega glavnega remonta poslabšen nižje, vendar je bil remont zaradi nepravčasne izdelave nekaterih nadomestnih delov prestavljen v oktober. Zato bi morala biti dosežena skupna in gotova proizvodnja višja, vendar je bilo preveč obratovnih zastojev v odnosu na obratovni čas.

Polna peč je obratovala od 1. do 15. ter 29. in 30. septembra in je v tem času prevajala 4.996 ton domačih in tujih slabov.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Vzroka, da ta valjarna ni dosegla z gospodarskim načrtom predvidene skupne proizvodnje sta bila dva: zaradi okvare na ogrevni peči za blume, je bilo 76 ur, in zaradi okvare valjarskega ogrodja Jumping, 37 ur obratovnega zastoja.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Zaradi obratovanja na dve izmeni znižan operativni program skupne in gotove proizvodnje je bil dosežen s 106,8 %, oziroma 107,7 %. Na poprečni prodajni ceni je viden premik v proizvodnjo višje kvalitete pločevine.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Zaradi pomanjkanja polproizvoda tudi v septembru ni bila dosežena skupna in gotova proizvodnja, ki je bila programirana nižje, kot je predvideval gospodarski načrt.

Pri proizvodnji dinamo kvalitete se je situacija v primerjavi z avgustom precej popravila, ker je bila količina direktno valjanih trakov večja, kot v predhodnem mesecu. Izvaljane je bilo 2.169 ton te kvalitete (avgust 1.671 ton), vendar še vedno manj, kot je bilo načrtovano.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Z gospodarskim načrtom predvidena skupna proizvodnja je bila, kljub občasnim težavam s polproizvodom, dosežena z 99,1 %. Izvaljano je bilo 374 ton dinamo kvalitete (v avgustu 497 ton) in 187 ton visoko ogljikovih jekel (v avgustu 174 ton).

TOZD ŽICARNA

Glavni vzrok nižje skupne in gotove proizvodnje je bil dimenzijsko tanjši asortiment, ki pa je bil kvaliteto boljši. To dokazujejo tudi količine, saj je bilo v septembru proizvedeno 1.319 ton patentirane žice (v avgustu 1.152 ton), 485 ton VAC žice (v avgustu 429 ton) in 123 ton EPP žice (v avgustu 96 ton).

TOZD PROFILARNA

Na proizvodnjo dveh izmen znižan operativni program skupne in gotove proizvodnje je bil dosežen s 100,4 % in 92,8 %. Kljub obratovanju na dve izmeni je bilo nekaj težav zaradi pomanjkanja polproizvoda.

TOZD VRATNI PODBOJI

Za september predvideni gospodarski načrt skupne proizvodnje je bil dosežen s 117,8 %. Teža je bila nekoliko nižja zaradi proizvodnje podbojev iz ozkih profilov, ki ne dosegajo poprečne teže. Število izdelanih podbojev se je močno približalo do zljaj rekordni številki - 7.629 podbojev.

TOZD JEKLOVLEK

Za februarjem in junijem je bila v septembru dosežena tretja najvišja

mesečna skupna proizvodnja v tem letu in sicer v odnosu na gospodarski načrt 102,9 %. Pri vlečenem jeklu je bil dosežen načrt 103,0 %, luščenem 138,1 %, brušenem 68,4 % in toplotno obdelanim 112,9 %.

TOZD ELEKTRODE

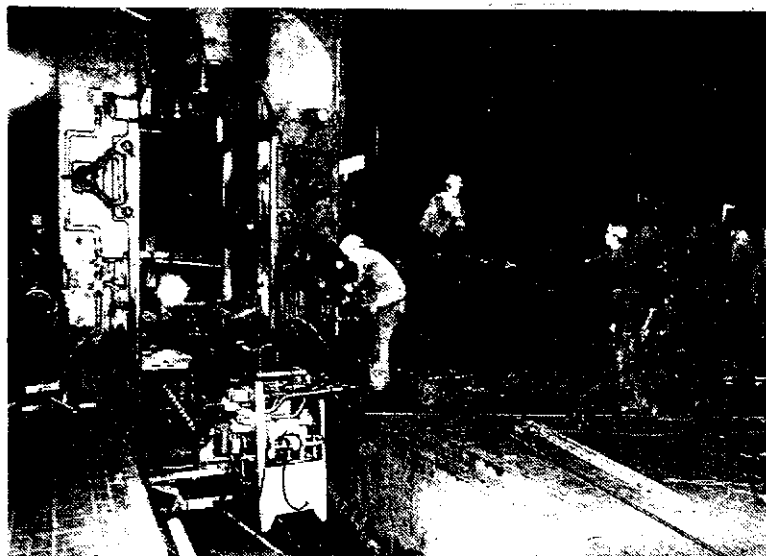
Gospodarski načrt skupne proizvodnje v septembru je bil dosežen s 95,5 % in pri oplasnjenih elektrodah 85,0 %. Vzrok za nižjo proizvodnjo je bila velika odsotnost delavcev in

tanjše dimenzije elektrod. Pri taljenih praških je bila proizvodnja nižja zaradi zastojev na talilni peči.

TOZD ŽEBLJARNA

Z gospodarskim načrtom predvidena skupna in gotova proizvodnja je bila dosežena s 93,1 %, za izvoz pa je bilo odpremljenih 801 tona žičnikov. Težave so bile zaradi nenormalno visoke odsotnosti delavcev na ključnih delih in opravilih.

Avgust Karba

Med remontom valjarne bluming-štekel (Foto I. Kučina)

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 20. do 25. oktobra bodo delale naslednje obratne ambulante: dopoldne: I. obratna ambulanta - dr. Branimir Čeh in IV. obratna ambulanta - dr. Marija Kovačič-Može. popoldne: II. obratna ambulanta - dr. Želimir Cesarec in III. obratna ambulanta - dr. Želimir Cesarec. V soboto, 25. oktobra, samo dopoldne: II. obratna ambulanta - dr. Želimir Cesarec in III. obratna ambulanta - dr. Želimir Cesarec. Dispanzer za borbe: IV. obratna ambulanta - dr. Marija Kovačič-Može, od 10.30 do 13. ure.

ZOBNE AMBULANTE: dopoldne: II. zobna ambulanta - dr. Alojz Smolej. Za Železarno v torek, 21. oktobra, II. zobna ambulanta - dr. Alojz Smolej, od 13. do 19. ure. Za borbe v četrtek, 23. oktobra, II. zobna ambulanta - dr. Alojz Smolej, od 13. do 19. ure. Popoldne: I. zobna ambulanta - v. dent. Viktor Stražisar. Za Železarno v torek, 21. oktobra in v četrtek, 23. oktobra, I. zobna ambulanta - v. dent. Viktor Stražisar, od 7. do 13. ure. V soboto, 25. oktobra, samo dopoldne II. zobna ambulanta - dr. Alojz Smolej.

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE TER ODPREME V SEPTEMBRU

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA					GOTOVA PROIZVODNJA					ODPREMA	
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 4/2	% 4/3	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 9/7	% 9/8	za prodajo	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Plavž	13.800	7.500	8.211,4	59,5	109,5	-	-	-	-	-	-	-
Jeklarna	44.500	37.800	32.474,6	73,0	85,9	-	-	-	-	-	-	-
- SM jeklarna	28.500	23.000	20.028,6	70,3	87,1	-	-	-	-	-	-	-
- El jeklarna	16.000	14.800	12.446,0	77,8	84,1	-	-	-	-	-	-	-
- ASEB peč	7.100	7.100	6.339,3	89,3	89,3	-	-	-	-	-	-	-
- LM peč	8.700	7.500	5.860,0	67,4	78,1	-	-	-	-	-	-	-
- BBC peč	200	200	246,7	123,4	123,4	-	-	-	-	-	-	-
Livarna	148	148	166,9	112,8	112,8	60	60	52,9	88,2	88,2	52,9	
- jeklo livarna	145	145	162,8	112,3	112,3	60	60	52,8	88,0	88,0	52,8	
- kovino livarna	3	3	4,1	136,7	136,7	-	-	0,1	-	-	0,1	
Valjarna bluming-štekel	36.900	29.450	30.962,4	83,9	105,1	7.170	4.200	5.467,8	76,3	130,2	5.493,5	
- bluming	19.600	15.750	17.377,0	88,7	110,3	400	200	326,7	81,7	163,4	350,8	
- štekel - razrezoval.	14.370	10.900	10.753,7	74,8	98,7	4.020	1.200	2.311,4	57,5	192,6	2.227,2	
- štekel - termična obd.	2.930	2.800	2.831,7	96,7	101,1	2.750	2.800	2.829,7	102,9	101,1	2.915,5	
Valjarna žice in prof.	5.500	8.500	8.221,4	149,5	96,7	1.400	900	962,6	68,8	107,0	1.186,5	
- valjarna žice	5.500	8.500	8.221,4	149,5	96,7	1.400	900	962,6	68,8	107,0	1.186,5	
- valjarna profilov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Valjarna debele ploč.	8.700	6.500	6.943,3	79,8	106,8	8.580	6.380	6.870,3	80,1	107,7	6.613,4	
Hladna valjarna Bela	8.150	6.300	6.097,0	74,8	96,8	8.050	6.200	6.044,5	75,1	97,5	6.093,5	
Hladna valjarna Jesenice	2.590	2.590	2.586,2	99,1	99,1	2.420	2.420	2.332,0	96,4	96,4	2.355,1	
Žičarna	5.900	5.400	4.879,3	82,7	90,4	4.780	4.225	3.329,5	69,7	78,8	3.286,1	
Profilarna	2.550	1.700	1.706,2	66,9	100,4	2.380	1.530	1.419,1	59,6	92,8	1.418,3	
- HOP	2.335	1.485	1.495,7	64,1	100,7	2.210	1.360	1.305,1	59,1	96,0	1.298,4	
- ron dele	30	30	32,3	107,7	107,7	30	30	32,4	108,0	108,0	32,4	
- diski	130	130	84,6	65,1	65,1	130	130	-	-	-	-	
- cestna ograja	55	55	93,6	170,2	170,2	10	10	81,6	816,0	816,0	87,5	
Skladišče 38	170	170	18,2	10,7	10,7	170	170	18,2	10,7	10,7	17,7	
Vratni podboji	110	110	129,6	117,8	117,8	110	110	129,6	117,8	117,8	127,6	
Jeklovlek	1.750	1.750	1.800,8	102,9	102,9	1.750	1.750	1.800,8	102,9	102,9	1.762,6	
Elektrode	2.260	2.260	2.157,7	95,5	95,5	2.050	2.050	1.986,0	96,9	96,9	1.935,9	
- elektrode, var. žica	1.840	1.890	1.574,0	85,5	83,3	1.830	1.880	1.570,3	85,8	83,5	1.520,9	
- varilni prašek	120	70	37,0	30,8	52,9	120	70	37,0	30,8	52,9	36,4	
- suha elektr. masa	100	100	104,9	104,9	104,9	100	100	104,9	104,9	104,9	104,9	
- ognjevarilni mat.	200	200	441,8	220,9	220,9	-	-	273,8	-	-	273,7	
Žebljarna	950	950	884,6	93,1	93,1	950	950	884,3	93,1	93,1	843,1	
ŽELEZARNA	133.978	111.128	107.219,6	80,0	96,5	39.870	30.945	31.297,6	78,5	101,1	31.186,2	
Elektrode Zagreb	-	-	-	-	-	330	400	219,1	66,4	54,8	219,0	
SKUPAJ	-	-	-	-	-	40.200	31.345	31.516,7	78,4	100,6	31.405,2	

OBVESTILA KOLEKTIVU - OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 20. DO VKLJUČNO 26. OKTOBRA

20. oktobra, ŠKETA LADO, vodja TOZD Plavž, Bled, Alpska 1, številka telefona 77-136
 21. oktobra, VIČAR FRANC, vodja inv. razvoja, Žirovnica, Rodine 51
 22. oktobra, KALAN ALOJZ, vodja TOZD Jeklarna, Jesenice, Titova 1/A, štev. telefona 81-726
 23. oktobra, GASSER FRANC, vodja TOZD Profilarna, Žirovnica, Moste 22.b
 24. oktobra, PEJAK BORIS, vodja FRS, Jesenice, c. Revolucije 2.a, številka telefona 82-726
 25. oktobra, ŠKETA MARTIN, vodja SEO, Bled Alpska 1, štev. telefona 77-130
 26. oktobra, MESARIČ LEON, vodja TOZD Žebljarna, Jesenice, Titova 3, štev. telefona 81-216
 V času dežurstva je dežurni v sobi vodje splošnega sektorja štev. tel. 601 soba štev. 19.
 Dežurstvo je na delovni dan od 15. do 7. ure zjutraj, dežurni je od 15. do 19. ure dosegljiv doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa je v Železarni.
 V prostih sobotah, nedeljah in praznikih je od 7. do 19. ure dosegljiv doma in od 19. do 7. ure jutraj v Železarni Jesenice.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK - 20. 10.	IVAN SLAMNIK	FRANC NOVAK
TOREK - 21. 10.	BOŽIDAR ČERNE	ZDENKO CUND
SREDA - 22. 10.	MARTIN BRUMAT	MITJA BENEDIČIČ
ČETRTEK - 23. 10.	IVAN MOLAN	JOŽE CEJ
PETEK - 24. 10.	STANE ERŽEN	MIROSLAV ZUPAN
SOBOTA - 25. 10.	BERTI KRAPEŽ	JANEZ KOVAČ
NEDELJA - 26. 10.	IVAN KODRIČ	VITOMIR PRETNAR

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
 vezni telefon je: 410
 Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
 nočni pa od 18.00 do 6.00 ure
 Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
 nočni pa od 18.00 do 6.00 ure
 Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD Vzdrževanje.

VABILO NA PREDAVANJE

Zveza inženirjev in tehnikov občine Jesenice vabi v sredo, 22. oktobra, ob 18. uri v spodnje prostore restavracije Kazina na predavanje z naslovom:

RAZVOJ TEHNOLOGIJE PROIZVODNJE JEKEL V SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE
 ki nam ga bodo predstavili: Arh, Čop, Rac in Simič.

TOZD Remontne delavnice

13. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V petek, 3. oktobra, je predsednik delavskega sveta TOZD Remontne delavnice Alojz Beguš, sklical 13. redno sejo. Poleg delegatov so bili prisotni tudi vodja TOZD Miroslav Noč, ter vodje obratov PD, SRD in RTA.

Vodja TOZD je na začetku delegatom posredoval tri informacije in sicer:

- da je tehnološki del pri zagonu plavža št. 1 uspešno zaključen;
- da se bo v ponedeljek, 6. oktobra, pričel remont valjarne bluming štel, ki bo trajal šest dni. Za ta čas so izdali posebni ukrepi in izdan odlok, po katerem se morajo vsi delavci strogo ravnati;
- in da sta v petek, 3. oktobra, našo železarno obiskala predsednik izvršnega sveta SRS Janez Zemljarič in predsednik Zveze sindikatov Slovenije Vinko Hafner s svojimi sodelavci.

V nadaljevanju je vodja TOZD delegate seznanil z izvajanjem sklepov prejšnje seje. Sklepi so izvršeni, razen tisti, ki so dolgoročne značaja. Tov. Hočevar je delegatom odgovoril na vprašanje, zakaj odbor za delovna razmerja pri DS TOZD RD ne odobrava plačane odsotnosti za gorsko reševalno službo.

Na prejšnji seji delavski svet ni sprejel osnutka temeljev srednjeročnega plana TOZD RD in Železarne za obdobje 1981–1985, ker je smatral, da obrati pri pripravi temeljev niso sodelovali. Vodja TOZD je skupno z obratovodji pripravil predlog sprememb k osnutku temeljev plana, s katerimi so se delegati strinjali s pripombo, da se v temeljih plana Železarne da večji poudarek na investicijsko vlaganje v strojno predelavo odlitkov in izdelavo strojnih delov.

Delegati so obravnavali predlog strokovnih služb za spremembo vrednotenja delovnih nalog vodij oddelkov v obratu SRD, asistenta žerjavnega oddelka, asistenta HIP ter vodja oddelka elektrovezve. Ker gre za staro upravičeno prevrednotenje, je DS predlagane spremembe sprejel s pripombo, da je potrebno pospešiti delo na izdelavi kataloga delovnih nalog in opravil v izogib posamičnemu reševanju delovnih nalog, ki niso pravilno ali usklajeno ovrednotena v primerjavi z drugimi. S 1. 10. 1980 veljajo nove kategorije za naslednja delovna mesta:

Naziv delovnega mesta	Kategorija	
	Prejšnja	Nova
vodja montažnega odd.	16	17
vodja žerjavnega odd.	17	18
asistent žerjavnega odd.	15	16
vodja instalacijskega odd.	16	17
vodja oddelka HIP	17	18
asistent oddelka HIP	15	16
vodja odd. elektrovezve	15	16

Delegati delavskega sveta TOZD RD se pridružujejo mnenju ostalih delavcev Železarne ter stališču izvršnega sveta občinske skupščine, da so plani razvoja SIS, občine in krajevnih skupnosti preobsežni glede na možnosti gospodarstva. DS naroča, da se programi uskladijo z realnimi možnostmi.

Delavski svet na podlagi ugotovitve o izboljševanju poslovanja v letu

1980, zaostajanja življenjske ravni delavcev in ocene uresničevanja določil resolucije in družbenega dogovora za leto 1980 ugotavlja, da obstoja realna podlaga za povečanje osebnega dohodka. S 1. 9. 1980 se vrednost osnove za izračun osebnega dohodka poveča za 5%. Če bodo dejanski rezultati v naslednjih mesecih skladni z oceno poslovanja, naj se višina OD uskladi z določili družbenega dogovora v okviru de-

janskih možnosti ustvarjenega dohodka.

DS je soglasno sprejel osnutek temeljev srednjeročnega plana SOZD SZ in Interne banke za obdobje 1981–1985 s pripombo, da se v temeljih plana SZ investiranje v kapacitete strojne predelave da v prvi plan.

DS je odobril vlogam Radmile Noč, Sreča Šterna in Branka Aleša za opravljanje male obrti. Soglasje je dano pod pogojem, da ne bodo zanemarjali rednega dela in obveznosti v temeljni organizaciji Remontne delavnice.

Pri točki »delegatska vprašanja« je tov. Bačnar vprašal, kaj je s sanitarnimi ključavničarji.

Vodja TOZD je odgovoril, da gre za problem tehnične okvare, ker je rešitev skrajno neprijetna. Po remontu bluminga bo postavitven možna v roku enega meseca. Za izvršitev naloge je odgovoren Janez Rozman, vodja oddelka ključavničarjev.

ZK

TOZD Valjarna debele pločevine

15. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V petek, 3. oktobra, je predsednik odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Valjarna debele pločevine sklical 15. redno sejo. Pri pregledu sklepov so ugotovili, da so bili realizirani. V zvezi s sklepom, s katerim se zahteva, da prične z delom komisija za inovacije so sklenili, da predsednik odbora za gospodarstvo skliče prvo sejo te komisije v mesecu oktobru.

V nadaljevanju so bili člani seznanjeni z vzroki za zavaljanje plošč za namensko proizvodnjo, s poročilom o poteku reševanja žigosanja plošč na progi ter o reševanju slabov v potisni peči.

Obravnavali so izvrševanje plana v mesecu septembru in ugotovili, da je bil plan na progi presežen za 25 ton, v adjustaži za 445 ton in na odpremi za 244 ton. Izvoza je bilo 412 ton, medtem ko 80 ton ni bilo odpremljenih zaradi pomanjkanja vagonov ob koncu meseca.

Sprejeli so program proizvodnje za mesec oktober, ki znaša 6.500 ton, od tega 400 ton za izvoz.

V nadaljevanju so bili člani seznanjeni s problematiko osebnega dohodka v temeljni organizaciji za mesec avgust ter ugotovili, da se je osebni dohodek v tem mesecu povečal za 7,1% v primerjavi z mesecem julijem. Na to sta vplivala 8,6% višja proizvodnja in kvalitetnejša struktura proizvodnje.

Obravnavali so predlog za stimulacijo za zbiranje odpadnih surovin in ga sprejeli v predloženi obliki.

Odbor je vzel na znanje poročilo o izdelavi kataloga del in opravil ter naročil, da je treba s tem delom nadaljevati do prve faze in na naslednji seji odbora poročati o opravljenem delu in o pregledu izvršenih nalog.

Na znanje so vzeli še poročilo o opravljenih nadurah v mesecu septembru, obvestilo odbora za gospodarstvo TOZD Transport o stojnini nastali pri razkladanju železniških vagonov v mesecu avgustu in poročilo SVD o stimulaciji neposrednim vodjem za mesec september.

Člani so imeli pripombo na račun rezanja na ročnem sektorju v adjustaži in menili, da bi se lahko naredilo več, če bi bila ta dela in opravila normirana. Zato so naročili, da je treba to možnost proučiti.

Ob sklepu seje so bili še seznanjeni s poročilom inventurne komisije in ugotovili, da je stanje v skladišču rezervnih delov v redu.

13. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Delavski svet TOZD Valjarna debele pločevine je imel 13. redno sejo 7. oktobra, ki jo je vodil predsednik Ivan Zvan.

Delegati so bili najprej seznanjeni z izvrševanjem sklepov 11. in 12. seje. Ugotovili so, da so bili sklepi izvršeni, razen sklepa, ki obravnava problematiko prezračevanja in hlajenja kabin, ki je še vedno v izvajanju.

Obravnavali so predlog sklepa za spremembo osnove za izračun osebnega dohodka in ga sprejeli v predloženi obliki.

Na znanje so vzeli tudi informacijo SIS za železnišarje in luški promet o dodatnem prispevku za pokrivanje dela stroškov infrastrukture ZTP Ljubljana v letih 1976–1980.

IS

Železarski globus

KANADA

Edini projekt integralne železarne na področju Severne Amerike na zelenem polju je pričel v letošnjem juliju obratovati v kanadskem mestu Nanticoke ob obali jezera Erie. Železarna, ki ima za 829 milij. kanadskih dolarjev investicijskih stroškov zaključeno prvo fazo izgradnje, ima letno proizvodno zmogljivost 1,3 milij. ton surovega jekla. Železarna je namenjena zaenkrat za proizvodnjo polproizvodov in v njenem sklopu bo kokarna (ki še ni dograjena) s 45 baterijami, plavž s premerom talilnika 10 m, dva 130 tonska kisikova konvertorja in naprava za kontinuirno vlivanje slabov. V naslednjih fazah izgradnje obstaja možnost za povečanje proizvodne zmogljivosti na 6 milij. ton surovega jekla letno.

TOZD Jeklovlek

IZREDNA SEJA DELAVSKEGA SVETA

Namestnik predsednika Ignac Smole je v sredo, 8. oktobra, sklical izredno sejo delavskega sveta TOZD Jeklovlek.

Delegati so obravnavali predlog o uravnavanju višine osebnega dohodka in sprejeli sklep o povečanju osnove osebnega dohodka za 5% od 1. septembra dalje.

Na seji so obravnavali tudi osnutek samoupravnega sporazuma o temeljih plana SOZD Slovenske železarne za obdobje 1981–1985 in o temeljih plana Interne banke za obdobje 1981–1985 in sprejeli naslednje pripombe na:

- 12. člen, ki govori o investicijah in sicer, da se dopolni prva vrsta na povečanje proizvodnje in predelave elektro kvalitetnega jekla, ki naj bo prioriteta investicij in nadaljnje usmeritve,

- 14. člen, da se prednostno upošteva naložba v jeklovlek na Jesenih,

- 25. člen, ker pri povečanju količin in sprememb v strukturi ni navedena hladna predelava, zlasti paličastega jekla in žice,

- 55. člen, na povečanje 2.000 ton polproizvoda iz železarne Ravne in 3.000 ton iz železarne Štore, skupaj 5.000 ton, ki je planiran v temeljih plana v obdobju 1981–1985 v TOZD Jeklovlek.

Delavski svet je samoupravni sporazum sprejel s tem, da se posamezna določila ustrezno dopolnijo.

Pri obravnavanju tekočih problemov je delegat iz SDS brusilnica postavil vprašanje glede na pomanjkanje ravnalcev. Vodja TOZD je pojasnil, da je pomanjkanje delavcev v TOZD Jeklovlek ključno vprašanje. O teh vprašanjih je razpravljal odbor za delovna razmerja, ki je sprejel ustrezne sklepe.

E.

TOZD Valjarna bluming štel

14. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V sredo, 8. oktobra, je bila 14. seja delavskega sveta TOZD Valjarna bluming štel, ki jo je sklical in vodil predsednik delavskega sveta Alojz Likovič.

Pri pregledu sklepov predhodne seje, ki ga je delegatom posredoval vodja TOZD, so ugotovili, da so bili sklepi izvršeni, razen sklepov, ki se nanašajo na srednjeročni program TOZD.

V nadaljevanju je vodja TOZD obrazložil delegatom utemeljitev o zvišanju osnove osebnih dohodkov. Poudaril je, da se po podatkih za mesec avgust in po ocenah za devetmesečno poslovanje poslovni rezultat postopoma izboljšuje. Ob tem pa ocene kažejo, da bi ob koncu leta ob sedanjih osnovi imeli občutno nižje osebne dohodke kot v lanskem letu. Delavski svet TOZD Valjarna bluming štel je v zvezi s tem soglasno sprejel naslednji sklep:

Na osnovi ugotovitev o izboljšanju poslovnega rezultata, ocene poslovanja v letu 1980, zaostajanja življenjske ravni delavcev in ocene uresničevanja določil resolucije in družbenega dogovora za leto 1980, delavski svet ugotavlja, da obstaja

realna možnost za povečanje osebnega dohodka. S 1. septembrom 1980 se vrednost osnov za izračun osebnega dohodka poveča za 5%, če pa bodo dejanski rezultati v naslednjih mesecih skladni z oceno poslovanja, naj se višina osebnega dohodka uskladi z določili družbenega dogovora v okviru dejanskih možnosti ustvarjenega dohodka.

Ob sklepu seje so delegati razpravljali še o dostavi pošte v TOZD, ki je zelo neredna in ne pride do naslovljenec. Sprejeli so sklep, da se dostava čimprej uredi.

Ugodili so, da bo potrebno nabaviti nove oglasne deske, ker je sedanjih premalo. Oglasne deske naj bodo izdelane tako da ne bo možno trgati informacij in da bodo vsi v obratu imeli pregled nad informacijami.

V razpravi so sodelovali: Likovič, Mandeljc, Pikon.

SK.

TOZD Družbena prehrana

16. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Namestnica predsednika odbora za delovna razmerja pri delavskem svetu TOZD Družbena prehrana Marija Posušen je 6. oktobra sklicala 16. redno sejo, na kateri so najprej pregledali izvrševanje sklepov zadnje seje in pri tem ugotovili, da so vsi sklepi izvršeni, razen sklepa, katerega rešuje socialno-zdravstvena služba za delavke iz restavracije Železarne.

Odbor je obravnaval prijave na objavljen prosti del in naloge druge kantinerke in kurjača samskih domov za določen čas. Na osnovi preverjenih podatkov je odbor izbral za drugo kantinerko štiri delavke, za kurjača v samskem domu na Koro-

ški Beli pa sta bila sprejeta dva delavca.

Delavcu, ki je prosil za soglasje za dopolnilno delo, odbor tega zaenkrat ni odobril. Dal pa je soglasje za prestop delavki iz restavracije Železarne, čim bo za dela in naloge čistilke sprejeta druga delavka. Problem je nastal zaradi delovnega časa, ki traja od 5. ure zjutraj do 12. ure vsak dan razen nedelje.

Ob sklepu seje je odbor sklenil, da se s 1. novembrom izstavi odločba o razporeditvi Miru Čiroviču, ki je kot vršilec dolžnosti del in nalog vodja samopostrežne restavracije in kantin opravljal te naloge za določen čas.

D. T.

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo iz štirih temeljnih organizacij ter iz dveh delovnih skupnosti prejeli 15 zapisnikov s sestankov delovnih skupin. Skupine so obravnavale predvsem osnutek družbenega dogovora o skupnih osnovah za oblikovanje sredstev za osebne dohodke in skupno porabo ter osnutek družbenega dogovora o skupnih osnovah za povračilo stroškov, ki so jih imeli delavci pri opravljanju določenih del in nalog, nekatere razprave pa so se nanašale tudi na sporazume o temeljih planov TOZD, Železarne, SOZD SZ in SIS občine Jesenice za obdobje 1981–1985.

SDS modelno mizarstvo, čistilnica odlitkov, kovinoli-varna ter jeklolivarna 2 v TOZD LIVARNA se brez pripomb strinjajo s temelji plana SOZD SZ in Interne banke SOZD SZ. Pod razno pa skupine opozarjajo, da se vprašanje napredovanja pri delovnih nalogah in opravljenih ureja prepočasno, pa tudi, da delavcev za pomožna dela primanjkuje, zaradi česar kasnijo nekatera nujna dela. Zato predlagajo, da bi delavce, ki delajo na takšnih opravljenih boljše stimulirali. Trdijo, da bi s tem odpadlo predolgo čakanje na pesek, ki je nujno potreben za nemoten potek del v livarni.

SDS valjarna žice 3 in 4 (TOZD VALJARNA ŽICE) sta obravnavali oba osnutka družbenih dogovorov, ki ju omenjamo v uvodu. SDS valjarna žice 3 v zvezi z njima omenja, da imajo delavci premalo vpliva na vse pogoje dobrega gospodarjenja, še zlasti pa so izven njihovega vpliva razni storitveni stroški ter tržni pogoji. Nemogoče se jim zdi, da bi z dogovorom uskladili in izdelali enotna merila in kriterije za celotno pestro paleto proizvodnih, administrativnih in znanstvenih dejavnosti v republiki. Zavzemajo se tudi, da bi se ohranilo »nagrajevanje« za delovno dobo, ki v Železarni nima le tradicije temveč tudi vpliva na ostajanje delavcev v delovni organizaciji. Nadalje menijo, da bo v letnem izračunu TOZD težko opredeliti delež inovacije pri povečevanju dohodka, da je treba dati več poudarka povezanosti administrativno-upravno-tehničnih del z uspešnostjo TOZD, pa bolj jasno opredeliti del osebnega dohodka, ki je re-

zultat posebnih pogojev dela (razni dodatki). Pripombe je imela tudi na način urejanja socialnih zdravstvenih in drugih problemov delavcev (določanje višine regresa posameznikom je po mnenju SDS isto kot osebno ocenjevanje), na merljivost delovnega časa ipd. Pod razno SDS ponovno zahteva ureditev garderobe, delavci v adjustaži in zakladalca pa, da se vrata popravijo. SDS valjarna žice 4 med drugim omenja, da ne poznajo meril za povračilo stroškov in tako ne morejo ugotavljati, kdo takšna povračila prejema ter da se v Železarni Jesenice selitveni stroški delno povrnejo tistemu delavcu, ki to potrebuje.

O obeh osnutkih družbenih dogovorov je v TOZD JEKLOVLEK razpravljala SDS brusilnica 1. SDS meni, da naj bi v osnutkih še zlasti prišli do veljave rezultati dela, biti pa bi morala tudi čimbolj razumljiva. Na splošno so proti nekaterim spremembam, ki jih predlaga dogovor (dodatek za delovno dobo in za popoldansko delo, višina regresa, jubilejne nagrade, nagrada ob upokojitvi). Na sestanku so bili obravnavani tudi sklepi delavskega sveta TOZD. V zvezi z delom na proste sobote pa je bilo pripomnjeno, da so delavci zaradi njega prikrašani pri otroškem dodatku.

V TOZD TRANSPORT so SDS promet + vleka 1, 2, 3 in 4 obravnavale vse zadeve, ki jih omenjamo v uvodu. Temelje planov TOZD, Železarne ter SOZD SZ in Interne banke SZ za obdobje 1981–1985 so skupine potrdile, temelje planov SIS občine Jesenice pa so zavrnile, češ, da so nerealni in da ne upoštevajo ukrepov, ki jih narekuje stabilizacija. Glede obeh osnutkov družbenih dogovorov pa skupine ugotavljajo, da so za precej določil predvidene določene dopolnitve s strani predlagateljev, pa tudi sicer so o njih predvidene razprave na določenih ravneh v Železarni, SOZD in grupaciji oziroma, da bo stališča obdelala posebna strokovna grupa v Železarni ter jih ponovno posredovala delavcem v razpravo. Člani SDS se načelno strinjajo s predlaganimi družbenimi dogovoroma, s tem, da bodo o konkretnih dopolnitvah še razpravljali.

O temeljih plana Železarne, SOZD ter občinskih SIS je razpravljala tudi SDS računovodstvo stroškov in uspeha 2 (DELOVNA SKUPNOST ZA KOMERCIALNE IN FINANČNE ZADEVE). SDS meni, da planirano porabo SIS gospodarstvo ne bo moglo financirati, še zlasti nesprejemljivo pa se jim zdi povečanje prispevne stopnje od 30,21% iz bruto osebnega

dohodka na 36,15%. V zvezi s temelji plana železarne se vprašuje, »kam s 150 delavci po letu 1984« (16. člen), nerealen pa se jim zdi tudi plan investicij (ni podana možnost financiranja), kakor tudi sama dinamika izgradnje (leta 1985 samo 241,2 mio dinov). Nekaj pripomb je imela tudi k predlogu uvedbe premakljivega delovnega časa (bolj življenjsko registriranje opravljenih ur, možnost višja, pa tudi minusa, opravljenih ur, fleksibilno koriščenje viška opravljenih ur, registracija odhoda na malico za delavce, ki nimajo direktnega dostopa do kantin). O premakljivem delovnem času je razpravljala tudi SDS finance, ki se je prav tako zavzela za žigosanje dejanskega prihoda in odhoda, za to, da se izredno plačanega dopusta ne more koristiti po urah ipd. Skupina opozarja tudi na problematično koriščenje časa za malico, ker je propustnost v ZIC občutno premajhna.

V DELOVNI SKUPNOSTI ZA KADROVSKE IN SPOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE pa sta SDS splošni sektor ter splošna varnostna služba razpravljali o obeh osnutkih družbenih dogovorov, ki ju omenjamo v uvodu. Program aktivnosti je po mnenju članov SDS splošnega sektorja težko opredeliti, ker so v gradivu strokovne službe podane le naše smernice ne pa primerjava dejanskega stanja z družbenim dogovorom. Zanimalo jih je tudi, če so vsi kazalci, ki jih našteva dogovor, kumulativno obvezni (sicer naj bi se njihovo število omejilo). Pod razno pa se je seznanila s 5-odstotnim zvišanjem osebnih dohodkov in o veljavnosti novih izkaznic oziroma dovoljenj ter o novih navodilih za vratarje glede discipline. SDS splošnovarnostna služba se strinja s predlogi in dopolnitvami, ki jih je k obema družbenima dogovoroma pripravil oddelek za nagrajevanje. K navodilu za delo njihove službe pa pripominjajo, da ravno vodilni kader, kot so asistenti in delovodje, ne upoštevajo novih navodil. SDS opozarja, da se novi ukrepi za izboljšanje discipline v Železarni ne bodo mogli realizirati, če jim ne bodo v pomoč neposredni vodje v obratih in službah. Ugotovila je tudi, da se posamezni delavci ne udeležujejo sestankov SDS ter predlagala, da naj bi se ta odsotnost štela v delavčev odnos do dela in upoštevala pri osebni oceni.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje – Božidar Lakota

PROGRAMSKO VOLILNA KONFERENCA MLADIH V TOZD HV JESENICE

V četrtek, 9. oktobra, je imela OO ZSMS Hladna valjarna programsko volilno konferenco. Izvolitvi organov konference je sledilo poročilo o delu osnovne organizacije, v katerem je bilo poudarjeno, da z delom ne morejo biti zadovoljni, še manj pa z delom in odgovornostjo vodstva osnovne organizacije.

Kljub temu, da je bilo precej dobro začetih akcij, katere so s svojo vsebino zahtevale aktivnost vseh članov OO, od aktivnega sodelovanja na področju proizvodnje do skupnega dela vseh družbenopolitičnih organizacij pri izboljšanju delovne in tehnološke discipline ter zmanjšanju bolezenske in nepravilne odsotnosti, OO ni imela dosti moči, da take in podobne načrtane akcije do konca izpelje. Kot je bilo ugotovljeno, ti vzroki dostikrat izhajajo iz objektivnih in subjektivnih razlogov.

Eden od večjih vzrokov za to pomanjkljivosti je nizka idejnopolitična raven članov.

Spregovorili so tudi o premajhni prisotnosti mladih komunistov pri delu OO.

Na konferenci je sekretar osnovne organizacije zveze komunistov posebej poudaril aktivnost in odgovornost mladih komunistov ter spregovoril o kadrovanju mladih v vrste Zveze komunistov.

KRATKI NOVICI

V petek, 10. oktobra, je bil ustanovni sestanek OO ZSMS KS Sava. V tej krajevni skupnosti nikakor ni mogla zaživeti mladinska organizacija, zato so na ustanovnem sestanku predvsem govorili o tem, kako zainteresirati in motivirati mlade za kontinuirano delovanje.

Na sestanku je bilo izvoljeno tudi začasno predsedstvo, ki ga bo do volilne seje OO ZSMS KS Sava vodil Jošt Novak. Sprejeli so tudi sklep, da se 17. tega meseca predsedstvo ponovno sestane in izoblikuje program dela in pripravi vse za volilno sejo.

Na ustanovnem sestanku je bil poleg predstavnikov OK ZSMS predstavnik KO ZB NOV, ki je poudaril, da je v njihovi krajevni skupnosti mladinska organizacija nujno potrebna in obljubil izdatno moralno pomoč in podporo pri ustvarjanju pogojev za delovanje in sodelovanje.

Pretekli teden so se sestali mladi OO ZSMS KS Podmežaklja. Na sestanku so pregledali in ocenili delo v obdobju od decembra 1978 do sedaj. Ugotovili so, da so bili dokaj uspešni, kljub majhnemu številu aktivnih članov. Mladinsko organizacijo so postavili na trdne temelje, tako da je sedaj OO ZSMS KS Podmežaklja po svoji aktivnosti zanesljivo druga najboljša osnovna organizacija v občini.

V preteklih dveh letih so uspešno izvedli precej akcij. Organizirali so dva pohoda na Mežakljo, uspešno so sodelovali v razpravi za imenovanje krajevnega praznika, sodelovali so na lanskeletni akciji NNNP, sodelovali so na kulturnem področju, najuspešnejši pa so bili v organiziranju in izvedbi športnih tekmovanj. Poleg tega tudi redno kurijo dva kresova ob 1. maju. Sodelujejo na vseh akcijah OK ZSMS Jesenice.

Programsko volilne seje se je udeležil tudi predsednik sveta KS Podmežaklja, ki je v svojem pozdravu izrazil zadovoljstvo, da je mladinska organizacija v KS v teh dveh letih s svojo aktivnostjo in dejavnostjo precej pripomogla k celovitejšemu razvoju KS in samouprave v njej.

M. J.

SREČANJE MLADINSKIH AKTIVISTOV NA JAVORNIKU

Obveščamo mladinske aktiviste iz predvojnih, medvojnih in povojnih let, da bo tradicionalno peto srečanje v soboto, 25. oktobra, ob 19. uri v prostorih doma TVD Partizan na Javorniku. Letošnje srečanje prirejamo tudi v spomin na našega Tita.

Kulturni program bo pripravila dramska sekcija DPD Svoboda France Mencinger, poleg recitatorjev bo sodelovala tudi folklorna skupina DU Javornik - Koroška Bela.

Odbor za pripravo V. tradicionalnega srečanja mladinskih aktivistov na Javorniku.

Predsednik OO sindikata je govoril o aktivnosti mladih delegatov in o aktivnosti OO ZSMS znotraj temeljne organizacije, ki bi morala biti bolj prodorna na vseh področjih.

Ob sklepu razprave so izvolili novo vodstvo OO in za predsednika Braneta Oslaja, za sekretarja pa Mirka Eržena.

Po volitvah je novoizvoljeni predsednik predlagal program dela, v katerem je velik poudarek na prizadevanju OO pri uresničevanju politike gospodarske stabilizacije, izobraževanju, vključevanju vseh mladih v delo OO, izbora najboljšega mladega delavca - samoupravljalca in podobno.

OBČINSKO TEKMOVANJE KLUBOV OZN

Vsako leto republiški center klubov OZN organizira tekmovanje z namenom, da bi se vsi še bolj seznanili z dejavnostjo Združenih narodov. Do sedaj so ta tekmovanja potekala spomladi. Ker pa so bila ta čas še mnoga druga tekmovanja, so se na republiškem centru klubov OZN odločili, da bodo letos prestavili tekmovanje na začetek šolskega leta. Da bi zagotovili tudi večjo množičnost so sklenili, da bodo tekmovalci tekmovali posamezno in da bodo pisno odgovarjali na vprašanja. Le finalno tekmovanje bo potekalo v obliki kviza.

Tako je bilo v petek, 3. oktobra v osnovni šoli Prežihov Voranc na Jesenicah občinsko tekmovanje za osnovne šole. Učenci so pisno odgovarjali na vprašanja iz teme o dejavnostih združenih narodov. Zaradi pomanjkanja gradiva, pa so se tekmovanja udeležile le tri osnovne šole in sicer: Karavanski kurirjev NOB Koroška Bela, Prežihov Vo-

Na volilni konferenci je bil prisoten tudi Tihomir Kostić, sekretar KS ZSMS Železarne, ki je v razpravi in pri sprejemu programa dela OO spregovoril o delu OO, o načinu uresničevanja sprejetih nalog, posebej pa se je zadržal na področju kadrovske politike v OO, o uresničevanju sprejetih sklepov oz. o programski usmeritvi mladinske organizacije v Železarni pri uresničevanju politike ekonomske stabilizacije, s posebnim poudarkom na vodenju akcije za izbor najboljšega OO oz. akcije za izbor najboljšega mladega delavca - samoupravljalca.

Dotaknil se je še področja idejno-političnega in strokovnega izobraževanja mladih ter dela in odgovornosti mladih delegatov oz. mladih komunistov.

Simona Mastnak

ranc, Jesenice in 16. december Mojstrana. Skupno je tekmovalo le 12 učencev. Čeprav tema ni bila težka pa po rezultatih sodeč, lahko rečemo, da vprašanja niso bila tako lahka. Največ znanja so pokazali: Kač Liljana in Blanka Berlanč iz osnovne šole Prežihov Voranc z Jesenic, Elizabeta Šprager in Borut Potočnik iz osnovne šole 16. december iz Mojstrane in Alenka Kleč iz osnovne šole Karavanski kurirjev NOB iz Koroške Bele. Ti se bodo udeležili regionalnega tekmovanja, ki je bilo v soboto, 11. oktobra.

Trije najboljši z regionalnega tekmovanja pa bodo sestavljali ekipo regije na finalnem tekmovanju v Ljubljani. To tekmovanje bo 25. oktobra, ko bo tudi tradicionalni shod klubovcev, s katerim bomo proslavili tudi 35. obletnico ustanovitve Združenih narodov.

Liljana Konda, občinski center klubov OZN - Jesenice

Sodelavci v orodjarni (Foto I. Kučina)

O DELU OO ZSMS DELOVNE SKUPNOSTI ZA KO-FI

Pred kratkim se je zbralo predsedstvo osnovne organizacije ZSMS delovne skupnosti za komercialno-finančne zadeve. Zbrali smo se z namenom, da se pogovorimo o delu naše osnovne organizacije, kar je bila tudi edina točka dnevnega reda.

Enotni smo si bili v oceni, da ne moremo biti zadovoljni s svojim delom. Da osnovne organizacije ni zajelo popolno mrtvilo, je zaslužnih le nekaj posameznikov. Zaslužni so, da je bilo organiziranih nekaj akcij, udeležili so se mladinske delovne akcije v Bohinju in zvezne mladinske akcije v Nišu. Pri izvedbi akcije za izbor najboljšega mladinskega ni bilo posebnih težav, saj je delovnih le opek krog mladih. Na pobudo osnovne organizacije je bila sprejeta, v zvezo komunistov tudi mladinka iz naših vrst.

Na področju športa smo popolnoma neaktivni, kar je razlog predvsem v tem, da dekleta, ki predstavljajo 90% naše osnovne organizacije, niso zainteresirane za to vrsto udejstvovanja.

Zakaj naša OO ne živi in dela tako kot bi morala? Na to vplivajo nekateri upravičeni razlogi, kot so porodiški dopusti, neurejeno varstvo otrok. Poleg tega pa menimo, da so dekleta precej manj zainteresirana za delo v OO ZSMS kot fantje.

Zavedamo se, da je potrebno najti način za večjo zainteresiranost naših mladink. Rešitev vidimo v tesnejši povezanosti s koordinacijskim svetom ZSMS Železarne in družbe-

nopolitičnimi organizacijami znotraj Železarne, oziroma delovne skupnosti.

Simona Mastnak

IZBOR NAJBOLJŠEGA MLADEGA DELAVCA - SAMOUPRAVLJALCA V TOZD ELEKTRODE

Komisija za izbor najboljšega mladega delavca samoupravljalca v sestavi: Josip Bajz, Šemsa Beširevič, Stanko Sedlar, Janez Kosmač, Ljubo Radović in Miha Stojan, je na svoji seji obravnavala predloge za najboljšega mladega delavca-samoupravljalca za obdobje preteklih devetih mesecev.

Na osnovi kriterijev, ki jih je določila komisija za vodenje te akcije pri KMC, je bil izbran NIKO KEŠINA.

Niko Kešina opravlja svoje delovne naloge vestno in kvalitetno, pa tudi presega določene norme. Do sodelavcev ima tovariški odnos, redno prihaja na delo in nima neopravičenih izostankov. Je referent za kulturo v OO ZSMS TOZD Elektrode, aktiven pa je tudi kot član komisije za kulturo pri KS ZSMS Železarne Jesenice. V prostem času piše pesmi in pripravlja samostojno pesniško zbirko. Kot dober recitator sodeluje na kulturnih prireditvah. Je član folklorne sekcije pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice.

Š. Beširevič

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ...

Tito

ZAŠČITA ŽIVALI OB KEMIČNEM NAPADU

Najhujša je pri zastrupitvi s somanom ali VX strupi. Poleg enakih znakov, ki se kažejo pri zastrupitvi skozi organe za dihanje, se pojavljajo tudi znaki kolike raznih stopenj.

PRVA POMOČ

Če so živali kontaminirane z živčnimi vojnimi strupi bodisi skozi organe za dihanje, kožo ali prebavne organe, jim je treba kar najhitreje dati injekcijo atropina v mišico. Glede na to morajo lastniki živine in delavci v živinorejskih delovnih organizacijah v primeru nevarnosti napada z vojnimi strupi imeti te injekcije pri roki, da bodo to lahko takoj storili. Ko so tako dali živini prvo pomoč, ji nadenejo tovarniško izdelane ali zasilne zaščitne maske in jo odpeljejo iz kontaminiranega ozračja. Nato po potrebi opravijo še dekontaminacijo živine. Če opazimo znake zastrupitve tudi pri injekciji, je treba živali dati injekcijo še enkrat, nato pa jo odpeljati na veterinarsko postajo, oziroma o tem obvestiti veterinarja.

Injekcija atropina precej zmanjšuje delovanje živčnih vojnih strupov na živčni sistem in je zato njena uporaba edino učinkovito sredstvo za prvo pomoč. Če po injekciji atropina postane sluznica gobca in nosu suha ali žival težko gošta, injekcije ne smemo ponoviti. To velja tudi tedaj, kadar sluznice gobca ali nosu po injekciji pomodrijo.

Prva pomoč živini, zastrupljeni z vojnimi strupi, mora biti hitra. Zato ji jo morajo dati lastniki živine ali delavci živinorejskih delovnih organizacij. Da bi se pri tem sami ne izpostavljali nevarnosti kontaminacije, morajo uporabljati potrebna osebna zaščitna sredstva, in sicer vsaj naslednja: tovarniško izdelano zaščitno masko, gumijaste rokavice in škornje ter kot priročno zaščitno sredstvo plašč iz plastičnega materiala.

MEHURJEVCI

V to skupino vojnih strupov spadajo iperit, dušikov iperit in luizit.

Mehurjevci so oljnate tekočine, večidel temne barve. Kot vojni strupi delujejo v tekočem stanju ali v obliki hlapov in sicer skozi kožo, sluznico, po dihalih in prebavilih. Na kontaminiranem območju se zadržujejo po več ur ali celo več dni.

Posledice zastrupitve z mehurjevci se pri vseh strupih ne pokažejo enako hitro. Tako se, na primer, pri zastrupitvi z luizitom pokažejo takoj, pri zastrupitvi z dušikovim iperitom in zlasti z iperitom pa šele žez nekaj časa.

Na kožo raznih živali mehurjevci ne delujejo enako močno. Najbolj je zanje občutljivo govedo, nekoliko manj konji in svinje, najmanj pa ovce. Koža je najbolj občutljiva okrog oči, na pregibni strani sklepov, pod repom in na spolnih organih. Reakcija kože ob zastrupitvi je odvisna od njenega stanja in stopnje kontaminacije. Tako se na primer, če je kiža znojna strup hitreje vpije vanjo.

Če je koža lažje kontaminirana s kapljicami mehurjevca, se posledice pokažejo samo na kontaminirani površini. Žival postane kmalu po kontaminaciji vznemirjena, neprenehoma maha z repom, grize ali obližuje kontaminirani del kože, konji pa še kopeljejo s sprednjimi in brcajo z zadnjimi nogami. Dlaka je v začetku na kontaminiranem delu naježena, kmalu pa ta del zateče. Oteklina se polagoma širi in spaja z drugimi oteklina. Otečeni deli kože so mehki, topli in boleči. Po 5-8 dneh postane kontaminirana koža trda in na njej se pojavijo rumenkaste kapljice, ki se zasušijo v krasto.

Sodelavca v TOZD Vratni podboji (Foto I. Kučina)

REZULTATI MNOŽIČNE INVENTIVNE DEJAVNOSTI V SEPTEMBRU

(Nadaljevanje s 1. strani)

pajalni del za sondo (usmernik z re-
lejem). Zaradi pogostih mehanskih
poškodb na sondi, dovodnem pri-
ključku in napajalnem delu za son-
do, se je avtor odločil da sondo za
doziranje premesti in zamenja z
drugo, ki je primernejša za dolo-
čanje pozicij žice v ravnalnem stro-
ju. Sondo je prestavil na drugi pred-
ravnalni stroj in jo tako popolnoma
zaščitil pred mehanskimi poškodbami.
Vgrajena je ob prvem kolesu
vertikalnega predravnalnega stroja.
Poleg tega pa je avtor odstranil še
napajalni del za prejšnjo sondo in
vgradil rele PR 59 in časovni rele
CTR 01, ki pravilno vključijo in iz-
ključijo doziranje po zastavljenem
programu.

TOZD REMONTNE DELA

Avtorjema **Mirku Pikonu** in
Francu Dolžanu je bilo odobreno
posebno nadomestilo za izdelavo po-
sebnih pomičnih plošč za prirezova-
nje obdelovancev na krožni žagi.
Krožna žaga spada med stare mizar-
ske stroje, na katerih je delo dosti
naporno in nevarno. To še posebno
velja pri razrezovanju daljših desk,
iveric, veznih plošč itd. Pri takem
delu sta prvotno morala delati dva
izkušena delavca. Prvi delavec je po-
dajal obdelovanec proti žagnemu li-
stu, drugi pa mu je pomagal tako, da
je obdelovanec držal v višini mize in
se pomikal vzporedno s hitrostjo ob-
delovanja.

To delo pa je bilo naporno in ne-
varno in zato sta avtorja izdelala
posebno močno ploščo, ki ima na-
slednje prednostne lastnosti:

- je daljša in ustreza za večino
dolžin obdelovancev in zato pomoč
sodelavca pri podajanju ni potrebna,
- zaradi izvedbe s kotalnimi
ležaji je dosežen enakomerniji tek
in natančnejše gibanje mize, potreb-
ne sile za podajanje pa so mnogo
manjše.

Uvedba pomične plošče omogoča
kvalitetnejše in varnejše delo na
tem mizarškem stroju, poleg tega pa

izkazuje tudi prihranek na zmanjša-
nju dela pomočnika.

Avtorja **Mirko Pikon** in **Peter
Jensterle** iz TOZD Remontne de-
lavnice sta izdelala nastavek za iz-
delovanje možnikov in montiranje
vmesnih stikal na dveh vrtilnih
strojih v mizarni in plastiki. Pri-
hranka pri tej izboljšavi ni bilo moč
ugotoviti, zato je odbor za gospodar-
stvo na podlagi 30. člena samo-
upravnega sporazuma o inovacijah v
SOZD Slovenske železarne odobril
avtorjema enkratno posebno nado-
mestilo.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Avtorjema **Aleksandru Kavčiču**
in **Francu Podlipniku** je bilo odo-
breno drugo posebno nadomestilo za
izboljšanje tehnoloških pogojev pri
žarjenju trakov kvalitete dinam.
Konti žarilna peč za žarjenje dina-
mo pločevine je bila kupljena od fir-
me »Ebner« in je začela obratovati
l. 1971. Začetni rezultati razogljče-
nja niso bili dobri, čeprav je tehnolo-
gijo določil dobavitelj. Zaradi po-
treb po kvalitetni dinam pločevini
so pričeli intenzivno delati na iz-
boljšavi konti peči. Stanje se je
močno popravilo s tehnično izbolj-
šavo št. 2216. Kasneje pa so bile iz-
vršene še nove izboljšave. Avtorja
sta dotok plina v cono IV popolno-
ma zaprla in povečala pretok reduk-
cijskega plina v peč. Istočasno sta
preusmerila varovalni plin na koncu
peči v ohlajevalni kanal. S tem je
odpadla azbestna zapora. Ugotovila
sta, da so bile baklje pred pečjo do
takrat nepravilno čiščene, kar je
oviralo izstop plina iz peči. Po tem
principu je dodatno narastel dotok
plina v peč, odpadla je baklja na
koncu peči.

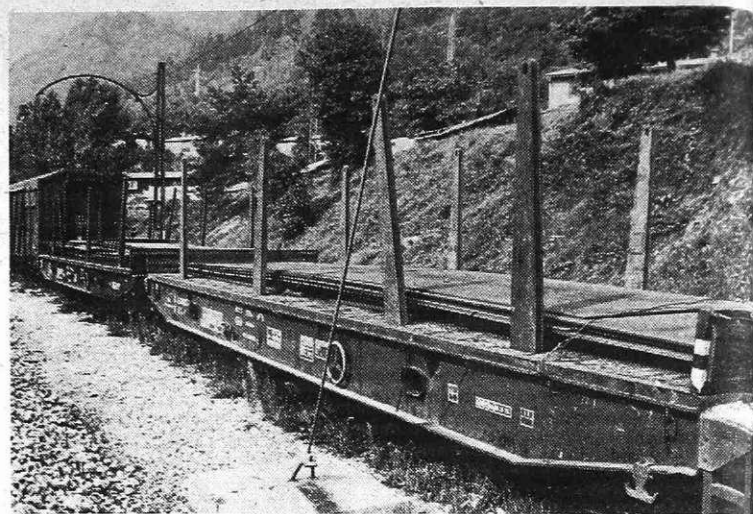
TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Avtorjema **Božu Bartlju** in **Jožu
Zidarju** je bilo odobreno tretje po-

sebno nadomestilo za rekonstrukcijo
obzidave dna krožne peči Ignis. Ignis
krožna peč v valjarni debele pločevine
je bila grajena na pogoje dela z
bramami in za plinski režim kurje-
nja, kar je bilo v času postavitve
peči edino primerno. S prehodom na
vložek iz valjarne bluming in mazut-
no kurjenje, pa se je izkazalo da
obzidava krožnega dna ne ustreza
več pogojem dela. Zastoji zaradi po-
pravil so bili pogosti in vzdrževanje
ognjevdžnega dna peči problemati-
čno. Zaradi nedoseganja proizvo-
dnih rezultatov in nalog sta avtorja
raziskala vzroke okvar in našla
ustrezno rešitev. Spremenila sta si-
stem obzidave zgornjega sloja dna
peči tako, da so vrste med seboj po-
vezane, dno pa je povišano za 12 cm
ter v sredi dvignjeno. Ta izboljšava
dna je bila izvedena že v letu 1973 in
od takrat dalje ni bilo nobenega za-
stoja vrtečega dna razen ob rednem
remontu.

Avtorjema **Mirku Kunšiču** in
Avgradu Gaborju je bilo dodeljeno
drugo posebno nadomestilo za novo
razporeditev podložnih špic na de-
lovnih mizah sekatorja PSR. Delov-
na miza sekatorja PSR je imela vgra-
jenih 128 podložnih menjalnih špic
na svoji konstrukciji, ki so vlitve iz
sive litine in montirane na posebne
nastavke ter zavarovane proti snetu-
ju z zatiči. Pri rezanju plošč raznih
formatov širine 1000 do 2000 mm
ogrenj gorilica poškoduje menjalno
špico. Pri večkratnem prehodu goril-
ca pri rezanju preko menjalne špice
pride do večje deformacije menjalne
špice, kar povzroča slabo naravno
podlago, oziroma menjavo podložne
špice. Zaradi tega sta avtorja pričela
razmišljati katere menjalne špice
niso nujno potrebne in tako sta po-
iskala novo primernejšo razporeditev
glede na dimenzijski asortiment
avtogenskega rezanja na sekatorju
PSR. Poleg nove razporeditve po-
dložnih špic sta izvršila še druge iz-
boljšave in sicer novo pritrditev čepa
ter poenostavljeno fiksiranje podlož-
ne špice na čep.

I. P.

Debela pločevina pripravljena za odpremo (Foto I. Kučina)

PRODAJA V SEPTEMBRU USPEŠNA

(Nadaljevanje s 1. strani)

plana prodaje, ker pomanjkanje pol-
proizvodov iz nabave, ni bilo kom-
penzirano z vložkom iz valjarn.
Indeks plana prodaje valjarne štelke
je nižji od indeksa doseganja skupne
proizvodnje, kar kaže na zaviranje
prodaje v korist oskrbe ostalih
TOZD (kljub visoki prodajni ceni).
Količinski plan prodaje je bil presežen
v TOZD Vratni podboji in
Jeklovlek.

V prvih devetih mesecih letošnje-
ga leta smo s prodajo 303.697 ton iz-
delkov osnovne dejavnosti in s po-
prečno prodajno ceno 18.578 din/t
dosegli 5.642,2 milij. din zunanje re-
alizacije. Količinsko zaostajamo za
planom za 14,8 %, vrednostno pa za
5,9 %. Septembrski rezultati so izpol-
njevanje količinskega plana poslab-
šali za 0,8 %, vrednostnega pa izbolj-
šali za 0,3 %.

Primerjava z rezultati devetme-
sečnega obdobja lanskega leta poka-
že na 8,1 % zmanjšanje prodajnih

količin in 25,9 % porast vrednosti
prodaje.

Primerjava poprečnih doseženih
prodajnih cen s planiranimi po
TOZD pokaže največje preseganje
TOZD Profilarna. Nižja prodajna
cena od načrtovane je bila v TOZD
HV Bela in sicer za 1.038 din/t ter v
TOZD Elektrode, kjer je bila doseže-
na prodajna cena v prvih devetih
mesecih poprečno 300 din/t nižja od
planirane. Na dosežene prodajne
cene vplivajo podražitve in septem-
brska struktura asortimenta
(zmanjšana prodaja nerjavne ploče-
vine v HVB).

Indeks preseganja planiranih cen
povzroči, da posamezne TOZD kljub
temu, da količinsko ne dosegajo pla-
niranih rezultatov, vrednostno plan
dosegajo ali celo presegajo. Kljub
ugodnim indeksom cen pa imajo v
devetih mesecih vrednostni zaostan-
ek v TOZD Livarna, Valjarna blum-
ing-štelke, Valjarna žice in profi-
lov, HV Bela, Žičarna, Profilarna in
Elektrode.

P.

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE V SEPTEMBRU

TOZD	IZVRŠITEV SEPTEMBER 1979			DRUŽBENI PLAN SEPT. 1980			IZVRŠITEV SEPTEMBER 1980			INDEKSI					
	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Kol. 8/2	Cena 9/3	Vred. 10/4	Kol. 8/5	Cena 9/6	Vred. 10/7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Livarna	24,9	24.016	598.933	60	30.000	1.800.000	52,9	33.657	1.780.616	212,4	140,1	297,3	88,2	112,2	98,9
Valj. bluming-štelke	5.006,2	15.254	85.517.906	7.170	18.055	129.451.936	5.490,1	22.039	120.998.671	97,9	144,5	141,5	78,6	122,1	81,5
– bluming	602,9	13.047	7.855.939	400	13.030	5.212.122	350,9	23.453	8.228.086	58,2	179,8	104,6	87,7	180,0	157,9
– štelke	5.003,3	15.520	77.651.966	6.770	18.352	124.239.814	5.139,2	21.943	112.767.573	102,7	141,4	145,2	75,9	119,6	94,6
Valj. žice in prof.	1.241,8	8.504	10.560.289	1.400	10.595	14.832.990	1.196,5	13.801	16.375.690	95,5	162,3	155,1	84,8	130,3	110,8
Valj. debele ploč.	8.902,8	12.991	115.652.597	8.590	15.312	131.390.873	6.613,5	22.299	147.471.718	74,3	171,8	127,5	77,1	145,6	112,1
Hladna valj. Bela	6.125,8	16.714	102.396.490	8.050	19.144	154.112.317	6.063,4	19.606	119.465.716	99,5	117,3	116,7	75,7	102,4	77,9
Hladna valj. Jesenice	1.845,4	15.079	27.827.478	2.420	17.500	42.350.000	2.355,1	21.874	51.518.179	127,6	145,1	185,1	97,3	125,0	121,1
Žičarna	3.989,5	15.835	63.106.472	4.780	19.298	92.245.830	3.297,3	26.913	88.471.277	89,6	170,0	152,3	68,8	139,5	95,5
Profilarna	2.006,0	12.226	24.526.421	2.390	14.092	33.537.752	1.418,3	21.968	31.157.664	70,7	179,7	127,0	59,6	155,9	92,9
– HOP	1.834,1	11.119	20.392.940	2.210	12.277	27.132.442	1.298,5	21.429	27.523.872	70,8	192,7	136,4	58,8	174,5	102,9
– roncle	16,8	34.206	575.484	30	36.500	1.095.000	32,5	57.994	1.875.302	192,3	169,5	325,9	107,7	158,9	171,9
– stebrički + distančn.	101,4	17.698	1.794.355	10	20.781	207.810	87,5	16.662	1.458.490	86,3	94,2	81,3	87,5	80,2	92,9
– diski	53,7	32.831	1.763.642	130	39.250	5.102.500	102,1	28.700	508.855	54,1	102,1	51,3	10,4	95,2	8,9
Skladišče 38	32,7	28.180	923.021	170	30.300	5.134.000	17,7	26.867	3.427.196	122,3	108,4	132,6	116,0	94,8	110,4
Vratni podboji	104,3	24.777	2.594.076	110	28.338	3.116.995	127,6	33.134	58.400.926	111,3	140,7	156,7	100,7	122,3	123,3
Jeklovlek	1.563,1	23.550	37.290.975	1.750	27.098	47.417.917	1.762,6	17.422	37.501.946	81,2	149,2	121,2	90,4	100,1	90,1
Elektrode	2.649,5	11.676	30.937.034	2.390	17.407	41.429.490	1.878,8	19.876	37.343.331	77,5	156,8	121,5	78,9	114,2	90,1
– elektrode, var. žica,	2.424,7	12.674	30.731.800	2.390	17.407	41.429.490	1.878,8	19.876	37.343.331	77,5	156,8	121,5	78,9	114,2	90,1
– prašek, masa, Emona Zgb.	224,8	914	205.434	960	10.187	9.678.000	850,1	579	158.615	121,8	63,3	77,2			
– ognjevdžni mat.	801,9	9.492	7.611.680					13.963	11.898.970	106,0	147,3	156,2	89,5	137,3	122,3
Žebijarna															
OSNOVNA REALIZACIJA	34.593,9	(14.584)	504.513.381	40.290	(17.574)	706.488.100	31.407,6	(21.936)	688.980.334	90,8	150,4	138,6	78,1	124,8	97,9
Realizac. storitv. TOZD			3.894.682			2.522.630			3.616.292			92,9			128,9
Ostala realizacija			9.672.008			9.736.245			19.407.034			200,7			198,9
SK. ZUNANJA REALIZACIJA	34.593,9	(14.976)	518.080.071	40.290	(17.887)	719.048.975	31.407,6	(22.689)	711.983.660	90,8	151,4	137,4	78,1	126,7	99,8

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE JANUAR—SEPTEMBER

TOZD	IZVRŠITEV OD I – IX 1979			DRUŽBENI PLAN OD I – IX 1980			IZVRŠITEV OD I – IX 1980			INDEKSI					
	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Kol. 8/2	Cena 9/3	Vred. 10/4	Kol. 8/5	Cena 9/6	Vred. 10/6
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Livarna	574,0	25.388	14.572.555	525	30.000	15.750.000	498,4	33.393	15.673.012	81,8	131,5	107,6	89,4	111,3	98,9
Valj. bluming-štelke	49.340,4	14.273	704.242.221	63.370	17.109	1.084.213.335	51.785,0	19.142	991.291.844	105,0	134,1	140,8	81,7	111,9	91,1
– bluming	4.438,4	12.255	54.404.508	3.400	11.961	40.328.186	3.467,4	16.369	56.758.871	78,1	133,6	104,3	102,0	138,0	140,7
– štelke	44.902,0	14.473	649.837.713	59.970	17.407	1.043.885.169	48.317,6	19.341	934.532.973	107,6	133,6	143,8	80,6	111,1	88,9
Valj. žice in prof.	20.090,8	8.328	172.399.955	21.470	10.463	224.632.290	15.005,3	11.137	167.118.440	72,5	133,7	97,0	69,9	106,4	74,4
Valj. debele ploč.	70.455,3	12.258	863.643.479	72.130	14.265	1.028.945.333	62.811,1	17.161	1.077.930.429	88,2	140,0	124,8	87,1	120,3	104,5
Hladna valj. Bela	69.896,6	13.687	956.536.411	70.790	18.879	1.336.472.423	59.610,2	17.534	1.063.069.074	85,3	130,3	111,1	84,2	94,5	79,5
Hladna valj. Jesenice	20.514,1	14.553	298.542.927	20.970	17.140	359.431.000	20.944,9	19.482	407.628.963	102,1	133,7	136,5	99,9	113,5	113,4
Žičarna	37.676,8	15.228	573.736.206	40.980	18.936	775.905.170	32.085,2	22.598	724.730.771	85,2	148,3	136,3	78,3	119,3	93,4
Profilarna	17.845,3	12.284	217.964.894	19.980	14.087	280.769.044	15.335,5	17.219	264.065.690	85,9	140,2	121,1	76,8	122,4	94,1
– HOP	16.348,3	11.168	182.579.521	18.620	12.471	232.205.854	13.937,1	16.139	224.930.137	85,3	144,5	123,2	74,9	129,4	94,1
– roncle	129,9	31.173	4.399.279	200	35.365	7.072.900	298,3	44.818	11.909.981	191,8	141,2	270,9	134,2	124,5	167,4
– stebrički + distančn.	611,9	17.306	10.590.015	90	20.781	1.870.290	683,1	17.538	11.973.871	111,6	101,3	113,1	759,0	84,3	640,3
– diski	645,2	31.703	20.455.079	1.050	37.733	39.630.000	447,0	34.346	15.351.901	68,3	108,3	75,1	42,6	91,0	38,7
Skladišče 38	306,1	28.970	8.983.919	1.490	28.903	44.407.000	623,0	26.455	16.481.816	202,2	91,6	185,3	41,8	88,8	37,1
Vratni podboji	779,5	24.894	19.404.144	950	27.701	26.316.015	1.070,8	28.128	30.119.502	137,4	113,0	155,2	112,7	101,5	110,5
Jeklovlek	14.597,4	21.911	319.839.923	15.650	25.725	402.993.249	15.798,2	28.964	457.419.673	106,2	132,1	143,0	100,9	112,6	110,5
Elektrode	19.086,6	12.896	253.034.398	19.850	16.746	332.416.630	19.544,5	16.446	321.434.235	99,4	127,8	127,0	98,5	98,2	98,5
– elektrode, var. žica,															
– prašek, masa, Emona Zgb.	17.613,1	14.272	251.376.369	19.850	16.746	332.416.630	17.345,9	18.456	320.135.980	96,5	129,3	127,4	87,4	110,2	98,5
– ognjevarnični mat.	2.053,5	807	1.658.029			2.198,7	590	590	1.299.255	107,1	73,1	78,3			
Zebljarna	8.284,5	9.719	80.515.392	8.530	9.896	84.327.290	8.614,1	12.218	106.246.901	104,0	125,7	130,7	101,0	123,6	124,5
OSNOVNA REALIZACIJA	330.519,4	(13.564)	4.483.256.334	356.645	(16.812)	5.995.998.769	303.897,2	(18.578)	5.642.200.150	91,9	137,0	125,9	85,2	110,5	94,1
Realizac. storitv. TOZD			29.941.046			29.452.764			34.965.353			117,2			118,5
Ostala realizacija															110,5
– vključ. Družb. prehr.			68.363.719			85.086.315			93.831.535			137,3			110,5
SK. ZUNANJA REALIZACIJA	330.519,4	(13.961)	4.581.461.089	356.645	(17.133)	6.110.427.948	303.897,2	(19.002)	5.770.997.038	91,9	137,1	126,0	85,2	110,9	

DELO ODDELKA INTERNE STANDARDIZACIJE NA RO

ORGANIZACIJSKA SHEMA INTERNIH STANDARDOV (IS)

(Nadaljevanje s 1. strani)

format papirja, s tem pa je dana tudi večja preglednost internega standarda.

Glava internega standarda vsebuje:

- informacijo za katero TOZD je standard izdelan
- za kateri polproizvod ali končni proizvod posameznih TOZD je namenjen
- za katero fazo tehnološkega procesa velja
- številko internega standarda
- datum izdaje in številko strani
- datum sprememb v internem standardu

Najbolj zanimiva sprememba v internih standardih je številka standarda. Stari regulativi niso vsebovali tekočih števil, kar je predstavljalo določeno težavo pri iskanju in naročanju. Znan podatek pri naročanju regulativov je bil naslov regulativa ali grupa oz. faze tehnološke predelave, ki so bile oštevilčene od 1-7. Nov sistem števil internih standardov pa dopušča hitro orientacijo za katero fazo tehnološkega procesa in kvaliteto jekla je namenjen, pod pogojem, da vsak uporabnik internih standardov prebere navodilo za uporabo predlogov in končne interne standarda (IS: 6.001 - 00) izdano dne 16. 7. 1980 na RO.

Osnovno vodilo za oštevilčenje internih standardov so še vedno tehnološki procesi, ki so sedaj razdeljeni na naslednje grupe:

- interni standard za izdelavo jekla
- interni standard za toplo predelavo jekla
- interni standard za hladno predelavo jekla
- interni standard za toplotno obdelavo jekla
- interni standard za površinsko obdelavo jekla
- interni standard za varjenje in dodajne materiale
- interni standard za ostale predpise.

Številka internih standardov je sedaj sestavljena iz: karakteristične številke stopnje tehnološke predelave (od 0 do 6), tekoče številke standarda, ki je trimesna in številčne oznake grupe kvalitete jekel.

Grupe kvalitete jekel so enake kot v interni kvalitetni knjizici označene od 01 do 20, to je od nizkoogljiknih jekel do jekel za posebne namene. Dodatek kvaliteten grup jekel k številki internega standarda je velik pripomoček pri izdelavi internih standardov, saj lahko zelo hitro ugotovimo, za katero grupo jekel so standardi izdelani in za katero grupo je standard še potrebno izdelati. Prav tako lahko tudi vsak uporabnik internih standardov ugotovi, za katerega področja, ter za katero vrsto jekel velja standard.

V dosedajni praksi izdelave internih standardov pa se je kot dober pripomoček v proizvodnih TOZD izkazal tabelaričen prikaz standardov, npr.: ogrevanja v valjavih peceh, v peceh za toplotno obdelavo, ohlajevanje, odstranjevanje in vzdrževanje proizvodov. Način označevanja tabel je enak kot pri internih standardih, le na kraju tekoče številke tabele ni dodana oznaka kvaliteten grup jekel, saj je tabela zbir več kvaliteten grup jekel. Številka tabele vsebuje sledeče simbole:

- označba za tabelo (T).

- karakteristična številka za stopnjo tehnološke predelave (so enake kot pri označevanju internih standardov)

- tekoča številka tabele (trimesno število).

Praktična uporaba števil internih standardov in tabel je že pri naročanju, kajti potrebno je samo napisati kompletno številko standarda ali tabele in željeno število izvodov.

Poleg nove tehnične ureditve internih standardov je tudi nekaj posebnosti pri pošiljanju izdelanih standardov uporabnikom. Vsak uporabnik internih standardov ima na oddelku za interno standardizacijo evidenčni karton zadolžitve, katerega mora po prejemu in pregledu standarda podpisati in vrniti na preje naveden oddelok. Poudariti pa moram, da se ravno pri sprejemanju in razdajitvi internih standardov ugotavljajo nepravilnosti varovanja in ravnanja z internimi standardi železarnarstva, zato opozarjamo vse uporabnike, ki so jim ti dokumenti zaupani, da se po pravilniku o varovanju poslovnih tajnosti v železarni Jesenice decembra 1977, čl. 8, ti podatki smatrajo za poslovno tajnost. V 8. členu je poudarjeno:

Za poslovno tajnost se po tem pravilniku štejejo zlasti podatki ali dokumenti z naslednjih področij dela:

- proizvodni proces in njegov nadaljnji razvoj
- kršenje dolžnosti varovanja poslovnih tajnosti po tem pravilniku se šteje kot kršitev delovne obveznosti. Vsi regulativi morajo biti skrbno shranjeni, razmnoževanje ni dovoljeno oz. se lahko pripravi za potrebe neposrednih proizvajalcev samo iz vlečke, ki bodo omogočali prenos tehnologije v prakso.

Vse interne standarde oz. dokumentacije je ob priliki zamenjav potrebno vrniti oddelku za interno standardizacijo. Samovoljno prenašanje lastništva regulativa ali licenčne dokumentacije na druge osebe zaradi spremembe opravljanja opravil imetnika regulativov ni dovoljeno. V takih primerih morajo posamezniki vrniti regulative oddel-

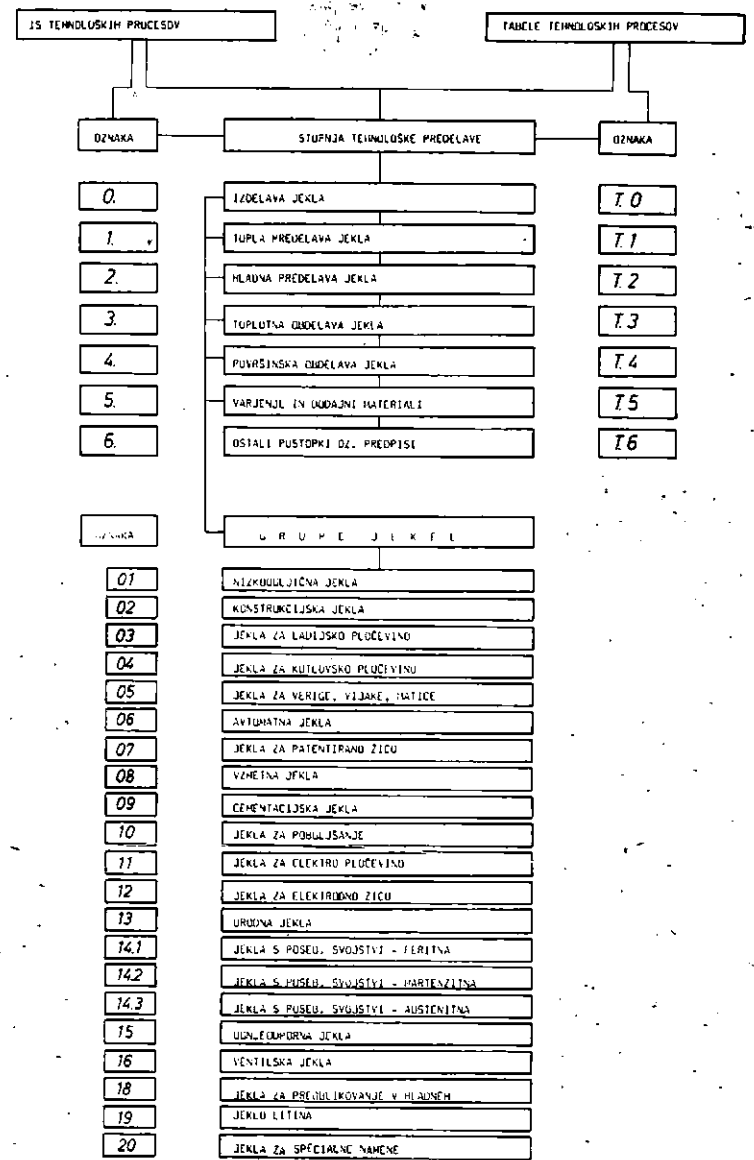
ku za interno standardizacijo, ki izvrši ustrezno zadolžitve. Vsi interni standardi in ostala dokumentacija so rezultat vlagani strokovnega znanja in finančnih sredstev delovne organizacije v razvoj tehnologije, to pomeni, da moramo dosledno upoštevati pravilnik o varovanju poslovnih tajnosti.

Novost oz. sprememba pri uvajanju internih standardov je tudi izdelava predloga internih standardov. Predlog internega standarda je napisan na podlagi sodelovanja strokovnih sodelavcev RO, OTK in tehnologov posameznih proizvodnih TOZD. Tako pripravljen in prečiščen predlog internega standarda gre v uporabo za določeno časovno obdobje, to je šest mesecev. Po preteku šestih mesecev pa se na oddelku za interno standardizacijo zbirajo pripombe in predlogi vseh, ki so imeli predlog internega standarda v uporabi. S koordinacijo pripomb in predlogov dobi interni standard svojo dokončno vsebino in obliko, se napiše na poseben obrazec ter pošlje vsem uporabnikom po določenem razdelilniku.

Vendar pa s tem, ko je interni standard ali tabela dokončno oblikovana ni rečeno, da se ne more spremeniti. Če po internem standardu voden tehnološki proces v daljšem časovnem obdobju pokaže, da so nekatere točke nepravilne, naj te spremembe tehnologji obratov, delovodje in kvaliteta kontrola napišejo in pošljejo na oddelok za interno standardizacijo. Naloga oddelka je, da pripombe vnese v interni standard ali tabelo in kot spremembo internega standarda ponovno pošlje uporabnikom. Obsegi sprememb internih standardov so lahko večji, zato se zamenja kompletni standard, pri manjših spremembah pa se zamenja samo list.

Vse neveljavne standarde, kot tudi posamezne liste je treba obvezno vrniti na oddelok za interno standardizacijo, ker se lahko le s tako organizacijo dela izognemo nepravilni uporabi internih standardov.

Slavko Dežman

ZBIRANJE IN SORTIRANJE ODPADNIH MATERIALOV V ŽELEZARNI

Da bomo odpadne materiale, ki se javljajo kot stranski produkti proizvodnje v železarni ali spremljajoči odpadki pomožnih sredstev, embalaže ipd., lahko smotno nadalje predelovali in uporabljali ali ustrezno okolju odlagali je nujno, da jih zbiramo in sortiramo že na izvoru. Vendar bo potrebno še marsikaj storiti, da bo ta - za marsikoga nepomembna - problematika v naši železarni zgledno urejena.

Izvor, vrsta in količina odpadnih materialov v posameznih fazah proizvodnje so nam dobro znani, nadaljnje ravnanje z njimi pa je v glavnem ustrezno vpeljano le za fiste vrste odpadkov, katerih uporaba oz. reciklaža je očitno ekonomsko utemeljena. Zato smo v zadnjem času začeli širšo akcijo za bolj sistematsko urejanje tega področja na osnovi smernic, ki jih je izdelal oddelok za varstvo pri delu in varstvo okolja v sistematskem pregledu 16. 10. 1979.

V posameznih TOZD in delovnih skupnostih so proučili in določili še nova ustrezna zbirališča za določene odpadne materiale, na katera so ali še bodo razmeščeni dodatno potreb-

ni kontejnerji oz. druge vrste zbirališča.

Za sortirano zbiranje jeklenih odpadkov, odpadkov harnih kovin, okujine strugarskih odpadkov, prahu iz prašnih vreč, lesnih odpadkov - žaganja, gum, plastike, smeti ipd., je nujno, da so kontejnerji oz. podobni zbirališča označeni v skladu z navodilom TOZD Transport (27. 3. 1980).

Ob kontrolnem pregledu zbirališč odpadnih materialov smo ugotovili, da se je v primerjavi s lanskim letom povečalo število kontejnerjev za okrog 55% je na območju železarnarstva razmeščenih 163, manj kot 10% kontejnerjev pa je ustrezno označe-

nih in urejenih. Torej ostali kontejnerji nimajo vidno označene svoje namembnosti in tako pogosto pride do nedopustnega mešanja raznih vrst še uporabnih in neuporabnih odpadkov. Celotno število potrebnih kontejnerjev v železarni pa se ocenjuje na 180 kontejnerjev, kolikor naj bi jih zadostovalo pri sedanjih proizvodnji za selektivno zbiranje in sprotno odstranjevanje odpadnih materialov. Za reden odvoz odpadnih materialov na ustrezna mesta skrbi TOZD Transport, kateremu morajo iz ostalih TOZD in delovnih skupnosti sprotno sporočati vsako trajnejšo spremembo glede števila kontejnerjev, njihove lokacije in namembnosti.

Nejasnosti glede specifičnih vrst odpadkov, njihovega zbiranja in nadaljnje predelave ureja odsek za ekologijo dela in varstvo okolja.

Dolžnost nas vseh pa je, da skrbimo za red in čistoto ter gospodarno ravnanje z odpadnimi materiali!

Odsek za ekologijo dela in varstvo okolja (Bezljaj Dragica)

Železarski globus

BELGIJA

Po podatkih mednarodnega urada za delo bodo zadostovale svetovne zaloge premoga, ki ga je mogoče ekonomsko izkoriščati za okoli 250 let in do leta 2020 bo dosegla letna proizvodnja tega goriva skoraj devet milijard ton. Medtem, ko so leta 1978 nakopali vsi premogovniki sveta 2,5 milijarde ton, računajo leta 1985 na štiri in leta 2000 na 5,5 milijarde ton.

ZDA

Po ameriških podatkih so svetovne zaloge premoga razdeljene takole (v odstotkih):

ZDA	29,9
Sovjetska zveza	24,1
LR Kitajska	14,6
Ostali svet	31,4
Skupaj	100,0

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

BODOČA PRESKRBA ZR NEMČIJE Z ENERGIJO

Hitra poraba zalog fosilne energije v svetu ima tudi v Zvezni republiki Nemčiji velik odmev. Pri letnem povečanju svetovne porabe energije v svetu za okoli 3%, so zaloge nafte ocenjene še za 25 do 50 let, zemeljskega plina 30 do 50 let in črne premoga 70 do 200 let. Količine niso popolne, ker ne upoštevajo tiste svetovne energetske rezerve, ki jih danes zaradi tehničnih težav ali negospodarnosti še ne izkoriščajo, oziroma, ki sploh še niso odkrite.

V vsakem primeru pa pomeni skorajšnja poraba energetskih zalog nadaljnje pomanjkanje in podražitev ter nevarnost poslabšanja življenjske ravni v državah tretjega sveta.

Podatki o porabi končne energije v Zvezni republiki Nemčiji so zanimivi in nekateri tudi presenetljivi. Najbolj preseneča to, da je bilo leta 1978 porabljeno približno 24% končne energije za ogrevanje prostorov. To pomeni količino čez 41 milijonov ton kurilnega olja. Z upoštevanjem gospodinjstev in ostalih manjših porabnikov, se ta količina poveča na 36%, oziroma na 64 milijonov ton kurilnega olja. Strokovnjaki računajo, da bi lahko to porabo zmanjšali na polovico, predvsem z boljšo toplotno izolacijo pri okoli 24 milijonih stanovanjih v ZRN.

Veliko tudi razpravljajo in zahtevajo nadomestitev nafte s premogom, kar je tehnično tudi v velikem obsegu mogoče. Tako je, na primer, mogoče brez problemov uporabljati pri pridobivanju električne energije premog, namesto mazuta. Tudi spreminjanje premoga v tekoče in plinaste oglikovodike je že tehnično preizkušeno in v nekaj letih tudi lahko pripravljeno za normalno proizvodnjo. Uporaba premoga je tudi politično zelo zaželena, saj je edini vir primarne energije, ki ga imajo v ZRN dovolj na razpolago. Vendar je tako iz domačih virov kakor tudi izvoza njegova uporaba v določenem smislu tudi omejena in to predvsem glede na možnosti proizvodnje. Razen tega je ob tem treba povedati, da utekočinjenje in vplinjavanje premoga povzroča velike težave, zaščito okolja in da je danes cena teh

proizvodov v primerjavi z naravno nafto, bencinom in zemeljskim plinom tri do štirikrat višja.

V ZRN nakopljejo sedaj letno okoli 90 milijonov ton črne premoga. To količino bo mogoče v prihodnjih desetih letih zanesljivo povečati za približno 10% in v naslednjih petih letih še za nadaljnjih 5%. Več pa bo iz tehničnih razlogov, pa tudi zaradi pomanjkanja rudarjev komaj še mogoče doseči.

Vendar povečanje proizvodnje za 10 milijonov ton letno ne bo zadostovalo za nadomestitev vseh obstoječih termoelektrarn na mazut s termoelektrarnami na premog.

Za utekočinjenje in vplinjavanje tako ni na razpolago potrebne premoga. Pri tem potrebuje samo ena tovarna s proizvodnjo dva milijona ton bencina letno, kar je približno šest % današnje porabe, okoli šest milijonov ton premoga. Pri tem je treba upoštevati, da bi bil ta bencin trikrat dražji kot tisti iz nafte, da je potrebno za izgradnjo takšne tovarne okoli štiri milijarde zahodnonemških mark in zemljišče s površino 15 kvadratnih km. Zato bi bilo treba manjkajočo količino premoga uvoziti. To se dogaja že danes v količini šest do sedem milijonov ton letno.

V takšni situaciji je seveda postalo izredno pomembno svetovno tržišče premoga, katerega zmogljivost cenijo okoli 200 milijonov ton letno. Vendar vse to ni zanimivo samo za ZRN, temveč tudi za vse ostale države, ki so v podobni situaciji, med njimi predvsem Japonska. Mednje spada tudi večje število afriških in južnoameriških držav, ki sploh nimajo lastnih rezerv fosilnih goriv. Po nekaterih ocenah lahko ZRN dolgoročno računa samo na okoli deset do največ dvajset milijonov ton uvoza premoga s svetovnega tržišča. To pa seveda ni nobena rešitev tega problema.

Tečejo tudi razprave o varčevanju z bencinom. Čeprav je tehnično možno doseči 10% prihranka, vendar končni rezultat ne bi prinesel ničesar, ker bi povečanje števila avtomobilov porabilo ta prihranek.

Uporaba sončne energije, o kateri je sedaj veliko govora, ni za zamljepisno lego ZRN nobena resna možnost. Energetski strokovnjaki ocenjujejo, da lahko pričakujemo z uporabo

energije sonca in vetra v stanovanjih odstotek prihranka na kurilnem olju.

Ostane še možnost uporabe jedrske energije. Danes uporabljajo zahodnonemške termoelektrarne 8 do 9 % celotne porabe nafte. Tehnološko je možno brez težav to nadomestiti z jedrsko energijo. Zato tako vzhodni, kakor tudi zahodni sosedi ZRN skušajo izločiti nafto, oziroma mazut iz termoelektrarn. V Franciji, na primer, zgradijo vsaka dva in pol meseca novo jedrsko elektrarno in do leta 1985 računajo, da bo obratovalo 28 novih objektov. Iz vzhodnoevropskih socialističnih držav poročajo, da bo do leta 1990 pričelo obratovati 90 novih jedrskih elektrarn.

Vse te države ne zanikajo, da obstaja pri uporabi jedrske energije določeno tveganje. Istočasno pa so tudi mnenja, da je še mnogo boljše tveganje živeti brez nje, ker dejansko ni realno, da bi jo v bodočnosti lahko obšli. Gre torej za takšno tveganje s katerim mora visoko industrializirana družba dnevno in povsod živeti.

Jedrsko energijo lahko vedno nadomesti tudi premog, ki je v ZRN udeležen pri pridobivanju električne energije s 56%. S tem bi lahko uporabili premog za izdelavo tekočih in plinastih goriv pa tudi za izdelavo umetnih mas. Za te porabijo danes okoli 12% vse nafte.

Visoko temperaturni reaktorji bi lahko proizvajali potrebno toploto 800 do 900 stopinj C, ki je potrebna za proces vplinjavanje premoga, redukcijo železove rude, sintezo metanola in za toplotni razkroj vode, potrebne pri pridobivanju vodika. Vendar obstajajo tudi tu problemi povezani z velikostjo naprav, da bi bilo obratovanje ekonomsko upravičeno in v povezavi z, na primer, ustrezno železarno za izkoriščanje plina iz premoga za redukcijo rude.

Zato kaže, da je za energetske probleme ZRN pravi odgovor, skupaj s splošnim varčevanjem, predvsem jedrska energija.

NOV SPORAZUM O ŠTIPENDIJAH UČENCEM IN ŠTUDENTOM

Temeljne organizacije in delovne skupnosti so pred časom prejele predlog samoupravnega sporazuma o štipendiranju učencev in študentov v občini Jesenice. Predlagamo, da naj ga obravnava delavski svet temeljnih organizacij in delovnih skupnosti na naslednji seji in sprejmejo v predlaganem besedilu. Seveda naj pri tem upoštevajo tudi morebitne pripombe samoupravnih delovnih skupin. V nadaljevanju pa navajamo obrazložitev sporazuma, ki so jo pripravili na kadrovske sektorju Železarne.

Samoupravni sporazum se je začel spreminjati že leta 1977, vendar smo do predloga iz mnogih razlogov prišli šele v aprilu letos. Med najpomembnejšimi razlogi sta vsekakor naslednja:

— število pripomb na prvi osnutek je bilo izredno veliko, med seboj pa so se zelo razlikovale in

— sporazum naj bi bil usklajen z zakonom o usmerjenem izobraževanju, le-ta pa je bil sprejet letos.

V javno razpravo od leta 1977 dalje se je aktivno vključevala Gorenjska, predvsem jeseniška občina. Izvršni odbor in skupna komisija podpisnic samoupravnega sporazuma sta imela vrsto pripomb.

Letos je bil sprejet družbeni dogovor o štipendijah študentov v SR Sloveniji, ki pa vsebuje samo splošna načela, konkretno pa ureja to področje sporazum. Pomembnejše spremembe oziroma novosti v novem sporazumu so:

Poudarjeno je, naj bo kadrovske štipendiranje prevladujoča, v prihodnosti pa edina oblika štipendiranja. Seveda ne moremo reči, kdaj bomo do tega prišli, po zadnjih podatkih se utegne število kadrovskih štipendij celo znižati. Letos se je število kadrovskih štipendij v primerjavi z lanskim letom povečalo; v jeseniški občini ni bilo bistvene spremembe.

Pri kadrovskih štipendijah je bolj kot doslej stimuliran učni uspeh.

Odpravljen je dodatek na deficitarnost, ki so ga dobivali učenci, doma iz manj razvitih področij, ker ni dal zaželenih rezultatov. Ostane pa dodatek za deficitarnost poklicev do višine 200 točk. Upravičenost do tega dodatka se ugotavlja po posebnem postopku za določitev deficitarnih poklicev. Izvršni odbor skupne komisije v občini bo vsako leto sprejel seznam poklicev, ki so za občino deficitarni, in štipendisti, ki se bo odločil za ta poklice, bo imel pravico do dodatka. To je torej v izključni pristojnosti občine.

Iz novega sporazuma je izpadel dodatek za hitrost študija. Zakon o visokem šolstvu namreč zahteva sprostnost študija, zato ta dodatek ni potreben.

Za 1. letnik srednjih in 1. letnik visokih šol je določena enotna štipendija, ki pomeni, da bodo imeli učenci 1. letnika srednje šole 480 točk, študentje 1. letnika visoke šole 650 točk ne glede na uspeh iz osnovne oz. srednje šole.

Štipendist, ki predčasno uspešno zaključi študij, ima pravico dobi kot enkratno nagrado v višini štipendije za čas, ko bi mu pripadala po pogodbi.

Cenzus za dodelitev kadrovskih štipendij je povzročal največ debat. Najprej se je pojavila številka 75 % povprečja neto OD v Sloveniji. Bilo je mnogo predlogov. Narejen je bil vzorčni izračun; le-ta je bil vzet v Železarni Jesenice in je pokazal, da bi s tem cenzusom prizadeli tudi

otroke delavcev iz neposredne proizvodnje, ki delajo v izjemnem delu. Delno je bila naša pripomba upoštevana, tako da je bil cenzus povišan na 85 %, kar pomeni, da ima pravico do pridobitve kadrovske štipendije tisti, pri katerem znaša družinski mesečni dohodek pri 4-članski družini 25.000 din ali 6.250 din na 1. člana. Če je kandidatov manj kot je razpisanih štipendij, cenzusa ni treba upoštevati. To določilo že vsebuje družbeni dogovor in bi ga morale delovne organizacije že upoštevati.

Tudi pri štipendijah iz združenih sredstev je nekaj pomembnih sprememb. Cenzus je še nižji kot pri kadrovskih štipendijah in tako letos lahko zaprosijo za solidarnostno štipendijo tisti, katerih družinski dohodek pri 4-članski družini znaša okroglo 16.000 din ali 4.000 din na družinskega člana. Solidarnostna štipendija je torej namenjena gmotno šibkejšim učencem ali študentom, ki niso uspeli dobiti kadrovske štipendije.

Doslej je bil za vozače določen pavšalni cenzus in so bili prizadeti tisti, ki so se vozili na daljše relacije. Odslej je dodatek določen z višino mesečne vozovnice.

Poudarjen je tudi socialni vidik. Po starem sporazumu je bil enak delež staršev v obsegu 50 % dohodka pa družinskega člana, zdaj pa je delež staršev k pokrivanju življenjskih stroškov različen, odvisen od višine dohodka na družinskega člana.

Uvaja se dodatek na prav dober in odličen učni uspeh.

Posebej je poudarjena zveza med kadrovsko in solidarnostno štipendijo, zlasti pa naslednji principi:

— solidarnostne štipendije ne more dobiti tisti, ki ni sprejel kadrovske štipendije,

— vsi štipendisti iz združenih sredstev se napotijo na kadrovske štipendiranje, kar se je prakticiralo že sedaj,

— bistvena novost je, da imajo pri podelitvi kadrovskih štipendij enakih pogojev prednost solidarnostni štipendisti.

Sredstva se zbirajo na enak način kot doslej (0,5 % od bruto OD), vendar je dodana besedica do 0,5 %, to se pravi, da se lahko zniža, če se na skladu nabere več denarja. (Že lansko leto je bil prispevek za pol leta uknjen.) Podpis tega sporazuma torej ne prinaša novih finančnih obveznosti.

Sistem solidarnosti se ne spreminja, samo nekoliko bolj opredeljen je. Na Gorenjskem sta največ solidarnostno odvajali občini Kranj in Trzin (50 do 60 %) iz več razlogov: veliko kadrovskih štipendistov, malo vozačev, ker je večina šol v Kranju, razmeroma visok dohodek.

Posebej se poudarjajo skupni razpisi, kar se sicer prakticira že od leta 1978 dalje. To pomeni, da se na predpisane obrazce natančno vpiše število potrebnih štipendistov, podatki se zberejo v občini in potem

razpišejo v republiškem razpisu ter objavijo v javnem časopisu. Štipendijski razpis naj bi imel isti pomen kot razpis za prosta dela in naloge, torej mora biti javen.

Glede samoupravne organiziranosti je bilo več razprav, končno pa sta se oblikovali dve varianti:

— organi na področju štipendiranja naj bodo organizirani na isti način kot zbor združenega dela v občini ali

— štipendiranje naj prevzame že oblikovana skupščina za zaposlovanje s tem, da se skupščina okrepi z delegati, kadar obravnava štipendiranje.

Gorenjska se je opredelila za 2. varianto.

Delovanje na ravni republike je bilo urejeno v občinskih sporazumih, po novem pa bo to urejal poseben sporazum, ki je v osnutku.

Iz zbranih sredstev se odvajajo določena sredstva tudi v Titov sklad, po čemer se Slovenija razlikuje od drugih republik. Po drugih republikah imajo namreč posamično pristojanje delovnih organizacij k temu skladu.

Iz sredstev se napaja tudi sklad B. Kraigherja.

Število štipendistov iz obeh skladov je sorazmerno majhno.

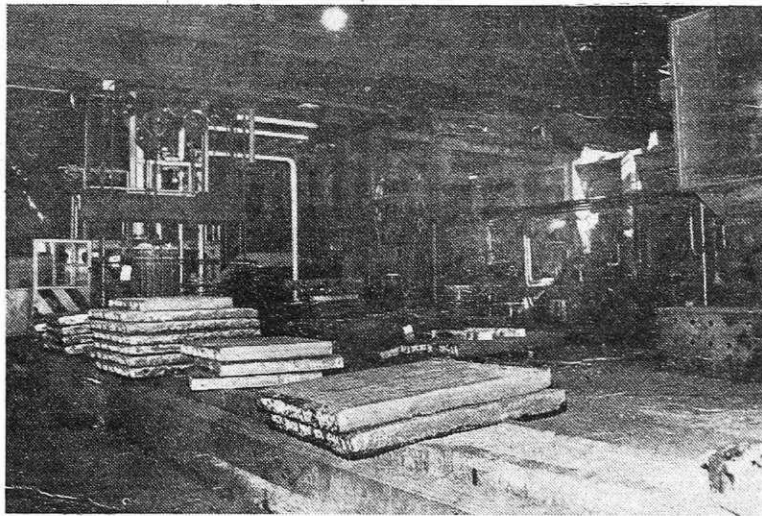
Sprememb v novem sporazumu ni. Ta sporazum začne veljati, ko ga podpisata večina udeležencev.

Vse skupne komisije so imele pripombe glede veljavnosti, kar zadeva izračuna. Kadrovske štipendije so namreč že izračunane, prav tako pa tudi solidarnostne. Zato je umestna pripomba, naj nov izračun velja od 1.9.1981, s čimer bi odpadlo ponovno preračunavanje in izplačevanje razlik. Predlagali smo, naj se preračunavanje enotno uredi na ravni republike, da ne bo prišlo do razlik v višini štipendij med študenti različnih občin.

Posebnost samoupravnega sporazuma v jeseniški občini je v tem, da se pri presoji gmotnega položaja upošteva mnenje krajevnih skupnosti. Ostali sporazumi imajo v tem členu vstavljeni besedi »po potrebi«.

S tem so pojasnjene glavne spremembe in tudi značilnosti samoupravnega sporazuma o štipendiranju v jeseniški občini.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje
Nada Dejak

V valjarni debele pločevine (Foto I. Kučina)

PETA SEJA SKUPŠČINE KLUBA SAMOUPRAVLJALCEV

Delegati pete seje skupščine kluba samoupravljalcev Jesenice, ki je bila 30. septembra, so s slovesnim delom programa skupščine počastili 30-letnico samoupravljanja v Jugoslaviji. S krajšim kulturnim programom so nastopili učenci osnovne šole Tone Čufar z Jesenic, referat o pomembnem jubileju samoupravljanja pa je imel Branko Iskra, predsednik občinskega sveta ZSS Jesenice.

Delovni del programa pete seje skupščine kluba samoupravljalcev je bilo mogoče realizirati tako, da so se navzoči delegati zadovoljili le s pregledom in oceno o dosežanih delu in prihodnjih načrtih dela kluba samoupravljalcev, ker jih je bilo premalo, da bi lahko sprejemali odločitve oz. sklepe.

Iz poročila izvršnega odbora kluba samoupravljalcev lahko povzamemo ugotovitve, da so za delovanje kluba samoupravljalcev še vedno neizkoriščene možnosti za dopolnjevanje zastavljenih ciljev zlasti:

— za kar najbolj neposredno izražanje interesov in potreb delavcev in občanov za družbenopolitično usposabljanje in izobraževanje;

— za izmenjavo pa tudi posploševanje samoupravljalških izkušenj, svetovanje in medsebojno pomoč pri uresničevanju in stalnem dopolnjevanju samoupravnih socialističnih odnosov;

— za razvijanje oblik in metod dela izvršnega odbora kluba samoupravljalcev in drugih organov za zadovoljevanje skupnih potreb in interesov pri razvijanju samoupravne socialistične prakse;

— za uveljavljanje prizadevanja, da se klub samoupravljalcev uveljavi kot oblika in metoda dela družbenopolitičnih organizacij, zlasti zveze sindikatov.

Iz prikaza o obsegu in načinu delovanja izvršnega odbora kluba samoupravljalcev lahko ugotovimo, da so bila obravnavana različna vprašanja, ki zadevajo programsko usmeritev, vlogo in delovanje kluba samoupravljalcev. Da bi lažje in bolj poglobljeno uresničevali naloge iz programske usmerjenosti kluba samoupravljalcev so bile ustanovljene posebne delovne skupine, ki pa se s svojim delom doslej niso uveljavile, čeprav je za njihovo majhno aktivnost tudi nekaj objektivnih vzrokov.

Kljub temu lahko zapišemo, da je delovanje kluba samoupravljalcev zasnovano tako, da je odprto do problemov okolja, institucij, delavcev in

občanov. V skladu s tako opredeljeno postaja klub samoupravljalcev pomemben organizator poglobljenih razprav o teoretičnih in praktičnih vprašanjih samoupravljanja, da bi tako kar največ prispeval k njegovemu nadaljnjemu razvoju.

Na podlagi spoznanih potreb in možnosti bo klub samoupravljalcev v drugi polovici leta 1980 skušal prispevati svoj delež k bogatitvi samoupravne prakse na podlagi izmenjave izkušenj članov kluba samoupravljalcev in spremljanja razvoja naše socialistične družbe. V tem smislu bo klub samoupravljalcev organiziral razprave o srednjeročnem planu razvoja 1981–1985, o informiranju v združenem delu, o reproduktivni in akumulativni sposobnosti OZD v razširjeni reprodukciji, o virih financiranja krajevnih skupnosti in o prostorski reorganizaciji krajevnih skupnosti. K temu programu moramo dodati še program oblik družbenopolitičnega usposabljanja in izobraževanja samoupravljalcev, ki izhaja bolj kot doslej iz potreb naše samoupravne prakse. Omenjeni program kluba samoupravljalcev, ki je hkrati tudi naloga in program delavske univerze je bil predstavljen bralcem v 38. številki Železarja z dne 25. septembra.

Ob tem je potrebno omeniti pomembnost ugotovitve predsednika občinskega sveta ZSS Branka Iskra, ki je v svojem referatu v slavnostnem delu skupščine kluba poudaril, da družbenopolitično usposabljanje in izobraževanje mora in mora prispevati k uresničevanju politike gospodarskega ustaljevanja. Zato bo klub samoupravljalcev vključeval v svojo programsko usmerjenost prizadevanja, da se utrjujejo samoupravni položaji delavcev in občanov, družbenoekonomski odnosi ter gospodarska rast naše socialistične družbe. Takšno usmeritev kluba samoupravljalcev more uresničiti tudi družbenopolitično usposabljanje, ki lahko posreduje samoupravljalcem znanje kot orodje za doseganje ciljev v razvoju naše družbe.

Poleg tega je dnevni red skupščine kluba samoupravljalcev obsegal še predloge za sklepanje o dopolnjenem sporazumu o oblikovanju konferenc delegatov, delegatskih mestih in delegiranju delegatov v skupščino kluba, predlog načel in osnov za prehod na svobodno menjavo dela glede delovanja kluba samoupravljalcev v letu 1981 in informacijo o polletnem finančnem poslovanju kluba samoupravljalcev. Delegati so pripravili vprašanja in dopolnitve tudi za omenjene predloge kluba samoupravljalcev, zlasti pa delegati iz železarne Jesenice. Pripombe delegatov Železarne za skupščino kluba samoupravljalcev so bile objavljene v 40. številki Železarja, z dne 9. oktobra.

Zaključimo lahko z ugotovitvijo, da bo delovanje kluba samoupravljalcev toliko bolj uspešno, kolikor bo bolj rezultat dela in boja delovnih ljudi in občanov samih.

Srečko Krč

30 LET SAMOUPRAVLJANJA V ŽELEZARNI

OBRAVNAVANJE DISCIPLINE V DELOVNI
ORGANIZACIJI 1961

Delavski svet Železarne je v minulih 30 letih porabil veliko časa za obravnavo discipline v Železarni. Tudi na seji 3. oktobra 1961 je posebno točko dnevnega reda posvetil obravnavi te dosti pereče problematike. Problematiko discipline je v svojem poročilu predstavil kadrovski sektor.

Poročilo kadrovskega sektorja je zajemalo naslednja področja: gibanje zaposlenih, gibanje odsotnosti, kaznovanje, nagrade in nezgode pri delu. Kot posebno problematiko je poročilo predstavilo tudi uživanje alkohola pred nastopom dela in med delom. Stanje po posameznih področjih pa je bilo takole.

1. GIBANJE ZAPOSLENIH

V osmih mesecih leta 1961 smo v Železarno sprejeli 591 delavcev, v istem obdobju pa je odšlo 581 delavcev. Odšlo je največ kvalificiranih (239) in polkvalificiranih (242) delavcev glede na kvalifikacijsko strukturo, glede na vzroke pa je prenehalo delo največ po lastni želji (166), samovoljno, s tem da so neopravičeno izostali z dela (145) in zaradi upokojitve (127).

V poročilu ni bilo analize vzrokov, ki so vplivali na tako veliko število odhodov, zlasti tistih nepredvidenih zaradi samovoljne zapustitve dela. Domnevali pa so, da bi lahko s sistematičnim delom vsega vodstvenega kadra v obratih in strokovnih službah, znižali samovoljne zapustitve na minimum. Pogosto se je namreč zgodilo, da za delavca, ki je prvič neopravičeno izostal z dela, nihče ni skušal ugotoviti vzrokov, ki so ga privedli do disciplinskega prekrška. Predlagali so, da temu problemu v bodoče posvetijo več pozornosti samoupravni organi in sindikalne organizacije ekonomskih enot.

2. GIBANJE ODSOTNOSTI

Odsotnost z dela je v letu 1961 težila k porastu, ker je bilo leta 1960 13,3 %, v osmih mesecih leta 1961 pa 14,03 % skupne odsotnosti. Največja odsotnost (7,02 %) je bila zaradi rednih dopustov in zaradi bolezenskih dopustov nad 7 dni (4,08 %). Pri bolezenskih dopustih je bila težnja porasta najbolj izražena, še zlasti po tem, ko je bila uvedena pravica do proste izbire zdravnika, ki so jo naši delavci izkoristili v velikem številu. V tovarni smo zaradi tega zgubili pregled nad temi bolniki, še posebej zato, ker je bilo poročanje o nastopu bolezenskega dopusta zelo neredno, po drugi strani pa tudi zdravniki niso imeli pregleda nad zdravstvenim stanjem naših delavcev in so to mnogi izkoriščali, še zlasti, če so pogosto menjali zdravnika. Tudi kontrola na domu je bila zaradi tega otežena in vse bolj pogosti so bili primeri, da so »bolniki« delali na polju.

Zvečali so se neopravičeni izostanki in zamude ob prihodu na delo. Zamude so bile dvojne, tiste zaradi zamud vlakov in avtobusov in tiste zaradi malomarnosti posameznikov. Ugotovili so, da zamujajo vedno isti.

Vedno več je bilo izhodov med delovnim časom po osebnih opravkih. Za te namene so sicer izdajali prepustnice, pri čemer pa se je kaj kmalu pojavil nered in nedoslednost. Prepustnice so izdajali tudi delavci, ki za to niso bili pooblaščen, v dninske knjige pa so skoraj vedno pisali 8 ur, torej toliko, kot če bi bili na delu. O odsotnosti z dela so vodili evidenco (?), zamujeni čas pa so seštevali in ko se je nabralo 8 ur so 1 dan odšteli od rednega letnega dopusta.

Več nereda in brez evidence pa so bili službeni izhodi, pa naj si je šlo za službene izhode z enkratno prepustnico, s stalnim dovoljenjem z vpisom v knjigo pri vratarju ali pa s stalnim dovoljenjem brez vpisa. Nihče namreč ni preverjal ali je res šlo za izhod po službeni potrebi ali pa zaradi osebnih opravkov.

Koliko izhodov med delovnim časom je bilo opravljenih pove podatek, da je bilo leta 1960 izdanih 8.069 prepustnic, za izhode pa porabljenih 17.516 ur. Primerjava z letom 1956, ko je bilo izdanih 6.849 prepustnic in porabljenih 10.733 ur pa pove, da so se izhodi močno zvečali.

Nič boljše ni bilo s predčasnimi zapuščanjem dela. Nekaj vzrokov za to je bilo v neprimernih voznih redih odhodov avtobusov, pa tudi vlakov, zlasti problematični pa so bili izhodi ob nedeljah pri delavcih, ki so opravljali določena dela. Ti so ponavadi odhajali z dela, kakor hitro so delo opravili, pisali pa so jim 8 ur (včasih tudi več, sicer na delo ne bi prišli!).

3. KAZNOVANJE

V osmih mesecih 1961. leta so disciplinski organi po ekonomskih enotah izrekli naslednje kazni: 78 opominov, 52 ukorov, 18 strogih javnih ukorov, 87 denarnih kazni, 1 odstranitev in 7 odpuštov. Največ prestopkov je bilo zaradi neizpolnjevanja delovnih nalog (92), zaradi tega tudi največ izrečenih kazni z denarjem, sledijo neopravičeni izostanki (73), tatvine (30), pretepanje (20) in pijančevanje (17). Menili so, da bi za pijančevanje morali izreči več kazni, kajti obratovostva so bila preveč strpna do delovodij, ki so bili tudi pogostokrat vinjeni na delu.

Največ kazni so izrekli v martinarni (55), na Javorniku I. (21), Javorniku II. (16), hladni valjarni in žičarni (16) in na plavžu (14). Nobene kazni niso izrekli v šamotarni, cevarni in žebeljarni. V martinarni, ki je prednjačila v kaznovanju, je bilo izrečenih kar 41 kazni zaradi neizpolnjevanja delovnih nalog in povzročenih škod. Značilno in izjemno je, da so v tem obratu za to vrsto prekrškov kaznovali tudi delovodje in asistenta.

Glede na veliko število prekrškov zaradi neizpolnjevanja nalog, kar je večkrat povzročilo tudi materialno škodo, so smatrali, da bi bilo treba ugotoviti v vsakem primeru vzroke, ki so lahko le trije: ali delavec ne more, ali ne zna ali pa noče naloge opraviti. Vsak od teh vzrokov pa se da odpraviti: ali odstraniti ovire, da bo lahko delal, ali ga poučiti, da bo znal delati, ali ga pripraviti do tega, da bo delal, če ne, pa ga je treba odstraniti z dela.

4. NAGRADE

V primerjavi s kaznovanjem (243 izrečenih kazni) je bilo sorazmerno dosti tudi nagrad (227), vendar je od teh treba odšteti nagrade za izdelavo investicijskih laboratorijev in za delo komisij, tako da je dejansko bilo le 116 nagrad dodeljenih za dobro redno delo. Največ nagrad (37) je bilo dodeljenih za hitra popravila, nato za večji uspeh dela (24), za preprečevanje zastojev (20), za kvaliteto dela (11) in za večjo proizvodnjo (10).

Največ nagrad so dodelili v strojno energetskih obratih (77) in upravi (62), tem pa sledijo valjarni (42), talilnice (30), OTK (10) in predelovalni obrati (6).

Kadrovski sektor je ugotovil, da je velika večina nagrad dana za uspešno delo pri vzdrževanju, dočim so bili v proizvodnih obratih bolj skopi, kajti za kvaliteto dela v proizvodnih obratih ni bilo nite ene nagrade, za večjo proizvodnjo pa le 10 v valjarnah.

ZRELE PRIPOMBE DELEGATOV ZA SKUPŠČINO IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI

V četrtek 9. oktobra je bila 11. seja konference delegacij za delegiranje delegatov v skupščino SIS za vzgojo in izobraževanje v Železarni. Trinajst delegatov od 23 vabljenih je povedalo svoja mnenja, stališča, ukrepe in pripombe h gradivu za 11. sejo skupnosti izobraževalne skupnosti Jesenice, ki je bila še isti dan popoldne.

O realizaciji finančnega načrta izobraževalne skupnosti Jesenice za obdobje januar-junij 1980 in o pripravi stabilizacijskih ukrepov za leto 1980 konference delegacij meni, da bi združevanje več oddelkov v celodnevni osnovni šoli pomenilo preveliko obremenitev za učitelje, kar pa bi vplivalo tudi na kvaliteto dela. Glede preverjanja upravičenosti do brezplačnih kosil in malic pa je konferenca predlagala, da je treba tudi kontrolirati, koliko svojcev delavcev, ki delajo v šolah, nosi kosilo domov. Konferenca delegacij vprašuje, kaj je in kakšno vlogo ima dežurna služba v osnovnih šolah, saj je iz gradiva razvidno, da bi z ukinitvijo dežurne službe v osnovni šoli Tone Čufar prihranili 100.000 din. Če je ta služba nepotrebna, zakaj so jo izvajali pred stabilizacijskimi ukrepi. Konferenca na splošno meni, da stabilizacija ne bi smela vplivati na zmanjševanje delovnih in učnih programov v šolstvu, temveč da je treba iskati notranje rezerve. Predlaga pa tudi, da bi morali vse občinske kadrovske stipendije skupaj objavljati v glasilu Železar in ne samo v prilogi Dela.

V osnutku samoupravnega sporazuma o temeljih plana izobraževalne skupnosti Jesenice za obdobje 1981–1985, konferenca delegacij meni, da je razprava o tem osnutku potekala prek samoupravnih delovnih skupin, in se s pripombami, ki so jih dale posamezne temeljne organizacije strinja. Pripombe so naslednje:

Prevladujejo zahteve, da se moramo tudi na področju skupne porabe obnašati stabilizacijsko, in da povprečna letna stopnja rasti sredstev za samoupravne interesne skupnosti ne sme biti večja od 2,5 %.

Plan zaposlovanja v negospodarstvu z rastjo 2,5 % je nesprejemljiv za tisti delež, ki je predviden v osnovnem šolstvu. Obseg celodnevne šole ne smemo širiti s predvidenim tempom, ker zato ne bo dovolj denarja, če želimo v tem srednjeročnem obdobju pospeševati gospodarski razvoj, oziroma stabilizirati gospodarstvo. Predlog, da bi že prihodnje leto v celodnevno osnovno šolo zajeli 70 % vseh otrok in leta 1985 preko 80 %, ni sprejemljiv. Želje so lepe in jih pozdravljamo, niso pa uresničljive, z vidika financiranja. Že zdaj je občina Jesenice med prvimi v Sloveniji. Menimo, da je sedanjí obseg celodnevne osnovne šole povsem zadovoljiv, in je treba nadaljnje povečanje ustaviti. S tem se zmanjšajo investicije in zmanjšajo potrebe po številnih novih zaposlitvah. Podpreti pa moramo prehod na usmerjeno izobraževanje, zato morajo imeti absolutno prednost tisti programi, ki bodo omogočali lažje in kvalitetnejšo usmeritev otrok v tehnične poklice. Ob taki usmeritvi ni potrebno povečanje prispevne stopnje. Za potrebne investicije, ki naj bodo skromnejše, pa se je treba dogovarjati z občani za samoprisepek (o tem naj odločajo le občani, ki bodo prispevali ne pa tudi

brezposelni študentje in podobno). Ni razumljiv tudi predlog delavske univerze da bo vsako leto 250 odraslih obiskovalo večerno osnovno šolo. To je nelogično in nespremenljivo ter prikazano samo zaradi želja po povečanju sredstev.

Pripombe k posameznim členom sporazuma pa so naslednje:

Čl. 1: Ali je realno povečanje števila šoloobveznih otrok od 3231 v letu 1981 na 3848 v letu 1985, torej za 617. S tem je namreč povezano tudi število otrok v celodnevni šoli, pri tem pa je treba poudarjati predvsem kvaliteto celodnevnega pouka.

Čl. 3: Poleg števila učencev v posameznih osnovnih šolah bi bilo prav, če bi bile prikazane interesne dejavnosti in število učencev, ki so vanje vključeni. Pri osnovni šoli s prilagojenim programom je treba preveriti število učencev (100).

Čl. 8: Pri delavski univerzi je treba opredeliti izobraževalne programe in jih uskladiti z drugimi izobraževalnimi institucijami.

Čl. 12: Po kakšnih kriterijih se povečujejo stroški skupščine in njenih organov ter strokovne službe?

Čl. 13, 14: Ali je program investicij uresničljiv tako glede finančnih kot gradbenih zmogljivosti in ali so investicije navedene po vrstnem redu (glede na nujnost)?

Čl. 32: Usmerjeno izobraževanje bi poleg usmeritev, opreme in gradnje novega centra moralo zajeti tudi izvajanje praktičnega usposabljanja po vseh delovnih organizacijah v občini.

K osnutku samoupravnega sporazuma o usklajevanju planov izobraževalnih skupnosti za obdobje 1981–1985 in k samoupravnemu sporazumu o temeljih plana izobraževalne skupnosti Slovenije za obdobje 1981 do 1985 je konferenca delegacij sprejela naslednja vprašanja in ugotovitve:

Čl. 14: ali so domovi in šole za posebno vrsto vzgoje in izobraževanja v tako dobrem stanju, da je vsota za investicije tako nizka.

Čl. 18: Prispevki za strokovno delo zelo počasi naraščajo. Zakaj se prispevki za knjižničarsko in dokumentacijsko dejavnost znižujejo in zakaj prispevki za mladinski tisk in avdivizualne pripomočke ostajajo na isti ravni?

Konferenca se strinja s predlogom sporazuma o delegiranju člana v komite za družbeno planiranje in družbenoekonomski razvoj pri skupščini občine Jesenice in s predlogom možnega kandidata za člana komiteja Božidarja Bartlja.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje

D. D.

PRIPOMBE DELEGATOV ZA SKUPNOST POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

V torek, 7. oktobra, je bila sklicana 9. seja konference delegacij za delegiranje delegatov v zbor delegatov skupnosti invalidskega in pokojninskega zavarovanja. Enajst navzočih delegatov (moralo bi jih biti 23) je sprejelo nekaj pripomb in ugotovitev.

K osnutku samoupravnega sporazuma o temeljih plana skupnosti invalidskega in pokojninskega zavarovanja za obdobje 1981–1985 je konferenca delegatov pripomnila, da republika in federacija nista pravočasno poravnali svojih obveznosti do skupnosti invalidskega in pokojninskega zavarovanja. Vodja konference delegatov, Pogačar, pa je odgovoril, da je republika sedaj že na tekočem, federacija pa je poravnala dolgeve za nazaj, sproti pa kasni, češ, da ni sredstev za povečani del pokojnin.

V zvezi z obravnavanim finančnim poslovanjem skupnosti v letu 1980 in gmotnim položajem upokojencev v SR Sloveniji v letu 1980 ter predlogom ukrepov za njegovo izboljšanje je konferenca delegatov ugotovila, da povsod ni enaka rast osebnega dohodka. Ker je v železarni Jesenice rast osebnega dohodka manjša od planirane, konferenca delegacij vprašuje ali bo v SPIZ združeno dovolj denarja za povečanje pokojnin. Konferenca delegacij se strinja s predlogom izboljšanja gmotnega položaja upokojencev. Predlaga pa, naj v skupnosti socialnega varstva določijo pri vseh

oblikah pomoči enak cenzus – materialni. V ustreznih aktih SPIZ je treba določiti, da je treba v prihodnje pokojnine uskladiti z rastjo osebnega dohodka že 1. julija in ne šele septembra.

Ko je konferenca delegatov zaključila s pripombami in ugotovitvami je še delegirala 10 delegatov na 9. sejo zbora delegatov SPIZ enote Jesenice.

Informacije o tem, kako so bile pripombe in ugotovitve konference delegatov sprejete in upoštevane na zboru delegatov SPIZ v občini pa še nimamo.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje

D. D.

Dopisujte

SEJA SKUPŠČINE SKUPNOSTI ZA ZAPOSLOVANJE

V sredo, 22. oktobra ob 12. uri bi morala biti 10. seja skupščine občinske skupnosti za zaposlovanje Jesenice. Ker pa v torek, 14. oktobra (torej le en teden pred sejo skupščine) še ni bilo dostavljeno gradivo za to sejo delegacijam v Železarni, smo predsedniku skupščine predlagali, naj bi sejo preložili za približno en teden. Do zaključka redakcije sicer še ni bil dogovorjen datum, verjetno pa bo seja skupščine 28. ali pa 29. oktobra. Zato bomo povzetek tega gradiva (ki pa je bil v celoti objavljen v Glasu 7. okt.) objavili v Železarni naslednji teden. Sedaj pa objavljamo le dnevni red:

– poročilo o izvrševanju stabilizacijskih ukrepov

– oblikovanje predloga samoupravnega sporazuma o temeljih plana občinske skupnosti za zaposlovanje Jesenice za obdobje 1981 do 1985

– rast zaposlenosti v prvih sedmih mesecih leta 1980

– spremljanje realizacije kadrovskih bilanc

– razvoj gorenjskih občin z vidika kadrov in zaposlovanja

– samoupravna organiziranost na področju štipendiranja

– delegatska vprašanja in odgovori.

Prejšnjo sredo (8. okt.) pa je bila v Železarni tudi razprava o osnutku samoupravnega sporazuma o temeljih plana občinske skupnosti za zaposlovanje za obdobje 1981–1985. Na tem sestanku so sodelovali poleg predstavnikov skupnosti za zaposlovanje še predstavniki občinskih družbenopolitičnih organizacij, izvršnega sveta skupščine občine Jesenice ter sindikata in centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje v Železarni. Kratko beležko s tega sestanka bodo vodje delegacij prejeli skupaj z gradivom za 10. sejo skupščine občinske skupnosti za zaposlovanje. Govorili pa so predvsem o tem, kakšna bi bila možna rast sredstev za dejavnost skupnosti za zaposlovanje v naslednjih petih letih glede na gospodarske možnosti.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje

Nada Dejak

Sodelavca na progi debele pločevine (Foto I. Kučina)

5. NAZGODE PRI DELU

Menila so, da se tudi v nezgodah pri delu zrcali en del delovne discipline, zlasti zaradi neupoštevanja varnostnih predpisov ter koriščenja zaščitnih sredstev in naprav. Tudi pri nezgodah pri delu, zlasti pa pri odsotnosti zaradi nezgode, se je kazala težnja k zvečanju. Leta 1960 je bilo v Železarni 1.197 nezgod od teh tri smrtni, ponesrečeni so zaradi tega bili odsotni 16.432 dni. V prvih osmih mesecih leta 1961 pa je bilo že 828 nezgod in od teh tri smrtni, odsotnost z dela zaradi tega pa kar 12.126 dni. Procentualno na stalež so imeli proizvodni obrati skoraj enako število nezgod (nekaj več kot 15 %), skoraj polovico manj pa strojno energetski obrati (8,7 %). Po izgubljenih dnevih na eno nezgodo pa so prednjačile talilnice (16,6), sledile so ji veljarne (15,7), strojno energetski obrati (15,6) in predelovalni obrati (10,2).

Da bi vplivali na zmanjšanje nezgod, so poskušali s raznimi ukrepi. Varnostni tehnik valjarn je prav v ta namen izdelal podrobno analizo nezgod po vzrokih, vrsti nezgode, pregled nezgod po mojihstih in podobno. Na osnovi tega so predlagali, da bi v enem obratu valjarn pričeli s sistematičnim obravnavanjem vsake nezgode na sestankih delovnih skupin, ki bi jih vodja skupine obvezno skliceval vsakih 14 dni. Na sestanku, ki bi trajal 10 do 15 minut, bi obravnavali vsako nezgodo, ki bi se zgodila v pretečenih 14 dneh v tej skupini. Obravnavali pa bi tudi vse težnje nezgode, zlasti pa tiste s smrtnim izidom tudi iz drugih delovnih skupin ali obratov. Če bi se ta sistem obnesel, bi ga skušali uvesti v vseh obratih železarn.

6. UŽIVANJE ALKOHOLA PRED NASTOPOM DELA IN MED DELOVNIM ČASOM

Obravnavo tega perečega problema so usmerili na tri vrste pojavov:

1. Najbolj pereč problem so bili stalni alkoholiki, ki so bili ali dnevno pod vplivom alkohola, ali pa v krajših presledkih zaradi česa so izstopali z dela. Prizadevali so se da to vrsto alkoholikov preko ambulantne usmerijo na zdravljenje. Nekateri med njimi pa so pogodbeno vezali, da bodo odpuščeni, če ne bodo prenehali izostajati z dela zaradi vinjenosti. Nekaj takšnih pogodb je bilo realiziranih, ker se niso držali sprejetih pogodbenih obveznosti in so bili odpuščeni.

2. Druga vrsta alkoholikov je bila takšna, ki je obvezno uživala alkohol pred nastopom dela. Sicer ti delavci niso prišli pijani na delo, vendar so bili pod vplivom alkohola in je bila njihova delovna sposobnost manjša.

3. Zaradi raznih praznovanj (rojstni dnevi in podobno) med delovnim časom so se prinašale razne alkoholne pijače in so se delavci med delom opijali po raznih delavnicah ali pisarnah. Ti pojavi so bili po pisarnah bolj pogosti.

Poročilo je navajalo še nekatere druge probleme v zvezi z utrjevanjem reda kot so: neogrjena posamezna področja Železarn in slaba ograja drugod, odvozi materiala iz Železarn s kamioni in delavci drugih podjetij, ki delajo v Železarni, zlasti kontrola njihovega prihoda in odhoda z dela.

Na osnovi obširne obravnave tega poročila in predloga komisije za organizacijo dela je delavski svet sprejel tele sklepe:

1. Ukinejo se vsi drobni dopusti, najnižje koriščenje rednega dopusta pa je 8 ur skupaj.

2. Izhode med delovnim časom po privatnih opravkih je treba smatrati kot neplačan dopust, najmanjši čas za te namene pa je ena ura, ki se mora odšteti od delovnega časa in vpisati v dninsko knjigo. Zato je treba prepustnice za te namene pisati v dvojniki, enega koristnik odda vratarju, da mu vpiše čas odhoda in prihoda, drugi pa ostane v obratu zaradi evidence in vpisa v dninsko knjigo. Mesečno je treba prepustnice preko varnostne službe dostaviti oddelku za obračun OD zaradi kontrole, če je zamujeni čas pravilno vpisan v dninske knjige. Za ugotovljene nepravilnosti je treba pristojnega poklicati na disciplinsko odgovornost.

3. Zamuda ob prihodu na delo več kot 5 minut se smatra kot enourni odpis od redne dneve. Zamude se beležijo vsem, razen grupnim šefom in direktorjem, ker tem niso priznane nadure.

4. Uprava podjetja mora z avto transportnimi podjetji urediti čas odhoda avtobusov tako, da ne bodo odpeljali prej kot 10 minut po končani izmeni. Tudi z železniškim transportnim podjetjem je treba po možnosti urediti tako, da bo čas odhoda vlakov najbolj ugodno za železarno.

5. V stavbah, kjer ni vratarjev so za čas odhoda odgovorni vodje oddelkov.

6. Da bi se število stalnih prepustnic zmanjšalo na minimum, morajo obratovodje ugotoviti utemeljenost izdanih prepustnic.

7. Vsi koristniki stalnih prepustnic se morajo pri izhodu obvezno vpisati v knjigo izhodov. Tega so oproščeni le obratovodje in šefi oddelkov.

8. Za dela v nedeljah, pa četudi so ta dela na akord in zato predčasno narejena, je treba za predčasni odhod izdati prepustnico. Prepustnico izda delovodja, ki vodi nedeljsko delo. Komisija za nagajevanje pa mora izdelati predlog za delo na akord in za tako imenovani »bauerakord«.

9. Obratovodje in mojstri morajo dosledno izvajati pravilnik o uvajanju nadurnega in nedeljskega dela.

10. Alkoholne pijače se v podjetje ne sme prinašati, prav tako se ne sme več praznovati raznih praznikov, državnih ali osebnih. Kršilci bodo disciplinsko kaznovani.

11. Uprava podjetja mora čimprej urediti kantino v glavni pisarni, ki bo po nakaznikah direktorjev sektorjev gostom postregla s kavo in ostalimi pijačami.

12. Delavce drugih podjetij, ki delajo v Železarni, je treba pred pričetkom dela na posebnem sestanku seznaniti z redom in disciplino v našem podjetju in varnostnimi predpisi. Začasne prepustnice izdaja tem delavcem varnostna služba.

13. V vseh obratih Železarn je treba uvesti enkrat mesečno 15 minutne sestanke delovnih skupin zaradi analize nesreč, ki so se dogodile v obratu. Za te sestanke sta odgovorni obratovodja in varnostni tehnik.

14. Komisija za HTZ naj pripravi predlog, da se že v letu 1961 uvedejo nagrade tistim, ki v letu 1961 niso imeli nobene nesreče.

15. Kadrovske sektor mora predložiti, kakšne sankcije naj se izvajajo proti tistim bolnikom, ki jih v času bolniškega dopusta kontrolor zaloti pri raznih opravilih in delih.

16. Disciplinska komisija mora obravnavati brutalne izpade delavcev proti delovodjem in jih za takšne izpade strožje kaznovati, tudi z odpustom iz podjetja.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje

PO ČRNOGORSKIH PLANINAH IN VASEH

Ko sem ju tako gledal in poslušal, violinista in pianistko, oba že v srednjih letih, mi je prišlo na misel, da sta nekoč prav gotovo sanjala o veliki glasbeni karieri. O gostovanjih na Dunaju in v Parizu, o gromkih aplavzih, o navdušenih ocenah v časopisju. Toda sanje so se jima osule in namesto poseganja po zvezdah (po resnici — saj to je zmeraj ista zvezdna pot), sta začela kariero kavarniških muzikantov. (Kar je konec koncev še zmeraj boljše kot se udinjati v tovarni ali na polju — ali pa vendarle ne?) — Srebal sem vino in se spraševal naprej: Kako je pri duši človeku, ko začuti, da se mu je življenje prevesilo? Ali je sploh mogoče tako živeti? — Večer za večerom igrati ruske romances ljudem, ki v zadimljenem hotelskem baru razpravljajo o nogometnih izidih in političnih peripetijah. Biti samo kulisa na odru življenja na mestu življenja samo, in čutiti, kako te je vsak večer manj, kako je vsako jutro temnejše, kako si vsak dan bolj mrtev.

Kako je sploh mogoče živeti brez iluzij?

POVABILO NA KAJMAK IN KAVO

Kakšen kilometer severno od Kolašina se v prostrano planino Sinjajevino zajeda široka dolina Plašnice, polna majhnih naselij, pašnikov in travnikov. Dolina se vzpenja od višine 1000 do 1300 m in je povsem alpskega značaja. Obkrožajo jo divji skalnati vrhovi Umovi, Babi zub, Tragište, Jablanov vrh, vsi visoki nad 2000 m. Pravo veselje je bilo hoditi po tej gorski dolini, mimo travnikov, kjer so kosili travo in spravljali seno v kope, mimo značilnih črnogorskih hiš s piramidasto streho iz lesa ali slame, včasih tudi iz pocinkane pločevine. (Take strehe si očitno lahko privoščijo samo še v črnogorskih planinah, kjer se jim ni treba bati, da jim jih bo razjedlo žveplo iz onesnaženega ozračja.) Po dvoriščih so sušili volno, strigili ovce, v črno oblečene stare »bake« so molze krave in koze, otroci so se igrali. Avtomobilov skorajda nisem srečeval, le kdaj pa kdaj kakšnega jezdeca ali trop goveda.

V Lipovem, že kar visoko pod Sinjajevino sta me prestregli dve dobrotoljni dekleti z veseljem: »Zdravo, momče — odakle si — kuda ideš — hajde, da ti ispecemo kavo.« Kave sicer običajno ne pijem, ampak pred tema dvema mladima, veselim Črnogorkama se vendar ne bom delal asketa. In sem šel z njima, v njuno letno kuhinjo. Vsaka črnogorska podeželska hiša ima namreč tako letno kuhinjo: lesena koliba na dvorišču, brez poda in brez postrešja, s štedilnikom, mizo, stoli in lesenimi in lončenimi skledami na policah, v katerih se je kisalo mleko in zorel kajmak.

Srebal sem kavo, poslušal čebljanje obeh deklet in se razgledoval po prostoru. Vse stene so bile prelepene z barvnimi slikami pevcev in igralcev, radio je na ves glas predvajal angleške popevke. Ko sem izpil kavo, sta mi postregli še s kajmakom in cvrtjem in nazadnje sem vse skupaj zalil še s kislim mlekom. Jedli smo in pili, zraven pa ugotavljali, kako lepo da si živeti na črnogorskem podeželju, kjer ni dela več kot za tri, štiri mesece na leto, ves ostali čas pa mine v zabavi in počitku. Denarja ti ljudje res nimajo na pretek, hrane pa jim ne zmanjkuje — časa pa seveda tudi ne.

Preden sem se poslovil od prijaznih gostiteljic, sem jih moral seveda še slikati in obljubiti, da jim bom v najkrajšem možnem času poslal slike. Potem so se od nekod priklitali sosedovi otroci, tako da sem moral »pritisniti« še njih.

IN POTEM — SINJAJEVINA

Zmeraj ožje je postajala dolina, zmaj višje se je vzpenjala, zmeraj bližje so mi bili skalnati vrhovi okoli nje. Potem sem prišel do konca. Kolovoz se je v strmih serpentinah zajedal v skalnato pobočje. Gozd se je razredčil, samo še redki macesni — so kljubovali na skalnatih policah. Pot se je vila pod velikanskimi previsnimi skalami, skozi grušč in trnje. Dolina pod menoj se je zagri-

njala v sinjaste meglice, samo še vrhovi so bili ožarjeni od popoldanskega sonca. Od daleč je bilo slišati klice koscev in klepanje rezil.

In potem — Sinjajevina. Pred menoj se je odprl pogled na brezmejno, vzvalovano, s kamenjem posuto planjavo. Kamenje in trava, trava in kamenje. Nobenega drevesa, do koder je segalo oko. Črede ovac so se komajda ločile od beline kamenja. Pasli so jih svetloasi desetletni dečki ali v črno oblečene starke. Na začetku planine stoji spomenik od četrtniške roke (noža!) pobitim partizanom, malo naprej pa s kamenjem obzidan izvir Smrdanj — eden redkih izvirov malo naprej pa s kamenjem obzidan izvir Smrdanj — eden redkih izvirov na planini. Voda v izviru ni bila videti posebno čista, zato sem jo natočil v bližnjem katunišču pri pipi. Smejočih lic so me obstopila dekleta: »Odakle si? — Gde ideš? — Što češ radit ovdje? — A zašto sam, bez društva? — Da li si oženjen? Da li imaš djevojku kod kuće?« Oh, te lepe, rjavopolte in pšeničnolase črnogorske pastirice! — Žal so minili tisti časi, ko sem si zatrjeval, da bi lahko živel na koncu sveta in vzel za ženo hčerko poglavarja kakšnega črnega plemena. Zmeraj manj domovine in zmeraj več tujine je zame na tem svetu. Moj maneverski prostor se čedalje bolj zožuje in kaže, da ni več daleč čas, ko se bom počutil varnega samo še na nekaj sto kvadratnih kilometrov v bližini Kranja, Ljubljane ali Jesenice.

A vendar — Sinjajevina! Kot dežela na Mesecu, kot brezmejnost sama. Kako blizu je tod nebo, z licem bi se lahko podgrnil obojen, z roko bi lahko premešal zvezde ali ožl vodo iz oblakov, se mi zdi. Tod jaše pastir na konju in tam daleč še eden — podoben črni, počasi premikajoči se piki. Jezdeca se sporačumevata z dolgimi zategnjenimi klci, ki jih raznaša veter daleč po planini. Ljudje se zdijo v tem divjem prostoru čudno majhni, izgubljeni, nevarno izpostavljeni. Kdove kaj naklepa nebo proti njim in zemlja jim ne more dati nobenega zavetja. Nebo in zemlja se tod pogovarjata v svojem jeziku, človek ima premajhna ušesa, da bi to slišal, premajhen razum, da bi razumel, premajhno srce. Kot sitne muhe lažijo ljudje po planini, v vsako poro njene kože se vtaknejo, planina, ta mogočna in potrpežljiva žival jim prizanaša, zaenkrat še. Močnim ni treba, da se ves čas petelinijo in strašijo s napihnjenimi mišicami. Močni nosijo svojo moč globoko v svojem srcu, včasih jim temno obarva oči. Planina prizanaša ljudem — v tiem sporazumu z milostnim poletnim nebom. Ko pa bojo zarjuli mrzli zimski viharji, ko bo sneg zasul poti in zapuščena človeška prebivališča, takrat bo planina še za volkove preokrutna, kaj šele za ljudi.

Ovce blejajo. Iz pastirskih kolib se sinje kadi. Na kole privezani pasi gluho lajajo v nastajajoči večer. Kdaj pa kdaj kdo začuti v sebi tisto staro, divjo kri svojih prednikov in zatuli po volčje. Res, če bi na kakšnega od teh psor naletel na samem, brez ovratnice in brez verige za vratom, ga ne bi ločil od volka. Te sive oči so zverinsko potuhnjene, prav nič po pasje zveste in zaupljive niso videti. Gosta sivorjava dlaka in košati rep, se tudi ne razlikujeta dosti od volčjega. Ta pes — volk nima drugega kot dva metra dolgo verigo in kol, na katerega je ta veriga privezana; nobene utice, nobenega zatohišča, ki bi ga varovalo pred vetrom in mrazom.

Nadaljevanje

Oče je še zmerom ihtel. Vse bolj je stiskal usta, jeza, trmo, glava užaljenost se mu je zarisala v obraz. Potem je trepetavo migal z usti, kot bi preklinjal. Vendar ni bilo slišati besed. Zaničljivo je zamahnil z roko in se nakremžil.

»Moram povedati vse, tudi to, kar ne bi rad. Ona ti ne bo povedala, nikoli,« je prepričano, togotno razlagal oče. »Ko so me razrešili in sva živela skupaj, je bila to druga ženska. Ni več hlinila ljubezni. Hladno je ravnala z mano. Takrat se mi je posvetilo, da je bila vse skupaj le njena igra. Kako rad bi jo pretepel, zmlatil, vendar žensk ne moreš. Tepel sem sebe, vse življenje! Prvi udarec je bil njen, drugi moji. To si slišal — ničesar nisem dosegel v življenju. Pa bi bil lahko polkovnik, spoštovan človek! Zdaj sem ničla. Zaradi nje! Službe vratarjev, čuvajev, kar je najslabše plačano. Saj boš rekel: lahko bi se izobrazil, pridobil kak poklic. Lahko, če me ne bi skelelo. Nisem mogel. Kar naprej sem premišljal, kako me je zapeljala, kaj bi lahko dosegel, če se ne bi nikoli srečal z njo. Če se ne bi ujel v njene mreže. Suzana je brezčutna ženska!«

»Ni brezčutna, mene ima rada, to ji verjamem,« je nesrečen boleče zastokal Bojan.

»Tebe,« se je togotno spalil oče. »Kaj ji pa preostane drugega. Ti si edino, kar ji je ostalo. Bo imela rada tega prekletega soldata, Fonzija? To ji verjamem: Fonzija ne more imeti rada! Zakaj nima rada mene, ko sem zanj toliko žrtvoval?«

Oče mu je z zgornjim znakom pokazal, da mora nekam oditi.

Hudo nesrečen je Bojan ugotavljal, da očeta nima rad. Zdaj ve: to je njegov oče, a ga nima rad. Prej je mislil, da je njegov oče Fonzi in prav tako ni čutil do njega prave ljubezni. Trudil se je, da bi Fonziju vračal skrb, dobroto s privržnostjo. Se človek v ljubezen ne more prisliti, čeprav čuti, da bi bil to dolžan? Če že ne more, vsaj dolžan je! Potrudil se bo, da očetu polepša vsaj čas, ki mu je ostal do smrti. Ne more ravnati po maminem vzgledu, da si z ljudmi tak, kot tebi trenutno najbolj ustreza.

Oče se je vračal z opotekajočimi koraki. Prav malo še, je pomislil Bojan in ne bo več sposoben za razumen pogovor. Odpelja ga bom moral v njegovo sobo in čakati, da se strezni. Sklenil je, da povpraša še zanj najbolj bridko sumničenje.

»Ti si bil takrat blizu sodišča, preiskovalcev, slišal si, kaj so govorili ljudje, kako je bilo na sodišču. Je po tvojem mama kriva

VINKO TRINKHAUS

15

»PO PRIZNANJU«

ali nedolžna? Pravi, da ji niso dokazali nič obtežilnega, da ni izdajalka,« je vprašal Bojan. Lovil je očetov pogled, v strahu, da bi mu ušla kakšna malenkost, pomembna za odkrivanje resnice.

Oče je strmel v prazen kozarec. Bilo je očitno, da bi še rad pil. Bojan je to željo zaobrnil in je narodeli veliki turški kavi.

»Priče, ki bi najbolj natanko povedale, kako je bilo, so mrtve! Razumeš? Menda velja za vas sodniško pravilo: »Dokler ni dokaza o krivdi, je človek nedolžen.« Mama trdi, da ji niso dokazali...

»Prav tako trdi, da ni kriva,« je Bojan prekinil očeta.

»Tako — govori! Ti je povedala resnico o meni? Zakaj ti je petindvajset let skrivala resnico, kdo je tvoj oče? Zaradi občutka krivde? Dragi Bojan,« je ginjeno rekel oče, mu žalosten pomežiknil in zatresel z glavo. »Tvoja mama je vse prej kot dobra, značajna ženska. Nič si ne prizadeva, da bi govorila resnico. Ravna tako, kot njej najbolj ustreza. Če pa je človek v tako hudih težavah, potem ravna tudi zelo grdo, da se rešuje. Zelo blago sem to povedal,« je ponosno rekel oče in ostro zapil skozi nos.

Namignil je očetu, da bi se odpravila domov. Videl je, kako nesrečno oče pogleduje v prazen kozarec, kako ga ni volja, da bi zapustila bife. Ko je omenil, da bosta nesla pijačo s sabo, se je oče nerad vdal.

Kaj bi moral napraviti, da bi očeta odvadil pijančevanja, je začel spotoma premišljati. Svet, ne bo zalegel. Svarilo tudi ne. Saj se oče zaveda, kaj mu grozi. Ni prestrašen, ne boji se smrti. Prošnja? Premalo! Edino, če bi bil z njim, bedel nad njegovimi koraki, potlej — morebiti?

Po stopnicah, ko so očetu noge odpovedale, se je Bojan dobro namučil, da ga je spravil do sobe. Kako je drugič, kdo ga spravi domov? Če sam tako pijan kolovrat po ulicah, ga lahko kdo povozil, sam zdrse s pločnika pod avtomobil? Po teh stopnicah si lahko zlomi vrat.

Očeta ni bila volja da bi legel. Hotel je piti in se pogovarjati. Vsi Bojanovi poizkusi, da bi ga pregovoril, naj leže, so bili zaman. Sele ko je pitost dosegla tolikšno stopnjo, da je začel oče med govorjenjem grgrati in je ponavljal besede, ga je lahko Bojan spravil v posteljo.

Sklenil je, da počaka, dokler se oče ne zbudi. Sedel je na stol, se oziral po sobi, če bo našel kakšno knjigo. Zadovoljen bi bil celo s starim časnikom. Vendar nobenega branja ni bilo v sobi.

Premišljal je o maminu krivdi, očetu, spet o mami. Misli so se vračale, kot v pokvečenem krogu.

Oče je smrčal, kar je samo še stopnjevalo Bojanov nemir. Odločil se je, da skoči po časnike, da se bo tako zamotil z branjem. Ko se je vračal po stopnicah, ga je prestregla ženska, stara dobrih petdeset let. Strmel je vanj in čakala, da bo spregovoril. Ko je hotel Bojan svigniti mimo nje, ni strpela.

»Koga pa iščete?« jo je zanimalo.

Nadaljevanje

V težko dostopnih planinskih predelih Črne gore je konj še dandanes edino prometno sredstvo (Foto E. Torkar)

KANARSKI OTOKI — OTOČJE VEČNE POMLADI

2

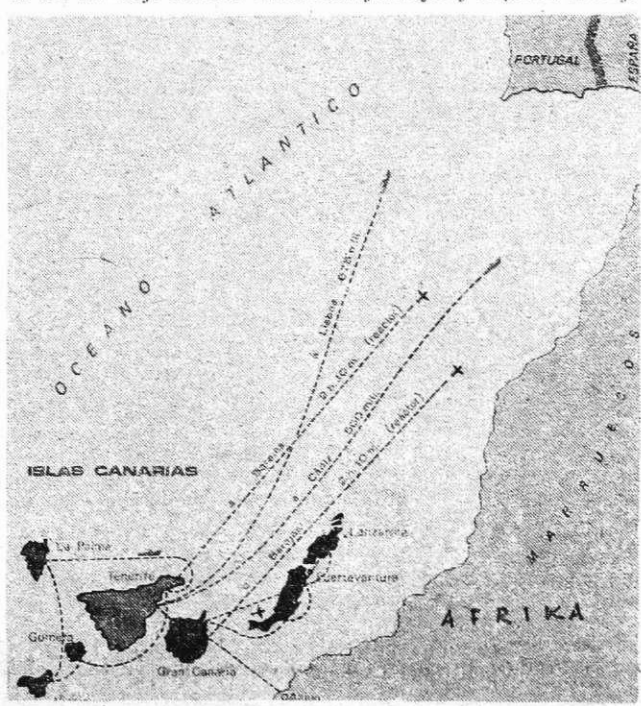
Nad Atlantikom se zdi kot bi lebdeli nad brezkončno morsko gladino. Večina potnikov od dolgočasnja nima kaj početi. Drug za drugim zadremajo v monotonem brnenju motorjev. Sele, ko se v daljavi pokažejo obrisi prvih otokov, se začnejo buditi in radovedno zreti navzdol. Kmalu je spet živahno kot v panju. Pod nami se pokažejo iz vodne sivine hrbti osamljenih kosov kopnine kot velike morske živali.

TENERIFE — NEVARNO LETALIŠČE

Spuščamo se proti največjemu otoku Tenerifi, kjer že razločno vidimo Santa Crus, glavno mesto na otoku, ki s svojimi stolpnimi bomo vsak hip na tleh. Na to nas opozori predstavnik Atlasa, ki pove, da je rumena plaža zraven mesta, pravzaprav edina tako velika umetna plaža na svetu. Pesek, ki se razprostira več kilometrov ob obali, so z ladjami dovažali iz Španske Sahare na a riskem kontinentu. Na Tenerifi namreč zaradi vulkanskih, prtežno skalnatih tal, nikjer ne premorejo takšnega peska.

Ze prvi pogled na otok nam odkriva gorato pokrajino, na vzhodnem delu od koder se mu bližajo surovo pust, na zahodnem bujno zelen. Nizki oblaki, ki kar pogosto prekrivajo ta del Kanarskega otočja, so nam napovedali dež. To še je tudi zgodilo, ko smo pristali v pravem tropskem naliču na osrednjem letališču Los Rodeos prav v vzhodju hribov. Pilotom najbrž ni

prav lahko krmariti svojih letal v tesnem, z gorami obdanem okolju. Da je to letališče manj varno, kot smo mi vedeli, povedo že kar tri večje nesreče. Zlasti zadnja, najbolj tragična, ki se je

dogodila leto pozneje, ko sta na zemlji trčili ameriško in holandsko letalo, in je izgubilo življenje 582 potnikov, je razburila svetovno javnost zaradi pomanjkljivosti tega letališča. Ravno zato Španci zelo hitro izgradnjo novega, sodobnega in večjega zračnega pristanišča, na zahodni obali otoka, v neposredni bližini največjega letoviškega mesta Puerto de la Cruz, kamor smo bili tudi mi namenjeni.

Kanarsko otočje spada v brezarinsko območje, zato so mejne formalnosti opravljene izredno hitro. Nikjer ni nobenega carinika, da bi vprašal, kaj si prinesel v svoji prtljagi, ali koliko denarja imaš s seboj. Ker blago ni ocarinjeno so nakupi po številnih prodajalnah zlasti tehničnih, optičnih in drugih izdelkov, pa najbolj žlahtnih pijač svetovnega slovesa, cigaret in luksuznih predmetov, izredno poceni. To je razlog, da trgovina cvete kot le malokje na svetu. Otok Tenerife, največji od vseh v Kanarskem arhipelagu, se razteza v značilni trikotni obliki velike šunke od severa na jugozahod. Njegova površina meri 2054 kvadratnih kilometrov. Od ožje konice na severu, ki jo označuje svetilnik Faro de Anaga do svetilnika Faro de la Rasca na skrajnem jugu je dolg okoli 90 km, na najsiiršem delu od vzhoda čez najvišji vrh otoka, ki je hkrati tudi najvišja gora Španije Teida (3.718 m), na zahod pa je nekaj več kot 30 km zračne črte.

Sicer pa je dolžina krožne ceste okoli otoka precej nad 300 km. Vse ceste so presenetljivo dobro grajene, zato je tudi promet z motornimi vozili domala tako gost kot v vsaki zahodni evropski državi.

RAZVITI TURIZEM IN TRGOVINA

Na tem razmeroma majhnem kosu kopnine sredi Atlantskega oceana živi po podatkih iz začetka tega desetletja nekaj nad pol milijona prebivalcev španske narodnosti. Največ, okoli 200.000 jih je v glavnem mestu otoka Santa Crusu na vzhodni obali. Čeprav je veliko turistično središče, ga močno prekaša svetovljanska letovišče na nasprotni zahodni obali Puerto de la Cruz, nekoč izhodiščna luka za pomorske poti v Južno Ameriko.

Nadaljevanje

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 113. seji, 7. oktobra ocenil osnutek potrebnih sredstev za programe SIS za izobraževanje, za zdravstvo in zaposlovanje v naslednjem srednjeročnem obdobju 1981-1985. Vsem SIS je izvršni svet predložil, da v svojih izračunih izločijo letne rasti cen in upoštevajo vrednost programskih nalog po cenah iz 1980. Prav tako morajo SIS še enkrat proučiti vrstni red investicij in jih prilagoditi materialnim možnostim gospodarstva. Na seji so sprejeli predlog sprememb in dopolnitev dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v 1980. letu, osnutek odloka o javnem zelenju in občini ter osnutek samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za izgradnjo vodovoda Završnica - Smokuč. Na dnevnem redu so bile obravnavane predloge novih cen za odvoz smeti, stanovanjske zadeve, predloga pogodbe za avtomatsko obdelavo zemljiškega katastra in informacija o investicijski zamisli Almirne Radovljica s soinvestitorji Sukno Zapuže in iz Koroške.

Po ugotovitvah predsednika OK SZDL Radovljica, ki so sprejete na osnovi ocen septembrske seje OK ZK in občinskega sveta ZSS, so bile javne razprave o osnutku dogovora o temeljnih plana občine Radovljica za obdobje 1981-1985 razmeroma dobro organizirane v vseh KS in TOZD, vendar pa so pokazale še dosti pomanjkljivosti. Ker je bilo še precejšnje število TOZD in KS brez lastnih osnutkov, usklajevalni postopek še ni bil izpeljan. Izračuni za naložbe, skupno in splošno porabo niso usklajeni z realnimi možnostmi gospodarstva in predvidenim porastom družbenega proizvoda. Prav tako še niso določene prednostne naloge družbenih dejavnosti in v SIS. Pri oblikovanju planskih dokumentov v KS in TOZD ni bilo dovolj strokovne pomoči pristojnih občinskih služb, prešibko pa je tudi njihovo informiranje nosilcev planiranja.

Predsedstvo OK SZDL Radovljica je na zadnji septembrski seji sprejelo izhodišča za akcije »Nič nas ne sme presenetiti 80/81«, ki bodo služila vsem organom za ljudsko obrambo in družbeno samozagotovo v KS, OZD, SIS, DPO, upravnim in drugim službam v občini za oblikovanje lastnih programov. Programe nosilcev akcije bodo usklajevali od 30. oktobra, pred tem pa bo predsedstvo OK SZDL sklicalo posvet predsednikov krajevnih organizacij SZDL in predsednikov odborov za ljudsko obrambo na katerem se bodo dogovorili o njihovih nalogah.

V oktobru so tudi v radovljiški občini pričeli izvajati program medobčinskih oblik idejnopolitičnega usposabljanja komunistov, ki jih organizira medobčinsko študijsko središče politične šole CK ZKS za Gorenjsko v sodelovanju s komitejem OK ZK Radovljica. V sredo, 15. oktobra je bilo uvodno srečanje slušateljev dopisne šole marksizma, v ponedeljek 27. oktobra pa se prične trimesečni seminar iz teorije in prakse marksizma. Tega dne se bodo začela v Elanu Begunje tudi predavanja na občinski politični šoli.

Po oceni občinskega sveta ZSS Radovljica odnos članov sindikatov, predvsem pa izvršnih odborov osnovnih organizacij do družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja ni zadovoljiv. Izobraževanje še vedno ni sestavni del kadrovske politike s katerim naj bi zagotovili akcijske sposobnosti sindikalnih delavcev za opravljanje nalog, zato v večini osnovnih organizacij sindikata vse delo sloni le na predsednikih. Regijsko politično šolo sedaj obiskuje 16 sindikalnih delavcev, posebne težave pa so s prijavi kandidatov za republiško sindikalno politično šolo. Dosti boljše ni tudi udeležbo na občasnih seminarjih, ki jih občinski svet organizira za vodstvene sindikalne kadre iz osnovnih organizacij.

V okviru medobčinskega sodelovanja med Bujami in Radovljico je bila od 10. do 12. oktobra na povabilo OK ZSM Hrvatske ob občini Buje na obisku 20 članska skupina mladih športnikov in predstavnikov OK ZSMS Radovljica. Radovljičani so sodelovali na proslavi dneva Zveze komunistične mladine Jugoslavije (SKOJ). Razen na slavnostni seji OK ZSMH Buje na kateri so bili navzoči tudi mladi iz pobratene občine Devin-Nabrežina pri Trstu, so Radovljičani sodelovali na športnih tekmovanjih in na delovnih razgovorih o nadaljnjem sodelovanju v skladu z listino, ki so jo podpisali skupščine obeh občin.

Kot po vsej-domovini, vlada tudi v radovljiški občini zelo veliko zanimanje občanov in delovnih ljudi za obisk hiše cvetja in grobnice predsednika Tita v Beogradu. Razen posameznih delovnih kolektivov in družbenih organizacij, ki so se že poklonili spomenu umrlega voditelja na Dedinju, se je 14. oktobra odpravilo s vlakom v Beograd kar 650 članov ZZB NOV iz vseh krajev občine. Veliko število borcev, ki so se želeli prijaviti za ta obisk Beograda so morali zaradi omejenih prevoznih zmogljivosti odkloniti. Zanje in še za druge bodo organizirali skupinski obisk v spomladanskem času.

Občinska konferenca ZSMS je v sodelovanju s sekretariatom za ljudsko obrambo pri OS Radovljica v okviru priprav za letošnji nabor mladincev organizirala posvetovanje bodočih nabornikov. Na Bledu j bilo posvetovanje 8. oktobra, v Radovljici 9. in v Bohinjski Bistrici 10. oktobra. Dogovorili so se o organizacijskih pripravah in izvedbi nabora ter o posameznih zadolžitvah organiziranja svečanih povork, okrasitev in drugih podrobnosti. Na vseh posvetih so mladim nabornikom predvajali filme s tematiko iz NOB.

Ob 60-letnici plebiscita na Koroškem je delegacija Zveze borcev-prostovoljcev za severno mejo v letih 1918/19 občine Radovljica položila venec k spominskemu obeležju Alpinski četi gorenjskih prostovoljcev, na pročelju radovljiške graščine. Od tod so namreč krenili v boj za osvoboditev koroških Slovencev 18. decembra 1918. leta.

Od 20 krajevnih skupnosti v občini Radovljica je le devet v svojih elementih za pripravo srednjeročnih planov napisalo, da nameravajo razpisati krajevni samoprispevek, vendar so prispevno stopnjo določili le v KS Kropa in KS Radovljica. Druge KS ne navajajo virov in zneskov za predvidene naložbe. Izvršni svet OS Radovljica je zategadelj sklenil, da se ustanovi iniciativni odbor za izdelavo programa in organizacijo izvedbe krajevnih samoprispevkov. V odboru bodo predstavniki KS, DPO, izvršnega sveta, SIS družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje.

Krajevna organizacija SZDL Gorje s šestimi vaškimi odbori spada med večje v radovljiški občini. Čeprav vaški odbori še niso odigrali povsem zadovoljivo svoje vloge, so vendar veliko storili za urejanje svojih naselij. Septembra so sklenili s programom asfaltiranja cest, v nekaterih naseljih pa so celo presegli plan zahvaljujoč denarnim prispevkom krajanov, ki so jih deli zraven obveznega samoprispevka po referendumu, ki bo letos potekel. V KK SZDL že razmišljajo o razpisu novega referenduma, kar pa bodo morali odložiti dokler ne bo odločeno ali bodo v občini razpisali referendum za območje celotne občine.

V skupnih službah delovne skupnosti SIS družbenih dejavnosti v občini Radovljica, ki imajo svoj sedež na Kopalski 10, so se odločili, da bodo v jesenskem in zimskem času prilagodili delovni čas potrebam občanov in strankam. Delovni čas bo tudi v tem obdobju od 6. do 14. ure, razen v sredo, ko bo od 7. do 17. ure. Popoldanske ure bodo namenjene zasledenjem skupščin, izvršnih odborov in drugim organom SIS na katerih sodelujejo delegati iz združenega dela in krajevnih skupnosti.

V Šolskem centru Radovljica je na štiriletni ekonomski srednji šoli letos v 8 oddelkih 228 učencev, na triletni gostinski šoli na Bledu v 10 oddelkih 230 in v oddelku poklicne kovinarske šole v Radovljici 15 učencev. Na 1 letnik hotelske fakultete Opatija z oddelkom na Bledu se je prijavilo letos 74 kandidatov, s študijem pa bodo nadaljevali tudi na drugem letniku fakultete. Pri Šolskem centru bodo tudi letos odprli oddelke za odrasle za delavce, ki se bodo izobraževali ob delu na ekonomski srednji šoli, gostinski šoli in poklicni kovinarski šoli.

Za naslednji srednjeročni plan na področju posodabljanja cest v radovljiški občini načrtujejo, da bo Republiška cestna skupnost zagotovila izgradnjo in rekonstrukcijo cestnih povezav v Spodnjih Gorjah, Poljce-Begunje, Podnart - Lipnica, Bohinjska Bistrica - Savica in nadaljevalna rekonstrukcijska dela pri Bohinjski Beli in na cesti Koprivnik.

Na Bledu so v začetku oktobra položili v jezero plastične cevi za odvajanje onesnažene vode, ki so jo izpeljali v potok Jezernico od tod naprej pa jo bodo spustili v Savo Bohinjko. Druge cevi v zalivu Zake bodo položili v jezersko globino prihodnjega spomladi. Prebivalci in turistični delavci Bleda upajo, da bo ta ukrep bolj učinkovit za ozdravitev jezera kot so bili dosedanja.

Delavci Cestnega podjetja Kranj so po pogodbi s svetom KS Radovljica v začetku oktobra zaključili z asfaltiranjem krajevnih poti v naseljih Vrhnje, Gorica, in Nova vas ter v radovljiškem naselju Predtrg. Vrednost opravljenih del cenijo nad 2,5 milijona din. Denar so prispevali občani s samoprispevki in KS Radovljica iz svojega proračuna za 1980. leto.

Za proslavo tedna upokojeencev od 6. do 11. oktobra je Zveza društev upokojeencev občine Radovljica pod pokroviteljstvom občinskega sveta ZSS Radovljica organizirala osrednjo občinsko proslavo, ki je bila v soboto, 11. oktobra zvečer v festivalni dvorani na Bledu. V bogatem kulturnem programu so nastopili moški zbor, recitatorji in folklorna skupina DU Bled, ženski in mešani pevski zbor LIPA DU Radovljica, harmonikar iz DU Begunje in pevec Franc Koren iz DU Gorje-Zasip ter gledališka skupine iz DU Bohinj.

Za letos prvič uvedene abonmajske vpise za 15 kulturnih prireditev v Ribnem, ki jih je razpisala DPD Svoboda Rudi Jedretič, se je do konca septembra vpisalo že nad 160 domačinov. Razen njih se je prijavilo tudi precej ljubiteljev kulture z Bleda, ki radi zahajajo na prireditve v Ribno.

Ob praznovanju tedna upokojeencev je bila 9. oktobra v radovljiškem domu upokojeencev slavnostna seji izvršnega in nadzornega odbora Društva upokojeencev Radovljica, na katero so povabili tudi člane balinarske in keglaške sekcije društva. O pomenu praznovanja in nalogah društva je navzočim spregovoril predsednik Alojz Špiler.

Po ugotovitvah komisije za kulturo pri občinskem svetu ZSS Radovljica, ki je pred dnevi ocenjevala izvajanje programa kulturne akcije za delovne kolektive je denarne obveznosti, določene z dogovorom s sindikati in kulturno skupnostjo od 144 TOZD v občini do konca septembra poravnalo šele 31 TOZD podpisnikov tega dogovora, kar lahko zavira izvajanje programa kulturne akcije.

Da bi ponovno zaživel smučarski skakalni šport na Bledu je Smučarski klub Bled začel izvajati načrtovalne priprave za gradnjo skakalnice na Straži na območju naselja Zeleče. Postavitev takšnega objekta bo imela razen športnega tudi velik turistični pomen. Izvršni svet OS Radovljica je načelno že izrekel soglasje za lokacijsko dovoljenje, vendar pa mora investitor pridobiti še mnenje odbora za varstvo okolja in komisije za zeleni pas pri KS Bled.

BLEJSKI OTOK JE VABIL TAKO PRED STO LETI, KOT DANES

Blejski otok s cerkvico je bila in je še danes najbolj priljubljena izletna točka za obiskovalce Bleda. Seveda so bili pred leti najbolj številni romarji, ki so prišli na Bled le zato, da so na otoku prošili za zdravje in pomoč v svojih težavah, pozneje je bilo vse več izletnikov in gostov, ki pa so vsi - in to še danes - potegnili za »zvon želja«.

Če pogledamo podatke lahko naštejemo danes že več kot sto tisoč obiskovalcev, posebno velja to za čas po tako posrečeni obnovi otoka, kot si jo je zamislil, danes žal že pokojni Tone Bitenc. Čeprav je »pot« na otok nekoliko težja kot na strmi grad, sta si po obisku skoraj da že na enakem. Tako je danes, kako pa je bilo v preteklosti, recimo pred sto leti?

Izkopanine na Blejskem otoku kažejo, da je bilo tam grobišče, da so torej morali že davno prihajati na otok. Kako, tega ne vemo, verjetno pa s čolni in vesli.

Da so ga radi obiskovali, da je bil privlačen, nam povedo že številne pesmi, nabožne ali posvetne vsebine, številni pisatelji ga opevajo in kdor že je prišel na Bled ni mogel mimo otoka. Veliko zanimivega nam pove o tem »knjiga obiskovalcev otoka« od leta 1867 do 1879, ki jo hranijo v blejskem župnišču. Ta knjiga nam pove, koliko je bilo obiskovalcev v tistem času, kdo vse je prihajal na otok, zakaj, v kakšnem času in kakšnega duška so si dajali ob vpisovanju v to knjigo.

Knjiga, ki smo si jo lahko ogledali je bila 12 let na otoku in v njej je okoli 15.880 podpisov. Torej je bilo okoli 1300 podpisov na leto. Takoj pa moramo povedati, da se vsi niso vpisovali, da mnogi, ki so prihajali na otok, tudi niso znali pisati. Zato lahko domnevamo, da je bil obisk še večji.

Od kod vse so prihajali na otok? Podatki kažejo, da iz vseh delov sveta, tako kot tudi danes. Seveda so številni okoličani Bleda, dočim so domačini le redko vpisani, dalje iz Kranja, številni so bili iz Ljubljane, Novega mesta in Dolenjske nasploh, Stajerske, še več pa iz Primorske, posebej iz Gorice, Trsta in Celovca. Dalje se vrste podpisi obiskovalcev iz Gradca, Dunaja in sploh iz krajev

bivše monarhije. Posebej naj še omenimo oboževalce otoka iz Zagreba, Beograda, Bosne, so pa tudi že takrat bili na otoku gostje iz Anglije, Egipta, Češke, Rusije, Brazilije, da celo iz daljne Japonske. Slednji so bili vpisani prav z njihovo pisavo.

In kdo so bili obiskovalci otoka? Iz podpisov lahko zasledimo marsikaj. Veliko je bilo dijakov, vpisani so celi razredi gimnazij iz Kranja, Ljubljane, dalje bogoslovci, uradniki raznih ustanov, trgovci, profesorji, tedanje meščanske družine iz naših mest, posebej Ljubljane. Le redki Slovenci tistega časa ni bil na otoku in se ni vpisal v to danes zanimivo knjigo. Skoraj vsi so vpisali tudi datum, kdaj so otok obiskali, veliko jih je vpisanih večkrat, to se pravi, da so večkrat obiskovali Bled in otok. Zanimivo pa je še nekaj. Večina podpisov je izpisane pisave, to se pravi, da so bili le izobraženi, manj pa je opaziti težke, okorne pisave našega kmečkega življa. Verjetno pa se ti niso vpisovali tako kot ostali, saj mnogi tudi niso bili večji pisave. Žal pa mnogi podpisi niso čitljivi, tako da je danes težko ugotoviti, kdo vse so bili podpisniki.

Imena podpisnikov so bila povečini slovenska, tipična naša domača, tudi pisana v slovenskem jeziku - tista, ki so bila pisana v okorni in težki pisavi prav vsa, ostala pa večkrat tudi v nemščini, tudi z nemškim imenom kraja od koder so prišli.

Če le površno preletimo to spominsko knjigo, bomo našli nemalo imen pomembnih Slovencev tistega časa, ki se jih še danes spominjamo, pa naj si bodo to politiki, pisatelji, pesniki, številni takrat še študenti, pa tudi pomembni domačini ali znane trgovske družine iz Ljubljane. Oglejmo si nekatere: Od domačinov ali obiskovalcev, ki so bivali takrat na Bledu, najdemo podpise Antona

Westra - blejskega župana, kot je sam pripisal leta 1875, družine Rouard, lastnika blejskega gradu in jezera. Oscar Rikli se je prvič vpisal leta 1869, dočim njegovega brata Arnolda Rikija ne zasledimo med obiskovalci otoka, kar je vsekakor zanimivo, saj je takrat že imel svoj »zdravilni zavod« na Bledu, Katra Piber iz Mlina, Marija Mosche in dr. Valenta, družine Golias-Skale, Camillo grof Eichelburg - lastnik današnjega hotela Toplice, večkrat je vpisan tudi domači narodnjak Anton Hudovernik, pa Matevž Kosmač z Bleda, Ivan Ambrožič iz Zeleč, Gregor Arh iz Gorjuš. Vendar, kot rečeno je domačinov le malo vpisanih, saj so verjetno redko hodili na otok, kot še danes.

Že leta 1869 se je vpisal Julius Kugy, z njim pa Paul Kugy, Anton Pleiweis, pa znani slovenski kompozist dr. Benjamin Ipavec iz nemškega Gradca, kot je pripisal. Že naslednje leto zasledimo Jurija Šubica, podobarjevega sina iz Poljan, bogoslovca Antona Jegliča zasledimo skoraj vsako leto, družino Kapus iz Kamne gorice, znanega livarja iz Ljubljane Antona Samasso, pa dr. Jerneja Zupanca, notarja in odbornika Matice Slovenske, dr. Rad. Razlaga, Josefa Pagliaruzija, Henrika Ničmana z družino.

V letu 1871 je vpisan P. v. Radics, ki je večkrat opisoval Bled in takratno Kranjsko, Andrej Pirnat, oskrbnik »Pečovnika« pri Celju, Matija Murnik, znani prosvetni delavec Janko Zirovnik, takrat doma na Bledu.

Vrsta znanih imen je napisanih 15. septembra 1872, ko so po slovesnem odkritju spominske plošče v Vrbi, na hiši dr. Franceta Prešerna, obiskali še blejski otok. To so Janez Krstnik, Fran Serko, Franc Erjavec, Franc Levac, oba iz Gorice, pa Josip Regan ter Jurij Šubic iz Poljan nad Skofjo Loko ter dijak Janko Šubic, dr. Pestotnik, primarij, pravnik dr. Josip Dobida. Ob tej priliki je inž. Podkrajšek iz Ljubljane pripisal v spomin na velikega pesnika: »Kar

se v Sloveniji poštenega rodi - vse Prešerna, pesnika slavi!«

V poznejših letih najdemo še podpisa Josipa Jurčiča, dr. Ambrožiča z gospo Lojzko, dr. Andreja Lisjaka in dr. Antona Arka, ki so vsi skupaj prišli na otok, pozneje že v letu 1875 Antona Foerstra, kaplana Jakoba Aljaža, pa Gregorja Kreka, univerzitetnega profesorja iz Gradca, dijak Franca Koblarja, Antona Fabianija, vse sama znana imena!

Se mnogo bi jih lahko napisali, vendar bodi dovolj, saj upamo, da smo uspeli dokazati, da blejski otok ni bil le znana božja pot na Slovenskem, marveč so mnogi s tem želeli pokazati prebujanje svoje narodne zavesti.

To dokazujejo še številni napisi, izrezki, verzi, vzkliki, gesla, ki so jih mnogi pripisali k svojim podpisom. Res moramo priznati, da jih je največ pobožne vsebine, kar je povsem razumljivo, številni so opevali lepote otoka, Bleda in Slovenije nasploh, ne manjka pa tistih z narodnjaško vsebino, ki so si dali z obiskom na blejskem otoku duška prav v svoji narodnjaški zavesti. Skoraj ne bi mogli verjeti danes, da so si vse to drznili. Nekaj je bilo tudi nemških rekov ali pesmic, vendar zelo redko in to predvsem nabožne vsebine, ali še pogostejše o lepoti kraja. Povzemamo pa nekaj naših, slovenskih, prežetih z narodnim duhom:

Tako je Matija Kovačič iz Bosne napisal leta 1877:

»Slovenska mati nas je rodila, slovenski oče nas gojil, slovenska vila nas zbudila, Slovenci mi, da ne bi bli!«

Neznan obiskovalec iz Radomelj je leta 1869 napisal: »Bratje kvišku vstanimo, že svoboda nam bližji, le združimo se, objemimo, tuj se jarem že drobi. Da Slovenije smo sinovi, čuj dol naj in vrhovi.«

Jože Ambrožič je pripisal leta 1870 k svojemu podpisu:

»Živela Slovenija - čujte gore in bregovi, da sinovi Slave smo!«

Josip Zanoškar je leta 1871 vzkliknil: »Pozdravljeni hribi, snežne glave, doline prijazne od bistre vode - Zedinimo se, ne vdajmo se!«

I. U. Vesely, načelnik Sokola iz Ljubljane si je v letu 1871 drznil vzklikniti celo »Vive la republique!« Pavel Skale iz Ljubljane je v letu 1875 pripisal: »Živeli Serbi, Hercegovci, Bosnjaki, Bulgari, Crnogorci - Bog pomagaj Jugoslovane.«

Se bi jih lahko našteali, posebno še številne citate Prešernovih pesmi, največkrat: »Dežela Kranjska nima lepšega kraja, kot je ta podoba raja!« Omenimo, da so poleg posameznikov obiskovali otok številni dijaki, celo razredi in razne organizacije takratne mladine. Obisk otoka jim je pomenil notranje zadovoljstvo, da so pač s tem izkazali prebujanje svoje narodne zavesti, kar jim sicer le ni bilo tako lahko!

Božo Benedik

Nove table za plakiranje na Jesenicah (Foto B. Blenkuš)

TEDEN VARSTVA PRED POŽAROM OD 20. DO 26. OKTOBRA

POŽARNA PREVENTIVA KREPI STABILIZACIJSKA PRIZADEVANJA

Vsak ukrep za zavarovanje škode ima za cilj, da zmanjša nevarnost nastanka škode na določenem objektu ali skupini objektov. Vsi, z zakonom predpisani ukrepi služijo temu namenu, tako, na primer, predpisi, ki se nanašajo na konstrukcijo in koncepcijo zgradb, gradbeni material, električne instalacije, ogrevanje, razvrstitev naprav v proizvodnji itd. Njihov cilj je zavarovanje pred verjetnostjo nastanka škode in omejevanje škode na minimum, če bi do tega prišlo.

NEVARNOST POŽARA JE NAJPOMEMBNEJŠA

Med vsemi nevarnostmi, ki ogrožajo posameznika in družbo in jih je mogoče precej obvladovati s protiškodnimi ukrepi, je nevarnost požara najpomembnejša. Požari uničujejo življenja in premoženja ter povzročajo večkrat resne motnje v narodnem gospodarstvu. Naloga strokovnih delavcev na področju požarne varstva je priprava optimalne koncepcije protipožarne zaštite na podlagi predhodne ocene požarne ogroženosti posameznih objektov ali skupine objektov. Pojem požarne ogroženosti povezujemo s pojmom požarne nevarnosti, požarnega rizika, v katerem so dejansko zajeti vsi elementi (komponente) požarnega rizika, ki vplivajo na nastanek in širjenje požara, to je tiste, ki vplivajo na povečanje požarnega rizika (način gradnje, vnetljivost in zgorevnost snovi, neugoden položaj požarnega sektorja) kot tudi tiste, ki delujejo nasprotno povečanju požarnega rizika (velika odpornost nosilne konstrukcije, maloštevilna možna žarišča požara, ugodno skladiščenje blaga, preventivna urejenost ipd.). Ugotavljanje vseh virov požarne nevarnosti, predvidevanje intenzitete in obsega požarov v neponovljivih okoliščinah vnaprej je problem, ki ga ni mogoče totalno razrešiti, mogoče pa ga je omiliti, ga spraviti v tolerančni okvir — predvsem z dobrim poznavanjem požarne nevarnosti. Vedeti je treba pod kakšnimi pogoji so posamezni materiali vnetljivi, gorljivi, kako se požar razširja iz svojega vira, katere okoliščine prispevajo k širjenju in omejevanju požara in kateri fizikalni in kemični pojavi spremljajo nastanek in širjenje požara.

REALNI CILJI PREVENTIVNI DEJAVNOSTI NISO DOSEGLJIVI

Čeprav že vnaprej vemo, da idealni cilji v preventivni dejavnosti niso dosegljivi, pa lahko tudi ugotovljamo, da je totalna zaščita pred nevarnostmi nevarnostni mogoča in sicer takrat, ko odpravimo posamezne

vzroke nastanka škod, na primer, nastanek požara preprečimo z odstranitvijo vnetljivih in eksplozivnih snovi iz ogroženih objektov ali prostorov. Dober šolski primer je tudi zaščita parnega kotla pred nevarnostjo eksplozije. Eksplozijo parnega kotla, ki bi nastala zaradi nadpritiske pare lahko preprečimo z namestitvijo varnostnega ventila; prav tako lahko preprečimo eksplozijo istega kotla, ki bi nastala zaradi pregrevanja sten kotla z namestitvijo varoval iz lahkotalijev zlitin. Nismo pa zmožni popolnoma izključiti možnost nastanka eksplozije kotla, če bi bil posreden vzrok napaka v materialu ter nekateri zunanji vzroki. Kadar želimo čim bolj zmanjšati verjetnost nastanka škode (na zelo pomembnih objektih) moramo na podoben način kot je navedeno pri parnem kotlu, maksimalno izključevati vire nevarnosti, po drugi strani pa uvesti nadzor nad nemotenim potekom koristnih dogodkov. Prvo dosegemo na osnovi razvite teorije zanesljivosti, ki nastanek možnih nevarnih situacij kvantitativno »napove«, jih torej kvantificira, drugo pa s sprotim nadzorovanjem in spremljanju poteka koristnih dogodkov v predvidenih tolerančnih mejah.

DOLOČANJE OPTIMALNE KONCEPCIJE PROTIPOŽARNE ZAŠČITE

Načelo gospodarnosti zahteva, da morajo izdatki za zaščito pred škodo opravičiti vrednost ohranjenega, kar pomeni, da je obseg preventivnih ukrepov odvisen od pomembnosti objekta in vrste rizika ter razmerja med nujnimi stroški za ohranitev

dobrine na eni strani ter dosegljivi učinki zaradi zmanjšanja rizika na drugi strani. Da bi preventivni ukrepi ne bili predragi je smiselna strokovna analiza s stališča koristi, ki jih prinašajo preventivni ukrepi. Takšna analiza, napravljena na podlagi poprejšne ocene ogroženosti premoženja, oziroma rizika, mora prikazati optimum ukrepov za preprečitev škode na objektu ali skupini objektov. Podobno velja za načrtovanje regresivnih ukrepov, ki morajo biti načrtovani v razumnih mejah, ob katerih še lahko pričakujemo koristne učinke teh ukrepov.

ZAKLJUČEK

S splošnim tehničnim razvojem nastajajo nove nevarnosti ali nove oblike obstoječih vrst nevarnosti. Ustrezna preventivna in represivna sredstva nastajajo pozneje in še daj traja njihovo izpopolnjevanje. Učinkovitosti prevencije (preprečevanja) in represije (zatiranja) so torej postavljene meje, preko katerih ne moremo. Pomemben razlog temu je človek sam, ki nevarnosti dovolj ne pozna, se je ne zaveda ali jo omalovažuje. Če vsaj nekoliko lahko opravičimo pomanjkljivo poznavanje nevarnosti, ki nam danes ogrožajo življenja in premoženje, pa ne moremo opravičiti omalovaževanja teh nevarnosti, kar se odraža v tem, da se ustrezni preventivni ukrepi zanemarijo tam, kjer bi lahko s minimalnimi sredstvi in ukrepi preprečili nastanek škod (primer: zaščita pred požarom pri varjenju ipd.).

Zaščita pred požarom in njen napredek mora biti skrb nas vseh — posebno pa še delavcev, ki jim je naložena skrb za požarno varnost. Organizirano in kvalitetno izvrševanje nalog na področju požarne varstva bo prej ali slej dobilo še več priznanja v širši družbeni skupnosti, ki je zainteresirana, da se bori proti škodljivim stihiji, kot je narava škodnih dogodkov.

Franc Avsenik

POUDAREK NA PRAZNOVANJU 40-LETNICE VSTAJE

V začetku oktobra so člani komisije za tradicije narodnoosvobodilne borbe pri občinskem odboru ZRB NOV Jesenice na seji obravnavali vrsto pomembnih zadev. Najprej so se zavzeli, da bo v prihodnjem letu treba dati poseben poudarek praznovanju 40-letnice vstaje jugoslovanskih narodov. Ob tem so navedli vrsto datumov po pesameznih mesecih, ki obeležujejo začetke organizirane boja proti okupatorju v jeseniški občini.

Kot so poudarili na seji, se bo potrebno pravočasno dogovoriti med občinskimi družbenopolitičnimi organizacijami, krajevnimi organizacijami in društvi ter samoupravnimi interesnimi skupnostmi o izvedbi različnih prireditvev in proslav, ki bodo obudile in manifestirale dogodke pred 40 leti. Pri tem se bo treba dogovoriti za oblike cenejših oblik proslav kot, na primer, literarni opisi važnejših dogodkov, obeleževanje pomembnih dogodkov, krajev, poimenovanje ulic, izdaja razglednic in značk in podobno.

Četrtega maja leta 1981 bo prva obletnica smrti velikana naše zgodovine tovariša Tita. Pravočasno se bo potrebno dogovoriti v kakšni obliki bomo Jeseničani počastili njegov spomin.

V nadaljevanju so člani komisije

razpravljali o gradnji spomenikov in spominskih obeležij. Po sprejetem načrtu bi morali v novem srednje-ročnem obdobju dograditi spomenik desetim padlim borcem v Javornškem rovtu, spomenik petim padlim borcem v Planini pod Golico, zgraditi spomenike v spominskem parku na Jesenicah, v Kranjski gori ter na Zakopih in v Kranjski na Mežakliji, spominsko obeležje padlemu partizanu ob cesti na Korensko sedlo, več kurirskih postaj, dokončati spominski park in grobišče na Koroški Beli, urediti spominski park v Podmežakliji in zamenjati spominske plošče na železniškem mostu v Mostah pri Zirovnici.

Člani komisije so ob tem poudarili, da bi v prihodnje morali: kulturna skupnost, skupaj s svetom za objavo revolucionarnih tradicij NOB in spominskih varstvom pri občinski konferenci SZDL Jesenice, skupščino občine, krajevnimi skupnostmi, šolskimi kolektivi in organizacijo ZB NOV, nameniti več pozornosti tej problematiki tudi v okviru svojih programov.

Ob koncu seje pa so se še zavzeli, da mora Kulturna skupnost aktivneje pristopiti k realizaciji predloga za izdajo knjige Naši kraji v revoluciji in narodnoosvobodilni borbi.

J. R.

Srečanje turističnega podmladka osnovne šole Tone Čufar s predstavniki Turistične zveze Slovenije (Foto B. Blenkuš)

REZULTATI SAMOPRISPEVKA V GORJAH

Pred nekaj leti uspešno izglasovan samoprispevek v Gorjah že kaže lepe rezultate. Nekaj asfalta iz tega denarja je bilo položeno že predlansko leto, lansko leto ni bilo storjenega nič, letos pa smo dobili v Gorjah kar precej nove asfaltne prevleke na cestah. Asfalt je bil položen skozi vas Podhom, v Spodnjih Gorjah od ELMONTA do novega naselja, v Gorjah na Dogem Brdu skozi Nedeljsko ulico, v Krnici na Zabreznem in delno na cesti iz Gorj na Poljšico.

Res je, da asfaltna prevleka še v nobeni vasi na območju Gorj, ki ima tako razvejane vasi, ni dokončana in zaključena. Menim pa, da pri KS Gorje, ki ima na skrbi asfaltira-

nje, pravilno nastopa, kajti, če bi v vasi delali zaključna dela, v drugi pa nič, bi prebivalci zopet negodovali, ker samoprispevek plačujejo vsi, čeprav premik strojev tudi ni zastoj. V glavnem, dela so vendarle začela, čeprav dokaz pozno, prepozno pa ni nikoli. V letu ali dveh bodo celotne Gorje imele povsod asfaltno prevleko v zadovoljstvo vseh prebivalcev. Odprta problema pa ostajata še vaška kanalizacija in mrliške vežice, ki v Gorjah prav gotovo tudi bodo na pokopališču. Vse to pa bo rešil nov samoprispevek, ki bo prav gotovo temu prvemu uspešno sledil.

Skupno je bilo doslej položeno asfalta 10.000 kvadratnih metrov.

Jože Ambrožič

PLAN IN NALOGE ZA OBDOBJE 1981-1985 V KS PLAVŽ

V krajevni skupnosti Plavž so pripravili osnutek predloga samoupravnega sporazuma o temeljnih planu za obdobje 1981-1985. V njem med drugim predvidevajo izboljšanje preskrbe prebivalcev s tem, da bi se zgradila trgovska centra na Plavžu I in II. V zvezi s komunalno ureditvijo je predvidena razširitev in rekonstrukcija vodovodne napeljave elektroprenosnega omrežja in kanalizacije. Razširilo se bo toplovodno omrežje in opremlilo s merilnimi napravami. Modernizirale se bodo obstoječe ceste, odstranili bodo sedanje odlagalische smeti in ga uredili na ustreznem mestu. V načrtu so predvidene raziskave plavžovitih zemljišč, ki ogrožajo nekatera poselitvena območja. Zgradila se bo obvoznica Korotan — Viator, uredilo avtobusno oblaščišče pri bolnišnici in opravila rekonstrukcija železniške postaje do pete faze.

Nadaljevali bodo s širjenjem zelenih površin, z urejanjem razsvetljave, s prizadevanji za doseg polne čistote in poskrbeli za ureditev ustrznih igrišč za otroke. Predvideva se tudi, da bi zgradili šolo zdravstvenih delavcev in posebno šolo v okviru sedanjega šolskega centra.

Na področju kulture predvidevajo ustanovitev mešanega pevskega zbora in usposobitev podružnične knjižnice.

Za izboljšanje stanja na področju telesne kulture naj bi se zagotovile ustrezne rekreativne površine z zgraditvijo treh brvi čez Jesenice pa naj bi se aktiviral še drugi del TRIM steze, ki poteka po levi strani Jesenice.

O osnutku sporazuma bodo razpravljali delegati krajevske skupnosti in krajevne konference SZDL ter vsi prebivalci, ki ga bodo dopolnili pred dokončnim sprejemom.

B.

USPEŠEN NABOR MLADINCEV V OBČINI

V dneh od 7. do 9. oktobra je oddelek za ljudsko obrambo pri skupščini občine Jesenice izvedel vsakoletni nabor mladincev pred vstopom v enote Jugoslovanske ljudske armade. Ob zaključku je naborna komisija ugotovila, da je bil zelo uspešen. Mladinci so ob napovedanem času prihajali pred naborno komisijo in so bili zelo disciplinirani. Predstavnice Občinske konference ZSMS Jesenice so jim ob tem svečanem dogodku pripelje nagelj in značko ZSMS.

Služiti domovini je čast in obveza vsakega mladina, oziroma občana naše samoupravne socialistične družbe. Posebno v zadnjih letih se vsi odgovorni prizadevajo, da tudi nabor mladincev ne ostaja zaprt v ozkih krogih služb za to področje, temveč postaja vse bolj družbenopolitična kadrovska akcija. Tako kot na področju podružljanja ljudske

obrambe nasploh, se kažejo rezultati teh prizadevanj tudi pri naboru.

Tudi v jeseniški občini je že viden napredek. Priprave mladincev za vstop v enote JLA niso usmerjene le na dneve nabora, temveč se začnejo že preje v delovnih organizacijah, krajevnih skupnostih in posameznih društvih. Poleg oddelka za ljudsko obrambo pri skupščini občine Jesenice v teh pripravah in pri samem naboru sodelujejo tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij. Na letošnjem naboru sta prvič v naborni komisiji povsem enakovredno sodelovala predstavnika občinskih konferenc SZDL in ZSMS Jesenice. Skratka, prizadevanja vseh so usmerjena v to, da se že v pripravah določijo mladinci za pravo mesto v JLA in da se v okviru možnosti skuša ustreči njihovim željam, kje služiti vojaški rok.

J. Rabič

PIONIRSKI DAN V OSNOVNI ŠOLI DR. JANEZA MENCINGERJA BOHINJSKA BISTRICA

Pionirske konference v osnovni šoli dr. Janeza Mencingerja v Bohinjski Bistrici so se prvič udeležili tudi starši. Po uvodnem govoru sta zapele mladinci in pionirski pevski zbor, potem pa smo poslušali poročilo o delu našega pionirskega odreda v preteklem letu. Bilo je pestro in naredili smo zelo veliko. Nato smo potrdili nova vodstva pionirskega odreda in ZSMS. Pobljže smo se seznanili s programom dela v letošnjem letu. Mnogo novosti je tako da dela sploh ne bo zmanjkalo in ga bo za vse dovolj. Prijetno presenečenje je sodelovanje zastopnikov učencev na redovalnih konferencah in sodelovanje učencev šole z vojakmi tudi na kulturnem področju. Za rekreacijo in prosti čas bo služila trim steza, ki jo bomo uredili na igrišču.

Janez Marinček, zastopnik Zveze prijateljev mladine Slovenije, je

našem pionirskemu odredu izročil najvišje priznanje Jugoslovanskih pionirskih iger, na temo NARAVA — ZDRAVJE — LEPOTA, in nas spodbudil k še bolj zavzetemu delovanju.

Na vrsto so prišle interesne dejavnosti: dramska skupina, biološki, modelarski, foto krožek, Finžgarjeva bralna značka, novinarsko-literarni, nemški, gospodinjstvi krožek, taborniki, prometni in zgodovinski krožek. Člani krožkov so povedali, kaj nameravajo na svojem področju narediti, oziroma kaj načrtujejo za letošnje šolsko leto.

Za zaključek je spregovoril nekaj besed tudi tovariš ravnatelj. Po konferenci so imeli starši roditeljski sestanek, mi pa smo odšli domov.

Edita Arh, 8. B

SESTANEK TURISTIČNEGA PODMLADKA NA OŠ T. ČUFAR

V sredo, 8. oktobra, smo imeli na osnovni šoli Tone Čufar prvi sestanek turističnega podmladka v novem šolskem letu. Sestanka so se udeležili tudi predstavniki Turistične zveze Slovenije s predsednikom Leopoldom Kresetom na čelu in člani upravnega odbora Turističnega društva Jesenice.

Prišli so z namenom, da bi podrobneje spoznali naše delo in nam podelili prvo nagrado za najbolj množično sodelovanje v nagradni igri Spoznavajmo Slovenijo, ki jo je objavljala Pionirski list v preteklem šolskem letu.

Gostov smo bili zelo veseli, prav tako nagrade. Tovariš Leopold Kresen nam je izročil dragoceno knjigo Zakladi Slovenije. Spregovoril

nam je nekaj besed o delu Turistične zveze Slovenije. Pokazali so nam tudi film o Sloveniji. Film prikazuje lepote in zanimivosti Slovenije. Njegov namen je, da nam privabi čim več turistov. Gostje so vsakemu podmladkarju podelili značko in propekte.

Srečanju sta prisostvovala tudi urednik Pionirskega lista in foto reporter, ki je pridno pritiskal na sprožilec svojega fotoaparata.

Obisk uglednih gostov je za vse nas tudi spodbuda za naprej. Obvezuje nas, da se bomo v bodoče še bolj potrudili pri delu turističnega podmladka na šoli.

Blaž Škrjanc, turistični podmladek, OŠ Tone Čufar, Jesenice

NA PLAVŽU ODPRLI NOVO TRGOVINO

Temeljna organizacija Rožca je v torek 14. oktobra, na Tavčarjevi 8 na Plavžu odprla novo živilsko samopostrežno trgovino, in sicer v sklopu trgovskega preskrbovalnega centra v tej krajevni skupnosti. Trgovina, v kateri bodo prodajali sadje in zelenjavo, kruh, pecivo, mleko in mlečne izdelke ter druga živila, predstavlja pomembno pridobitev za boljšo, predvsem pa hitrejšo postrežbo potrošnikov.

Ob otvoritvi so se zbrali predstavniki temeljne organizacije Rožce, trgovske delovne organizacije Golice, občinskih družbenopolitičnih organizacij in skupščine občine, krajevske skupnosti Plavž in sveta potrošnikov iz te krajevske skupnosti.

Kot je ob otvoritvi poudaril vodja temeljne organizacije Rožca Karel Frančeskin, bo v tej trgovini našla gospodinja predvsem živila, ki jih rabi tekoče za vsak dan za prehrano svoje družine. Seveda pa bo razbremenila sedanjo trgovino pri Čufarju, kjer zaradi prevelikega števila kupcev ni mogla zadovoljivo izpolnjevati svoje naloge. Ta trgovina hkrati pomeni začetek nadaljne gradnje preskrbovalnega centra na Plavžu.

Skupna površina nove trgovine je 200 kvadratnih metrov, polovica od tega pa je prodajnega prostora. Novost pa je hladilnica, ki jo druge trgovine še nimajo. V njej bodo lahko shranjevali predvsem sadje in zelenjavo.

Nova trgovina na Plavžu je skupaj stala približno šest milijonov dinarjev.

J. R.

ČE SO LJUDJE SAMOKRITIČNI IN PRIPRAVLJENI NA SODELOVANJE

Ko sem pred tedni v Železarni napisal nekaj slabosti Murke, tudi ob najbolj optimističnem predvidevanju nisem pričakoval tako dobrega odziva pri znanih in manj znanih sodelavcih in sosedih. S komerkioli sem prišel v stik je imel kaj kritičnega povedati. Naj si bo to o rokih, ali pa o načinu dostave. Vse to so seveda občutili na lastni koži, in to ne le pri Murki, ampak tudi pri ostalih jese-niških trgovinah. Ko bi hotel opisati vse njihove težave bi nastala cela protestna knjiga in ne le članek. Saj je vsak primer zgodba za sebe. No, zgodba o kateri je prav, da spregovorimo, je reagiranje trgovskega podjetja Murka iz Lesc na članek in res lahko trdim, da me je prijetno presenetilo.

26. septembra sem prejel od Murke pismo z naslednjim vsebino:

Spoštovani tovariš Knafelec!
Verjemite, da nam je zelo neprijetno, ker ste bili kot naš kupec nezadovoljni z načinom našega dela in da ste svoje nezadovoljstvo, seveda, povsem upravičeno, objavili v časopisu Železarni.

S tem v zvezi smo imeli že razgovor v naši delovni organizaciji in soglasno je bil sprejet predlog, da vas povabimo na razgovor, da bi se o vsej zadevi podrobneje pogovorili.

Glede na to, da opravljamo gospodarsko dejavnost posebnega družbenega pomena, se še kako zavedamo stabilizacijskih ukrepov in poostrenih pogojev poslovanja, kot tudi politične odgovornosti, ki jo imamo.

S tem v zvezi vas vlijudno vabimo na razgovor, in sicer v torek, 30. septembra od 15. do 16. ure. Oglasite se, prosimo, pri našem tovarišu direktorju, razgovora pa se bo udeležila tudi poslovodkinja naše poslovalnice pohištva Lesce Milica Kunstelj.

Pričakujemo in vas lepo pozdravljamo!

Murka Lesce n. sol. o.
Miloš Šter, direktor DO

Kaj naj človek stori, kot da se odzove na tako prijazno in tudi vlijudno vabilo. Jaz sem se tudi in ni mi bilo žal. Saj sem izvedel marsikaj zanimivega in vsaj za mene, tudi novega. Med ostalim tudi to, da je direktor tega podjetja zelo samokritičen. Saj je odkrito in pošteno priznal, da je zaradi drugih, trenutno važnejših zadev, ki so zahtevale njegovo angažiranost, opustil nadzor nad tekočim delom neposredne prodaje. Seveda je to pripeljalo do nekaterih napak, ki pa so verjetno bolj posledica preobremenjenosti prodajalcev kot malomarnosti. Saj je »Murka« podjetje, ki ima mesečno opraviti z petstotimi strankami in ima okoli milijardo dinarjev prometa. Ob tako obsežnem prometu in razmeroma majnemu skladiščnemu prostoru ni moč ustvariti neke večje zaloge pohištvenih izdelkov in zato je to podjetje vezano na roke dobaviteljev, kateri imajo težave bodisi z nabavo reprovromateriala, ali pa z organizacijo programa proizvodnje. Večkrat se zgodi, da je tovarniški dobavni rok za kakšen izdelek le štirinajst dni. Dobavijo ga pa trgovini šele čez tri mesece, ali pa čez pol leta. Seveda se upravičena jeza kupcev zgrne nad trgovci. Saj njih ne zanima s kakšno zamudo dobi robo trgovina. Oni vedo le to, da jim je bil izdelek obljubljen v nekem določenem času in, da ga kljub temu niso dobili. Menili so se o tem, da bi postavili bolj realne dobavne roke, vendar trdijo, da si kaj takšnega ne morejo privoščiti zaradi konkurenčnih podjetij. Ob tem so mi po-

stregli z konkretnim podatkom o stranki, ki je šla h konkurenčnemu podjetju zaradi krajšega dobavnega roka. No, tudi tam ni bila dejansko nič na boljšem kot pri Murki. Saj na nekatere stvari še sedaj čaka in sicer že osmi mesec.

Kar zadeva izdelek tovarne »8. oktobra« iz Bečaja, katerega sem pri njih naročil, smo se pa dogovorili, da mi namesto njega dostavimo podoben izdelek Bresta iz Cerknice. Saj so se sami prepričali,

JESENIŠKI INVALIDI V CRIKVENICI IN NA DEDINJU

Društvo invalidov Jesenice je zaključilo z enodnevnim ekskurzijo letošnjo dejavnost na področju rekreacije in izletništva. V mesecu septembru je organiziralo dvodnevni izlet v Crikvenico, otok Krk – ogled Titovega mostu in enodnevnega ekskurzijo v Beograd.

Tako se nas je 20. septembra zbralo za poln avtobus udeležencev dvodnevnega izleta v Crikvenico. Prvi udeleženci so vstopili v avtobus v Ratečah, zadnji pa v Zirovnici. Peljali smo se skozi Ljubljano proti našemu Jadranu. Med vožnjo smo imeli več postankov, najdaljši pa je bil v Sušaku – Trsat, od koder smo si ogledali iz razgledniške točke panoramo mesta Reke in okolice. Nato smo nadaljevali vožnjo proti Crikvenici in prispeli pravi čas v po-čitniški dom jese-niških železarjev, kjer so nas delavci v domu ljubezni sprejeli in takoj postregli z okusnim kosilom. Po kosilu smo se odpeljali čez Titov most na otok Krk. Vožnja preko mostu je bila počasna, tako, da smo se lahko dobro razgledali, še posebno pa nas je presunil v plošči vklesani napis: »TITO, ti boš živel večno v naših srcih«. Odpeljali smo se v Malinsko, kjer smo imeli daljši postanek za ogled hotelskega kompleksa Haludovo in hotela Tamaris.

V železarskem domu so bili na izletu tudi člani pihalnega orkestra Jeseniški železarji. Pozno popoldan so pod vodstvom Ivana Knifca priredili koncert. Tokrat smo invalidi imeli priložnost, da drugič prisluhnemo njihovem igranju, kajti moram omeniti, da so bogato prispevali s svojim koncertom tudi na proslavi mednarodnega dneva invalidov, katerega invalidi praznujemo v pomladanskem času. Za njihov prispevek vsekakor zaslužijo vse priznanje. Naš izlet pa je bil z njihovim koncertom prav gotovo še uspešnejši.

Naslednji dan so nekateri udeleženci izkoristili za kopanje v mor-

da držijo vse moje kritične pripombe glede bečejskega izdelka.

V ponedeljek, 6. oktobra, so mi omaro resnično pripeljali, in obenem tudi montirali. Res je, tudi ročaja pri predalih so mi vstavili, oziroma zamenjali. Saj prejšnja nista sodila v celotno kombinacijo. Upam, da ta solidnost Murkine dostavne službe ni samo reklamna poteza, temveč, vsakdanja praksa. Saj bodo s solidnim in dobrih delom bolj konkur-rencni, pa tudi nepotrebnega razburjanja med strankami ne bo več. To bo pa za Murko najboljša reklama, in ob solidnem delu dostavne službe jim bo marsikdo spregledal tudi malce daljši dobavni rok.

Marjan Knafelec

DRUŠTVO UPOKOJENCEV JESENICE IZGUBILO SLAVKA PIKELJNA

Tisto jutro, ko smo na jese-niški železniški postaji čakali na vlak se je Slavko zazrl v jasno nebo in rekel: »Danes se mi zdijo zvezde tako svetle, kot še nikoli, zagotovo bomo imeli lepo vreme«.

Tokrat vlak ni imel za-mude in vsi, ki smo 15. sep-tembra letos odpotovali na tridnevni izlet v Crikve-nico, smo bili dobre volje. Kramljali smo med seboj in gledali skozi okno, kako se noč umika dnevu, ki je obe-tal toplo sonce. Še preden je vlak pripeljal v Radovljico je začel Slavko tožiti, da mu je čudno slabo. Nihče od navzočih ni pomislil na hujske, menili smo, da je to le občasna slabost starejših ljudi, ki bo prešla. Toda čimbolj se je vlak bližal Ljubljani, bolj se je Slavko-vo stanje slabšalo, vendar mu ni mogel nihče poma-gati. Takoj ob prihodu v la-ka v Ljubljano sta vodja izleta Jurij Dolenc in služ-bujoči miličnik telefonirala po zdravstveno pomoč. Na-čelnik postaje v Ljubljani je zadržal odhod vlaka, da so lahko brezmočnega Slavka oddali v rešilni voz, ki ga je odpeljal naravnost v Kli-nični center. Vsem je bilo zelo hudo, kajti ravno Slav-ko se je izredno veselil tega izleta. Prvi se je prijavil in takrat še dodal, da se isto-časno prijavlja tudi za izlet v Beograd, ki ga ima dru-štvo upokojencev v progra-mu v oktobru. Ni mu bilo dano, da bi še enkrat videl naše morje, kajti že drugi dan smo zvedeli, da je Slavko umrl za posledicami srčnega infarkta. Vest je boleče vplivala na vse, ki je ni mogla ublažiti gostoljub-nost osebja in dobra hrana v železarskem domu v Cri-kvenici, ne toplo sonce, ne prijetno okolje, želeli smo čim prej do domov. Preden

smo odpotovali nazaj smo nabrali rožmarina in ga vzeli s seboj. Drugi dan po vrnitvi smo se vsi udeležili njegovega pogreba in v mi-mohodu ob odprtem grobu je vsak položil vejico rož-marina na krsto pokojnika. Jurij Dolenc pa se je z gan-ljivim govorom poslovil od njega.

Pokojni Slavko Pikelj je bil rojen 26. oktobra 1910 v Trbovljah v rudarski druž-i-ni. Ko je bil star pol leta mu je umrl oče in kmalu za njim še mati in zato ni po-znal brezskrbnega otrošt-va. Živel je pri sorodnikih in tujih ljudeh, kjer si je moral sam služiti kruh. Leta 1939 je prišel k bratu na Jesenice, ki mu je poma-gal dobiti zaposlitev v Železarni. Z leti si je ustvaril družino in postavil pri-jeten dom. Dolga leta je delal v adjutatu na Javor-niku, bil je dober delavec in skrben oče. Udeleževalec je tudi na športnem področju, predvsem je rad balinal. Ko mu je pred šestimi leti nepričakovano umrla žena, se je le težko privadil osamljenosti. Največ razvedrila je našel v domu upokojencev, kamor je redno zahajal. Tam se je srečeval s svojimi sovratni-ki in delovnimi tovariši. Vedno je sedel pri isti mizi, sedaj pa je ostal njegov sedež prazen. Zakaj se je njegovo življenje tako hitro izteklo, saj ni nikdar tožil, da je bolan. Morda se je preveč veselil izleta v Cri-kvenico, morda rojstnega dne, kajti čez deset dni bi bil v krogu svoje družine praznoval sedemdesetletni-co.

Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Društvo upokojencev
Jesenice

SPOMINSKI PARK – PARK SPOMINOV

Ko velikokrat sama posedam na klopci v spominskem parku na plav-žu, pred partizanskimi grobovi in se oziram po panorami Jesenic, po bre-govih Mežaklje in Merce, opazim, kako se že čudovito prelivajo barve, se zavem, da je čas jeseni. Kar neka-ko spregledam breze in grmičevje tu v parku, ki že tudi spreminjajo svojo prejšnjo zeleno barvo in počasi ru-mene. Morda je med njimi preveč še vedno močno zelenih smrek, ob njih pa se še vedno bogatijo cvetovi vrt-nic. Kakšna nasprotja so to... buj-na zelena smreka ob njej pa še vedno cvetoča vrtnica. To je kot prispodoba našega plavžarja in nje-govega sina – inženirja, ki jima ne manjka samozvesti in bosta znala ohraniti ugled jese-niškega jeklarja.

Tako posedam in razmišljam samo ob prijetni družbi živkanja in cvrčanja vrabcev, lahkega poskako-vanja črnih kosov in zaključujem poletje nehotela delam obračun. V mi-slih se zahvaljujem vsem, ki skrbijo za tako lep park, edini kotiček, ka-mor se pretežno lahko zatekamo bolehnih ali invalidi, kakor tudi babi-ce s svojimi vnučki pa tudi mlade mamice (le redko kdaj očetje), da uživamo v čudovitem okolju na sve-žem zraku in soncu, ter si tako nabiramo in krepiamo zdravilje, vse od pomladi pa tja do pozne jeseni.

Temu prijetnemu počutju pa je bil včasih dodan tudi kanček pelina. Vsi vemo, da je to spominski park, in da je to treba spoštovati, ne le, da je tu opuščeno staro pokopališče, ki nas spominja na naše pokojne pred-nike. Tu so še živi spomeniki iz prve svetovne vojne in pa predvsem gro-bovi padlih partizanov iz druge sve-

to-vne vojne, katerih kosti še niso strohnjene in na tiste čase še vedno sveži spomin.

Vem, da se babica na klopi zatopi v pogovor s sosedo, ni pa prav da njen mali ljubljencek še s plenčka-mi ovito ritko, že koraca med rdeči-mi, cvetočimi begonijami na grobu partizana. Prav tako mislim, da tak park ne more biti otroško igrišče, kjer bi se otroci lahko šli skrivalice ali »ravbarje in žandarje« med grmi-čevjem po zelenicah, da o kolesarjih in mladih parčkih proti večeru, ko se na klopcah, med cvetočimi grmičev-jem »ogreje srce«, ne govorim. Za te zadnje primere, je po mojem mnenju primernejši prostor preko Zvagnove-ga mosta za Savo. Zato naj vsi mladi nekoliko premislijo v pri-hodnjih dneh, saj se že krepko bliža dan mrtvih, ko se bomo spet poklonili na tem mestu spo-minu pokojnih, jim prižgali sve-če in poklonili zadnje letošnje cvetje.

K takemu razmišljanju me je tudi spodbudila dopoldanska mladinska oddaja na radiu Ljubljana, ko je bilo prejšnji teden prebrano pismo neke učenke osnovne šole. V tem sestav-ku je bilo lepo opisano vse o lepoti narave, posebno sedaj, v jese-nemskem času. Tudi ta šolarka toži o onesna-ževanju narave, ko izletniki puščajo svoje »sledje« za seboj. Sedaj pa zares ne vem, kdo naj vzgaja, ali odrasli otroke ali naj otroci odrasle? Prepuščam to presojo bralcem.

Star pregovor pravi: »Besede mi-čejo, zgledi vlečejo!«

Marija Ferjan

Pogled na množico obisovalcev muzeja 25. maj v Beogradu, ki se je pred tem poklonila spominu tovariša Tita v hiši cvetja (Foto B. Blenkuš)

OBISK V ŽELEZARNI

Jesenice so znano mesto, saj imajo veliko železarno, katero vsako leto obiščejo osmošolci. Tokrat sem bila med njimi tudi jaz. Poleg Železarne smo obiskali tudi Železarski izobra-ževalni center.

V ŽIC so nas najprej odpeljali v prostor, v katerem imajo šolsko in-terno televizijo. Tu so nam predsta-vili poklice, katere se v ŽIC lahko učimo. Potem smo si ogledali učilni-ce in delavnice, kjer imajo učenci teoretični in praktični pouk.

Kmalu smo bili pred glavnim vho-dom v Železarno. Tu smo dobili čela-de in se v skupinah odpravili z vodiči na ogled tega velikega železarskega kompleksa.

Najprej smo obiskali plavžarje, kjer je ravno iz plavža teklo žareče železo v ponvice. Opazili pa smo, da se nekaj od železa odvaja, da gre po svoji poti. To je bila žilindra, ki je lažja od železa. Ta teče v vodo in po-tem iz nje dobijo pesek, katerega pošljejo v Anhovo za izdelavo ce-menta, ali ga uporabijo za posipanje cest. Vodič nam je razložil kako je zgrajen plavž in kako deluje.

Po ogledu plavža smo se napotili v predelovalne obrate. Šli smo mimo aglomeracije, od koder pošiljajo po tekočih trakovih rudo in koks v plavž. Videli smo tudi dva usedalna bazena, kjer se nabira prah, ki na-stane pri separaciji rude, kajti rudo morajo očistiti, ker jo dobijo v gru-dah zlepljeno z blatom. Po vojni so za to uporabljali pražilne peči, danes pa to opravljajo drugače in je pri tem mnogo manj prahu.

Na Stari Savi smo videli ostanek nekdanje železarne. To je visok dim-nik nekdanjega plavža. Tu je bila proizvodnja majhna, potrebno pa je bilo veliko truda, medtem, ko je danes vse lažje.

Vstopili smo skozi velika vrata in bili smo v žičarni. Tu smo videli mrzlo obdelavo žice. Na začetku je žica debela šest milimetrov, na kon-cu pa 2,5 mm, pa tudi manj ali več, in se sama strojno navija v kolobar-je. Nekatero žico tudi pocinkujejo v pocinkovalnici, kjer lahko osemnajst kolobarjev pocinkajo hkrati. Tu uporabljajo žveplovo, solno in druge kisline, zato so nas pekle oči, pa tudi vonj ni bil prijeten, zato smo si kar oddahnili, ko smo šli ven.

Obiskali smo elektrodni obrat in za njim še žebljarno. Tu je bil zani-miv magnetni trak, po katerem so »potovali« žebliji, sicer pa je tu vse avtomatizirano in moderno, kar nas je zelo zanimalo. Tu delajo tudi žeblje za ladjedelnice in navadne žeblje, ki jih tudi izvažajo.

Ogledali smo si tudi Siemens-Martinove peči, v katerih izdelujejo surovo jeklo.

Tako smo se pobliže seznanili z Železarno in delom naših ljudi, ki se vsak dan potijo v njej. Pri delu morajo biti natančni, potrpežljivi, tovariški in pazljivi, saj jim na vsa-kem koraku sledi nevarnost. Delavci v tovarni so trdi močje in še posebno delavke, da lahko vsak dan opravlja-jo to težko in naporno delo.

Sanja Bešič, 8. a OŠ P. Voranc
Jesenice

DAN PIONIRJEV NA OSNOVNI ŠOLI TONE ČUFAR

29. september – dan pionirjev smo na naši šoli počastili z izleti v naravo, kjer smo se ustavili ob spo-menikih padlih borcev in tam pri-redili kulturne programe. Učenci nižjih razredov so odšli na Planino pod Golico, učenci 5. in 6. razredov na Poljane, sedmošolci pa na Pri-stavo, kjer so sodelovali pri otvoritvi kurirske postaje G 22.

Osmošolci in drugi člani osnovne organizacije ZSMS na naši šoli pa smo pripravili delovno akcijo. Ure-jali smo zelenico med učilnicami in telovadnico.

Ob 8. uri smo se zbrali pred šolo, kjer so nam učitelji razdelili orodje. Obloženi z lopatami, grabljami in krampi smo veselo odšli na delo. Prelopatili smo zemljišče in popluli plevel. Delo je bilo težko, saj je bilo med prstjo veliko kamnov. Na po-moč so nam priskočili tudi učitelji.

Orodje je počivalo le takrat, ko smo bili na malici. Delo nam je šlo hitro od rok, saj smo vedeli, da se trudimo zato, da bomo spomadi vsi skupaj uživali na urejenih zelenicah.

Ob koncu delovne akcije smo pripravili še medrazredno tekmo-vanje v rokometu. Tako smo dan pionirjev slavili z delovno zmago, poskrbeli pa smo tudi za oddih in rekreacijo.

Tatjana Škrilec, 8 b. novinarski
krožek OŠ Tone Čufar, Jesenice

OBISK NA DEDINJU

Smrtna tišina. Sem ter tja se slišijo tihi koraki in hlapanje ljudi. Nema kolona se vije mimo kot kip mirujoče straže do hiše cvetja. V tej spokojni tišini elištim ptice, ki s svojim žvrgolenjem polnijo žalostna srca s tolažbo, da bo jutri nov dan, »a brez človeka, ki nam je nudil varnost in toplino«, pomislim.

Pridem do vhoda. V roki stisnem robec in vstopim. S po-gledom oplazim neskončno množico žalostnih oči in poveše-nih ramen. Stisne me pri srcu in s počasnimi koraki se odpra-vim po preprogi naprej. Zavem se, kakšna rana je zazevala v svetu in da je niti čas ne bo zacelil, ker bodo ostale velike brazgotine. Ustavim se pred Titovo delovno sobo. Šele ta tre-nutek resnično začutim, kako skromno je živel, kljub vsej svoji veličini in pomembnosti. Nato na beli ploščadi s pogle-dom poiščem štiri zlate črke in oči se mi napolnijo s solzami, a kljub temu vidim še dnevno sobo predsednika, obsijano s soncem.

Stopim na svež zrak in globoko zadiham. Oklenem se na mamičine roke in skupaj greva skozi svet tišine brez besed. Besede sploh niso potrebne!

Naenkrat mi zastane korak, obrnem se nazaj in sklenem: »S ponosom bom hodila po poti socializma, tako kot si nas učil ti, tovariš TITO.«

Bojana Jonke
COŠ Jeseniško bohinjski odred.
Kranjska gora

LEPA MANIFESTACIJA FOLKLORE

V organizaciji komisije za kulturo pri izvršnem svetu konference osnovnih organizacij zveze sindikatov železarne Jesenice, z organizacijsko pomočjo ansambla narodnih plesov in pesmi DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, je bilo 11. oktobra v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah **TRETJE SREČANJE FOLKLORNIH SKUPIN DELOVNIH ORGANIZACIJ SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE**.

Srečanje folklornih skupin delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne, je že postalo tradicionalno. To je lep prispevek k vedno širši kulturni dejavnosti slovenskih železarjev. Poleg tradicionalnih in zelo uspešnih srečanj pihalnih orkestrrov, pevskih zborov, gledaliških skupin, športnikov in drugih kulturnih skupin, so se tokrat že tretjič (prvič na Jesenicah) srečale folklorne skupine, ki predstavljajo slovenske železarje. Srečanje ni imelo tekmovalnega značaja. To je bilo tovariško srečanje, na katerem so folklorne skupine prikazale del kulturne dejavnosti in dosežkov delavcev iz delovanja organizacij združenih v SOZD Slovenske železarne. Srečanje je prikazalo ogromno prizadevanje delavcev in delavcev, ki so pretežno zaposleni v slovenskem železarstvu in ki poleg rednega dela žrtvujejo veliko ur svojega prostega časa za to, da ohranjajo bogato slovensko in jugoslovansko folkloro. To in vsa ostala srečanja nedvomno veliko prispevajo k medsebojnemu zbljevanju železarjev, hkrati pa spodbujajo še večji razmah in kvaliteto kulturnega delovanja slovenskih železarjev. Srečanje pa ima še poseben pomen, ker nas seznani s folklornim bogastvom jugoslovanskih narodov in narodnosti in ker v nekaterih nastopajočih skupinah delujejo tudi delavci iz ostalih bratskih republik in pokrajin, kar vse skupaj prav gotovo pomeni prispevek h krepitvi bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti, kot najdragocenejši pridobitve naše narodnoosvobodilne borbe in socialistične revolucije.

Za uvod se je polni dvorani ljubiteljev folklorne predstavitel instrumentaltio trio Stanka Sekardija s koračnicami na to pa je gostujoče skupine, predstavnik SOZD Slovenske železarne, predstavnik družbenopolitičnih in kulturnih organizacij Jesenice, ter gledalce pozdravil v imenu organizatorja Miro Skube, predsednik komisije za kulturo pri koordinacijskem odboru sindikata SOZD SZ. V nadaljevanju programa so nastopili: folklorni skupini PREŽIHOV VORANC in BRATSTVO iz Raven, pod vodstvom Ratomira Iliča in Draga Mavriča, folklorna skupina iz Štor, ki jo vodi Lada Čmok, folklorna skupina VERIGE Lesce, ki jo vodi Jaka Razingar, folklorna skupina društva upokojencev Javornik-Koroška Bela, pod vodstvom Gabrijela Peterle, folklorna skupina kulturno umetniškega društva Jaka Rabič iz Mojstrane, ki jo vodi Hedvika Jalen in ansambel narodnih plesov in pesmi DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, ki jo vodi Pavli Dimitrov.

Nastopajoči so prikazali razne plesove iz Srbije, Kosova, Prekmurja, Koroške, Kozjanskega in Gorenjske. Zanesljivo nihče ni »dirigiral« sestave takih programov, kljub temu pa je prikazan spored odraz pravilne repertoarske politike vseh nastopajočih skupin. To je bila resnično lepa folklorna manifestacija, tako glede na pestrost in izvedbo plesov, kot na sestav nastopajočih, resnično manifestacija slovenskih železarjev in bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti.

Posebna pozornost je veljala folklorni skupini društva upokojencev Javornik-Koroška Bela. Upokojenci, bivši železarji in njihove »partnerice« zaslužijo vse priznanje. Kljub splošnim letom, katera so jim do nedavna služila za krepko delo – so njihovi gibi in »skoki« še vedno mladostni, za kar so poželi prisrčne aplavze. Popoln vtis pa so naredile še njihove originalne slovenske narodne noše, ki so si jih nabavili sami. V popolnoma originalnih narodnih nošah je nastopila tudi skupina BRATSTVO iz Raven s spletom plesov iz Šumadije in drugih krajev Srbije ob spremljavi harmonikarja in igralca na značilno frulo. To skupino v glavnem sestavljajo delavci iz drugih bratskih republik.

Z gorenjskimi plesi sta se predstavili tudi skupini Verige Lesce in KUD Jaka Rabič Dovje-Mojstrana z razliko, da so Dovžani in Mojstrančani predstavili predvsem ples, ki so jih včasih plesali v njihovi okolici in ki se predajajo iz roda v rod. Oboji so navdušili, še posebno pa skupina KUD Jaka Rabič, ki je bila po starosti najbolj heterogena, od šoloobveznega »para« do odraslih.

Folkloristi iz Štor so zelo temperamentno zaplesali nam manj znane kozjanske ples, folklorna skupina Prežihov Voranc iz Raven pa koroške ples pod skupnim naslovom Steljeraja s številnimi igrivimi vložki. Jeseniški ansambel narodnih plesov DPD Svoboda Tone Čufar se je zaradi pozitivne programa predstavil z dvema plesoma in sicer igrivim plesom ŠOTA, ki ga plešejo v Kosovu in Metohiji (koreografijo je obnovil Andrej Vidmar) in s prekmurskimi plesi, da je bila čim bolj

zastopana slovenska folklor, čeprav imajo v programu tudi druge ples, kakor tudi nekatere ostale skupine.

Da so vse plesne skupine navdušile občinstvo potrjujejo številni aplavzi že med izvajanjem plesov, še posebno pa ob koncu, ko so vse skupine v spomin na srečanje prejele kipec livarja s šopkom rož, vsi nastopajoči pa s drobno povest jeseniškega literata, revolucionarja in komunista Toneta Čufarja – TOVARNA.

Navdušenje pa je bilo tudi povsem upravičeno, kajti vse skupine so bile izrazito mlade, razen javorških upokojencev, ki pa so pokazali iz-

35 LET GLEDALIŠČA V SVOBODI IN 60 LET DELAVSKEGA ODRA

Amatersko gledališče Tone Čufar Jesenice bo v tem mesecu proslavilo 35-letnico gledališkega delovanja v svobodi. Ta jubilej pa se nedvomno močno prepleta z napredno in močno razširjeno dramsko dejavnostjo na Jesenicah med obema vojnama. Letos 15. junija je namreč preteklo natanko 60 let odkar je bil pri delavskem prosvetnem društvu Svoboda Jesenice ustanovljen dramski odsek, ki je tako kot celotno društvo deloval na naprednih marksističnih načelih. Še isto leto, 4. in 5. decembra 1920, je odsek uprizoril prvo premiero in sicer dramo Ivana Cankarja KRALJ NA BETAJNOVI, ki so jo kolektivno režirali Janko Ferjan, Polonca Rotar in Albin Kobentar. Tako letos na Jesenicah praznujemo tudi 60-letnico prve uprizoritve Cankarjevega dela na železarskih Jesenicah. Torej kar tri jubileje – 60-letnico napredne gledališke dejavnosti 60-letnice prve uprizoritve Cankarjevega dela na Jesenicah in 35-letnico delovanja gledališča v svobodi.

Zgodovina delavskih odrov je seveda krajša kot čitalniških, liberalnih in katoliških, saj se povezujejo z razvojem in dozorevanjem naprednega delavskega gibanja in nemalokrat tudi s težavami v zvezi z njihovo registracijo, oziroma delovanjem sploh. Tako sta bili tudi na Jesenicah v okviru kršćanske kulturne organizacije že leta 1906 uprizorjeni prvi predstavi in sicer Miklova Zala in Upor Bohinjec. Prav gotovo je tudi to pomemben dogodek za vedno bolj prebujajočo se slovensko nacionalno zavest ob veliki prisotnosti germanizacije. Tudi naslova obeh iger, oziroma njuna vsebina potrjuje, da sta imeli obe predstavi prvenstveni namen osveščanja in prebujanja slovenske narodne zavesti.

Značilno za jeseniški delavski oder, ki je deloval v Delavskem domu na Jesenicah ali v rdeči trdnjavi, kakor so dom imenovali med obema vojnoma je, da je kljub preganjanju kontinuirano deloval dvajset let, to je od leta 1920 do leta 1940, ko je oblast društvo v celoti razpustilo. Seveda je preživljal tudi krize, ki pa so jih uporno premagovali, ker so jedro delavskega odra, oziroma dramskega odseka sestavljali komunisti in najbolj napredni delavci. Že od ustanovitve odseka je v odseku delovala celica komunistične partije, ki je kasneje prenehala delovati zaradi Obznane, konec leta 1925 pa je bila ponovno obnovljena. Pri tem naj omenimo, da so iz republiškega vodstva partije obiskovali jeseniške komuniste v Svobodi Ludvik Mrzel, Dušan Kermauner in Bratko Kreft.

Tako kot je bila celotna programska usmerjenost DPD Svoboda Jesenice vpeta v močno in organizirano idejnopolično, vzgojno in prosvetlensko delovanje, je tudi dramski odsek deloval na teh osnovah. O tem priča repertoar, ki so ga v glavnem sestavljala napredna dramska dela in recitali, poleg predavanj, debatnih večerov, organiziranih izletov in podobno. Marksistično usmerjeno društvo je pri svojem delu izhajalo iz predpostavke, da lahko samo osveščen, prosvetljen in razgledan delavec izbojuje revolucijo in ustvari brezrazredno socialistično družbo. Tako kot Svoboda oziroma kasneje Enakost v celoti, je bil tudi dramski odsek s svojim delavskim odrom kovačnica naprednih delavcev. Člani so bili na čelu stavk, manifestacij in demonstracij in sploh naprednega delavskega gibanja. Pri tem pa naj, predvsem za mlajše bralce omenimo, da je delovanje v predvojni Svobodi pomenilo tveganje vsakodnevnega kruha v takratni Kranjski industrijski družbi ali v drugem kapitalističnem podjetju. Da so bili mnogi svobodasi zaprti, preganjani, nenehno kontrolirani in podobno.

Pri taki dejavnosti zato ni čudno, da so naše prve partizanske enote in politične odbore Osvobodilne fronte na našem pa tudi širšem območju sestavljali ravno tovariši, ki so delovali in se oblikovali v Svobodi in Enakosti. Po podatkih, ki jih je zbral Vencelj Perko je iz članskih vrst odšlo v partizane 69 oseb. od

redno vitalnost pa tudi duhovito spletene gorenjske ples, temperamentne in dosti kvalitetne. Poseben užitek je predstavljala tudi izredna pestrost in izvirnost narodnih noš.

Vsekakor srečanje folklornih skupin delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne pomeni lep kulturni dogodek za železarske Jesenice, kar je dokazala tudi polna dvorana zadovoljnih obiskovalcev, ki so prišli od blizu in daleč kljub nalivu. Prepričani smo, da bodo vse skupine ob zadostni družbeni podpori in ustreznem strokovnem vodstvu še napredovale in da bodo srečanja vsako leto še kvalitetnejša in pestrejša. To pa je tudi eden od namenov srečanj.

Program, ki se je odvijal zelo tekoče skoraj dve uri, sta uspešno povezovala napovedovalca Majda Rebernik in Borut Verovšek.

Pri skupni večerji in še posebno po večerji je vseh sedem skupin postalo ena sama velika skupina slovenskih železarjev, to pa je najbolj dragocena vrednota srečanja.

ttega je bilo 33 prvoborcev. V bojih pa je padlo 31 borcev, od tega 23 prvoborcev. Čez 70 članov je bilo aktivistov OF, čez 60 pa je bilo včlanjenih v Osvobodilno fronto. Kot talcev je padlo sedem članov, interniranih je bilo osem članov, štirje pa se niso vrnili iz taborišč, pet članov je bilo izseljenih. Mnogi od teh članov so imeli pomembne vojaške in politične funkcije v narodnoosvobodilnem boju in socialistični revoluciji.

Težko je iz teh podatkov izluščiti samo delež članov ki so delovali na delavskem odru, ker so mnogi člani delovali v dveh ali celo treh odsekih. Po zapisih Franceta Škrlija pa lahko povzamemo nekaj imen članov, ki so delovali na delavskem odru in ki so odigrali pomembno vlogo v narodnoosvobodilni borbi in socialistični revoluciji: Jože Gregorčič-Gorenjc, španski borec in legendarni komandant gorenjskih partizanov, proglašen za narodnega heroja, Polde Stražišar, komandant gorenjskega odreda in njegov brat Viktor, sekretar okrožnega komiteja komunistične partije Kamnik, Stane Bokal, soorganizator vstaje v bohinjskem kotu, Julka Pibernik, junakinja Igmanskega marša in dalje Tone Čufar Jože Čelesnik, Jaka Rabič, Franc Mencinger in Edi Giorgini, ki so vsi žrtvovali svoja življenja za svobodo in zmago socialistične revolucije. Med sodelavci delavskega odra na Jesenicah moramo omeniti tudi Vencelja Perka, delegata na ustanovnem kongresu Komunistične partije Slovenije leta 1937 na Cebinah pa Alfonza Oblaka, Franceta in Tilko Škrli, Angelco Weiss, Andreja Pleša, Jaka Vodnjava, Avgusta Jelena in Albina Kobentarja, ki so se še več let po osvoboditvi razdaljali odrski in drugim družbenim dejavnostim. Seveda je spisek vseh delujočih in sodelujočih na delavskem odru na Jesenicah med obema vojnoma mnogo večji in vsak izmed njih je v težkih časih prispeval kanček k uspešnemu razvoju napredne gledališke dejavnosti na Jesenicah, ki jo ob sedanjem jubileju jeseniških amaterskih gledališčnikov ne bi smeli zanemariti.

(Podatki: France Škrli Zgodovinski razvoj delavskih kulturnih organizacij: France Škrli Dramska dejavnost Svobod pred drugo svetovno vojno na Gorenjskem (objavljeno v knjižici Delavski oder na Slovenskem) in Vencelj Perko Ob jubileju zleta Svobod v Celju, LISTI, priloga Železarja šte. 20/V z dne 22. maja 1975.)

V naslednji številki se bomo sprehodili skozi razvoj izredno plodne in kakovostne gledališke tvornosti na Jesenicah v 35 letih po osvoboditvi.

KINO RADIO IN VARNOST GLEDALCEV

Zgodilo se je 11. oktobra v kino Radio na Jesenicah. Ogledal sem si film »Dečki iz Brazilije«. Nekako po 25 minutah trajanja predstave je nekomu postalo slabo. Kaj sedaj, kako priti iz dvorane, ko pa je bila zaklenjena kot kletka v živalskem vrtu. Kako da vrata glavnega vhoda znotraj nimajo kljuka, da bi se v takem primeru lahko prišlo na prosto. Kako je poskrbljeno za varnost obiskovalcev kina, kaj če bi prišlo do požara, potresa ali kaj podobnega, ljudje bi se pobili kot živali.

Hodil sem po raznih dvoranah širom Jugoslavije pa so povsod kljuka nameščene na obeh straneh vrat. Vprašujem se kakšna je cena varnosti v kinu Radio. Želim pojasniti, kje je bil delavec, ki je postavljen na to mesto.

Prosim za takojšnjo namestitev kljuk. V imenu obiskovalcev – Soledad

Folklorna skupina Bratstvo iz Raven (Foto I. Kučina)

Folklorna skupina KUD Jaka Rabič Dovje-Mojstrana (Foto I. Kučina)

Folklorna skupina Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela (Foto I. Kučina)

LIKOVNIKI ISKRE RAZSTAVLJAJO NA JESENICAH

V soboto, 18. oktobra, bodo ob 18. uri v mali dvorani Delavskega doma odprli kolektivno razstavo likovnih del članov likovnega društva ISKRA iz Kranja. Za krajši kulturni program bodo, tako kot običajno, poskrbeli učenci jeseniške glasbene šole.

Likovniki ISKRE se tokrat na Jesenicah predstavljajo s svojimi deli že tretjič. Okrog 40 likovnih del bo predstavilo 16 slikarjev in sicer: Alojz DULAR, Martin GORIČA-NEC, Franc GUČEK, Stefan HORVAT, Izidor JALOVEC, Milenko KLJAJIČ, Boris LAVRIČ, Katarina PLEMELJ, Mladen RADOJČIČ, Ivan RAZBORŠEK, Vladimir SITAR, Bojan ŠAVER, Bernard ŠRAJ, Vida ŠTEMBERGER, Zlata in Jože VOLARIČ.

To so vsi člani likovnega društva ISKRE, ki že pet let zelo uspešno deluje na področju spodbujanja likovne tvornosti in organizacije likovnih razstav. Člani društva so doslej svoja dela kolektivno razstavljali v Lendavi, Murski Soboti, Mariboru, Celju, Brežicah, Novi Gorici, Ribnici, Žužemberku, Domžalah, Ljubljani, Trzinu, Radovljici, Bledu, na Jesenicah in seveda v Kranju. Razstavljali pa so tudi izven ožje domovine v Skopju, Nišu, Novem sadu, Beogradu in Zagrebu. V različnih krajih pa se uspešno predstavljajo tudi posamezni člani s samostojnimi razstavami, sodelujejo pa tudi na skupinskih regijskih in republiških razstavah, oziroma likovnih manifestacijah.

Moramo poudariti, da se sodelovanje med člani likovnega društva ISKRA in likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice iz leta v leto bolj pogloblja in dobiva široke dimenzije strokovnega, slikarskega in tovariškega sodelovanja. Omenimo naj, da so bili doslej člani likovnega kluba DOLIK

že trikrat gostje Iskrašev in sicer s kolektivno razstavo v avli PPC Iskra v Ljubljani in dvakrat v avli TELEKOMUNIKACIJE na Labohar v Kranju.

Slikarji ISKRE so s svojim vztrajnim in poglobljenim delovanjem doslej lepo kvalitetno raven, ki je povsod vzbudila pozornost javnosti in kritike in s svojo dejavnostjo sodelujejo med najuspešnejše likovne kolektive v Sloveniji.

Razstava likovnih del slikarjev ISKRE bo odprta do vključno 29. oktobra vsak dan, razen nedelje, od 9. do 12. in od 16. do 19. ure.

FOLKLORISTI IZ VALJEVA NA JESENICAH

Prihodnji teden in sicer v petek, 24. oktobra in nedeljo 26. okt. bo gostovala na Jesenicah, oziroma v delavskem domu Julka in Albin Pibernik na Javorniku Jeseničanom že znana folklorna skupina KUD Abrašević iz pobratenege Valjeva. Nedvomno bo to za Jeseničane in okoličane izreden kulturni dogodek, saj je znano, da je skupina izredno kvalitetna in da jo poznajo tako v Jugoslaviji, kakor širom Evrope in celo Amerike.

JESENICE : TIVOLI 14 : 2 (8:0, 3:1, 3:1)

Dvorana v Podmetakli gledalcev 600, sodniki Ulčar-Bled, Vister in Petrič Jesenice. Strelci za Jesenice so bili: M. Pajtič, S. Štamp, Besič in I. Štamp po dvakrat, Magazin, Klemenc, Suvak, Hafner, D. Horvat in Berišak po enkrat, za Tivoli pa Iglji in Berišak.

Za jeseniške hokejiste je bila tekma s Tivoliem lepa prilika za uigravanje, še zlasti zaradi tega, ker v jeseniških vrstah marsikaj »skriplje«. Že prva tretjina je pokazala premoč večkratnih prvakov, ki so novince v prvi ligi povsem nadigrali in jim kar osemkrat zatresli mrežo. Po tem vodu je bilo pričakovati, da se domačini ne bodo več tako trudili, kar se je tudi zgodilo. Kljub ne povsem zavzeti igri, so domačini pokazali precej več in ob koncu tudi slavili visoko zmago.

Po tej tekmi se je ponovno izkazalo, da se sicer marsikaj izboljšuje v igri jeseniških hokejistov, hkrati pa tudi to, da bo potrebno še marsikaj popraviti, da bi bila igra hitrejša in še učinkovitejša. Razlog, da tega še ni pa je treba iskati v tem, da jeseniške vrste še niso uigrane. To je tembolj zaskrbljujoče, kajti že v torku 21. oktobra bo na Jesenicah veliki derbi med Olimpijo in Jesenicami. Kot kaže pa hokejisti iz železarskega mesta še niso povsem pripravljeni za teške tekme.

Ko smo že pri nastopih Jeseničanov v prihodnjih dneh naj omenimo, da obstaja

velika možnost, da bi naši hokejisti odigrali srečanje z Vojvodino, namesto v Beogradu na Jesenicah. Vojvodinci tako ali tako nimajo svojega ledu, zato so se pri HK Jesenicah zavzeli, da bi bila tekma na Jesenicah, in sicer v soboto 18. oktobra. To je možno, kajti Vojvodina je v sredo gostovala v Celju.

PARTIZAN : JESENICE 2:10

V torku, 14. oktobra je jeseniško hokejsko moštvo v Beogradu dobilo prvenstveno tekmo z domačim Partizanom 10:2 in tako, ne glede na ostala srečanja prevzelo vodstvo na lestvici.

LJUBITELJEM HOKEJA

V torku, 21. oktobra, ob 18.30 bo hokejska tekma za državno prvenstvo med HK Jesenicami in HK Olimpijo.

Vstopnice so v predprodaji na sindikatu Železarnice po znižani ceni 40.00 din.

MEDNARODNI USPEH DARKA SVETINA

V preteklem tednu je bilo v avstrijskem mestu Aigen štiri dnevno tekmovanje v padalskih skokih za tretji alpski pokal. Sodelovalo je 20 ekip s po petimi tekmovalci iz šestnajstih držav Evrope in mednarodna ekipa ameriških padalcev, Kanade in ZDA. Za Alpeki pokal je veljala samo uvrstitev ekip v skokih na cilj, za posamezno razvrstitev pa skoki na cilj, figurativni skoki in kombinacija obeh disciplin.

Kvaliteta sodelujočih ekip je bila na najvišji mednarodni ravni, saj so vse države, razen Jugoslavije, nastopile z ekipami, ki so tekmovalce tudi na letošnjem svetovnem prvenstvu v Bolgariji. Letalska zveza Jugoslavije je vabilo za udeležbo odstopila Alpeckemu letalskemu centru Lesce. Leška ekipa v sestavi: Drago Buntič, Maks Humar, Branko Hrast, Darko Svetina in Benjamin Smid, je nastopila za Jugoslavijo brez finančne udeležbe letalske zveze, sredstva za tekmovalce pa so si padalci prislužili s fizičnim delom pri podiranju peti v jeseniški železarni in prebiranju opeke na nasipu.

V disciplini skokov na cilj z višine 1000 metrov je vseh 100 tekmovalcev izvedlo po osem skokov. Petčlanska ekipa je tako opravila skupno 40 skokov, ki so vsi steli za ekipno uvrstitev, posameznikom pa za posamezne uvrstitve.

Velika izenačenost in odlični dosežki so stopnjevali napetost in borbo za najvišja mesta. V to borbo pa so se vmešavali tudi leški padalci, ki so po šestih serijah držali odlično drugo mesto s samo 40 cm iz tridesetih skokov. Vodstvo so držali Madžari, tretji pa so bili sovjetski tekmovalci. Do velikega presenečenja pa na naše razočaranje ni prišlo, ker sta Hrast in Humar v sedmi seriji skočila 1,50 m in 3 m od cilja, kar je povsem pokopalo naše upe za doslej največji ekipni uspeh jugoslovanskih padalcev. Vzrok je bil v pooblaščenem vremenu, oziroma ojačanem vetru, razen tega pa je bila tudi termika zelo močna. To pa tako izkušeni padalci kot sta Hrast in Humar ne bi smelo toliko motiti, da bi lahko tako napako opravičevali. Posredi je bila verjetno prevelika psihična napetost zaradi možnosti osvajanja prvega mesta.

Ko so si zapravili vse možnosti za dobro uvrstitev, so v zadnji osmi seriji spet skočili odlično, celotna ekipa samo 8 cm od cilja. Madžari so skočili slabo, vendar so obratili prvo mesto zaradi napake naših v predzadnji seriji.

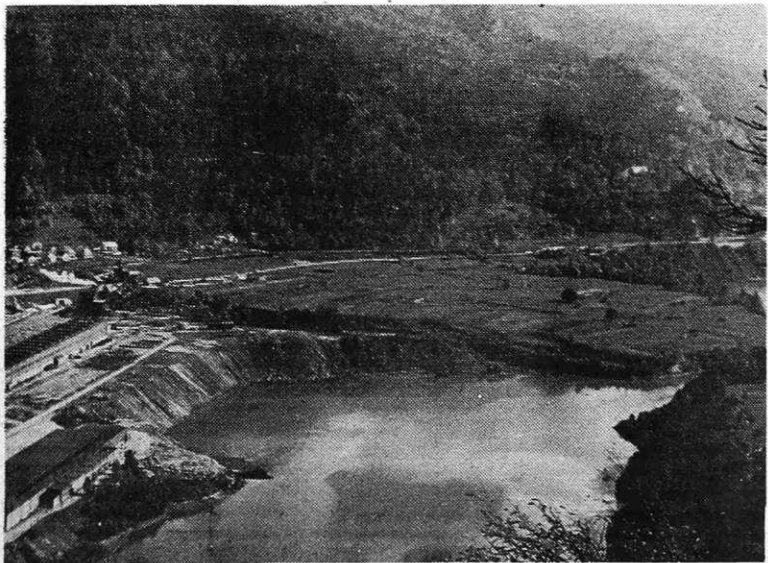
Naši padalci so ob koncu pristali na 14. mestu.

Obliž za slabo ekipno uvrstitev pa je odlična uvrstitev našega mladinskega državnega prvaka Darka Svetine. V osemih skokih je dosegel samo 2 cm od cilja in zasedel odlično peto mesto. Zmagal je član madžarske ekipe Mesarović z osmimi ničlami. Drugi je bil Ušmajev, letošnji absolutni svetovni prvak, s samo 1 cm. Da je bila konkurenca izredno kvalitetna pove tudi uvrstitev letošnjega svetovnega prvaka v skokih na cilj Belgijca Boidina, ki je dosegel rezultat 11 cm in se s tem rezultatom uvrstil »samo« na 16. mesto. Na tekmovalce Buntiča pa je bil z 19 cm šele na 28. mestu.

Humar in Hrast sta si zaradi slabega sedmega skoka povsem pokvarila tudi posamično uvrstitev.

V figurativnih skokih z višine 2000 m so bili sovjetski in francoski tekmovalci nedosegljivi. Z odličnim rezultatom 24,5 sekund v štirih skokih je zmagal svetovni prvak Ušmajev pred Derminom in Lubbejem iz francoske ekipe. Naš najboljši je bil Humar s časom 33,85 sekund in 31. mestom. Svetina je bil v tej disciplini naš najslabši tekmovalac in nikakor ne uspeva prebiti mejo desetih sekund pri izvajanju figur, kar ga močno prizadene pri generalnih razvrstitvah na vseh tekmovanjih.

REZULTATI:
SKOKI NA CILJ S 1000 M (8 SKOKOV)
POSAMIČNO (100 tekmovalcev): 1. Mesarović (Mad) 0,00 (8x0), 2. Ušmajev (SZ) 0,01 (7x0), 3. Aleksander (SZ) 0,01 (7x0), 4. Juhas (Mad) 0,01 (7x0), 5. Svetina (SZ) 0,02 (7x0). Ostali Jugoslovani pa so se uvrstili: 28. Buntič, 0,19 (3x0), 56. Smid

Del obratov na Belu z Belškim poljem (Foto I. Kučina)

Nogomet

ZMAGA IN REMI JESENIŠKIH NOGOMETAŠEV

JESENICE : LITJA (mladinci) 2:2

V nedeljo, 12. oktobra, so mladi nogometaši Jesenic gostili sovratnike iz Litje. Po boljši igri na težkem in razmočenem igrišču so zasluženo zmagali domači z goloma Hadzislejmanovića in Čatka.

Nastopili so: Jakupović, Hrast, Omanović, Zetarić, Okršlar, Čatak, Anastasov, Bakonić, Pihler, Bešić, Hadzislejmanović.

JESENICE : LITJA (člani) 0:0

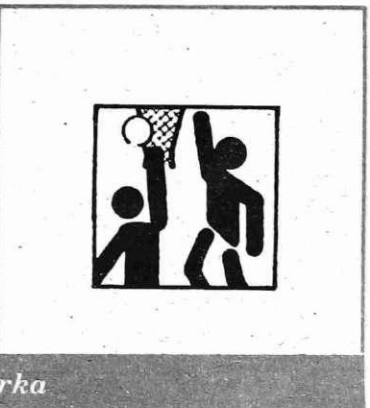
V osmem kolu SNL – zahod so v nedeljo 12. oktobra Jeseničani gostili nogometaše iz Litje.

Pred začetkom srečanja so domači nogometaši, ki so nastopili brez petih standardnih igralcev (Zubanić in Lamberger sta odšla v JLA, Troha in Ignjatović kartoni in Omanović poškodba) od predstavnika nogometne zveze Slovenije prejeli pokal za fer – plej kot najbolj disciplinirana ekipa v prejšnji sezoni.

Cepprav niso dosegli nobenega zadetka so domači prikazali dobro igro. Večinoma so igrali na polovici gostov in si ustvarili precej priložnosti, ki pa jih na zelo težkem in blatnem igrišču niso izkoristili.

Misljam, da je potrebno, da napišemo nekaj tudi o igrišču, če ga sploh lahko tako imenujemo. Sigurno je to najslabše igrišče v tem rangi tekmovalcev, kar seveda ni v ponos jeseniškim nogometašem še manj pa bi smelo biti samemu mestu Jesenice. Marsikdo od gledalcev se je verjetno spraševal ali so to sploh minimalni pogoji za tekmovalce in kaj je tisto kar vleče te športnike na igrišče? Upam, da se bodo o tem zamislili tudi kje drugje (predvsem pri delovni skupnosti za vzdrževanje športnih objektov) in našli kakšno pametno rešitev, če je že do zdaj niso mogli, oziroma če so sploh razmišljali o tem!

Zvone

Košarka

PROPAGANDNI NASTOP EKIP ISKRA - OLIMPIJA IN MONTING

V petek, 10. oktobra 1980, sta gostovali na Jesenicah članski ekipi Iskra - Olimpija in Monting iz Zagreba, ki sta trenutno na pripravi za prvenstvo v Kranjski gori. Olimpija je najprej igrala tekmo z domačini, nato pa še propagandno tekmo s članom 1. b zvezne lige Montingom iz Zagreba.

JESENICE : ISKRA OLIMPIJA 51:97 (26:53)

Za Jesenice so nastopili: Azman 10, Novak 6, Rizvanović 4, Jelovčan 6, Subotić 2, Berginc 3, Todorović 13, Grzetić 4 in Vauhnik 5.

Jeseničani, okrepljeni z mladim centrom Todorovićem, so se gostom dobro upirali do 10 minute prvega polčasa (19:18), potem pa so gostje prevzeli pobudo in visoko zmagali. Za Olimpijo so igrali pretežno mladi igralci, člani državne kadetske reprezentance in odlični Subotić. Najboljše igralce je trener Lazar Lečić hranil za propagandni nastop proti Montingom.

ISKRA OLIMPIJA : MONTING 104:90 (53:40)

V propagandni tekmi je Iskra Olimpija premagala četo trenerja Dimca (lani je trener spletko Jugoplastike). Koše za Olimpijo so dosegli: Mofardin 4, Polanec 19, Subotić 24, Jelovac 6, Tiringer 10, Gvardjancić 6, Pipan 18 in Grgin 17. Za Monting: Ozmec 6, Sulimanović 10, Pucar 16, Nikolić 18, Vukasović 6, Orešković 12, Topić 12, Matijaca 9 in Filipan 4.

Olimpija je pričela tekmo zelo dobro in si je že sredi polčasa nabrala občutno prednost. Potem pa so Zagrebčani zaigrali posamično obrambo in preko odličnih branilcev Pucarja in Nikolića uspeli vzpostaviti ravnotežje in celo znižati razliko. Tekma je bila, čeprav prijateljska, zelo borbena, občasno pa so igralci popestrili vzdušje z atraktivnimi potezami.

KADETI JESENIC DRUGI

V odlični tekmi za prvaka Gorenjske so jeseniški kadeti izgubili. Premagala jih je najboljša selekcija Kranja, ki igra pod imenom Senčur.

SENČUR : JESENICE 84:68 (47:28)

Kadeti Jesenic so ob zaključku gorenjske lige delili prvo mesto na prvenstveni lestvici in se tako skupno z ekipo iz Kranja uvrstili v slovensko kadetsko ligo zahod. Da pa bi kljub temu določili prvaka, so se med seboj dogovorili, da odigrajo še eno tekmo. Jeseničani so za čas tekme zvedeli šele na dan tekmovalnega dopoldne, tako da so komaj sestavili nepopolno ekipo, kar se je odrazilo tudi na rezultatu.

Jesenice: Strmec 5, Novak 18, Brgant 15, Tušek 14, Volarić 4, Dušančić 2, Trifković in Sofić.

TRIGLAV B : JESENICE B 71:65 (41:35)

V zaostali tekmi kadetske lige so se igralci druge ekipe Jesenic enakovredno borili z drugo ekipo kranjskega Triglava, vendar na koncu srečanje izgubili.

Jesenice: Vezosi 6, Zimic 15, Železnik 14, Stanojević 9, Lunder 21, Leban, Cvetković in Kristan.

Jeseničani so rezultat izenačili v 17 minuti drugega polčasa (63:63), nato pa so jim domačini zopet pobegnili in zmagali. Ekipa Jesenic B se je uvrstila na sedmo mesto v gorenjski ligi.

V NEDELJO XV. KROS V RADOVLJICI

Letošnji, že XV. kros občinskih reprezentanc za pokal DELA 1980 bo v nedeljo, 19. oktobra v Radovljici. S tem največjim republiškim tekmovanjem se zaključuje skupna akcija jesenskih krosov v krajevnih skupnostih, občinah in regijah, v katerih je predvidoma sodelovalo čez 200.000 tekačev. Nedeljski radovljski kros DELA je letošnji finale te množične telesnokulturne akcije v SR Sloveniji.

Trenutne prijave za nedeljski kros še niso znane, kajti v mnogih občinah šele te dni zaključujejo svoje občinske krose, pri čemer jih je doslej nekoliko oviralo tudi vreme. Vsekakor pa pričakujemo tako kot vsa leta doslej tudi v Radovljici množično udeležbo. Rok prijave je sicer že potekel, vendar bodo organizatorji v Radovljici morali upoštevati kasnejše prijave zaradi še omenjenih vremenskih težav.

Za pripravo in izvedbo te množične prireditve deluje v Radovljici posebni organizacijski odbor, ki ga vodi Drago Rozman, med tem, ko častnemu odboru predseduje predsednik skupščine občine Radovljica Polde Pernuš. Ob tej priliki so izdali lično brošuro, ki jo bodo prejeli vsi tekmovalci, v kateri predstavljajo občino Radovljica in telesno kulturo v občini, poleg razpisa in programa tekmovalcev ter ostalih navodil tekmovalcem.

Tekmovalne kategorije zajema od mlajših pionirjev in pionirk (1000 m) do veterinov (4000 m) in pripadnikov JLA (3000 m). Na tem zaključnem tekmovanju jesenskih krosov imajo pravico nastopa občinske reprezentance s področja SR Slovenije, ki so bile oziroma TKS lahko prijavi le po eno ekipo za vsako kategorijo. Prijav posameznikov organizator ne bo upošteval. Vsaka ekipa občinske reprezentance šteje največ tri tekmovalce oziroma tekmovalke, od katerih se trije najboljši po uvrstitvi štejejo za ekipno uvrstitev.

Zal izgleda, da bomo v jeseniški občini tudi letos ostali brez zastopstva na tem republiškem krosu, kajti občinski kros doslej še ni bil izveden.

Novi športni objekti pri šolskem centru na Plavžu so vedno zasedeni (Foto B. Blenkus)

UREJANJE SMUČIŠČ V ČRNEM VRHU

Smučarski klub Jesenice je v dogovoru s hotelsko turistično delovno organizacijo – Gorenjka, organiziral dvodnevno akcijo za ureditev smučarskih terenov v Črnem vrhu. V akciji je sodelovalo blizu sto tekmovalcev – smučarjev, trenerjev, organizatorjev in staršev najmlajših članov kluba. Ob vodstvu in pomoči delavcev Gorenjke nam je v soboto in nedeljo uspelo precej spremeniti izgled smučarskih terenov, ki so pred tem kazali kaj klavarno podobo. Skupina sedemdesetih smučarjev se je že prvi dan spoprijela s trdovratnim grmičevjem in podrastjo v zgornjem delu smučišča Španov vrh. Stiri ure so v rokah starejših – pelec sekire, srpi, kose in druga orodja, mlajši pa so posekano podrast pridno odnašali na rob smučišča ali pa so z njim prekrivali kanale, ki so jih izdoble meteorske vode v zadnjih dveh letih. Skritim očem ni ničesar ušlo. Stane Kolobar, ki je bil s strani Gorenjke odgovoren za potek akcije, je vestno pomagal in nadzoroval dela, ki so pod vodstvom predstavnikov kluba, kafa potekala z brigadirsko zagnanostjo. Rudi Makra je namreč za to akcijo pridobil tudi skupino brigadirjev, ki je s tem dela svoj prispevek za razvoj smučarskega športa na Jesenicah. Brigadirskim vzlikom so pritegnili tudi ostali – od najmlajših članov kluba pa do članov občinske selekcije, ki so se v takih akcijah znašli že večkrat. Akcijo je podprl tudi France Kosir, ki je kot ljubitelj Črnega vrha in najmlajših smučarjev vedno pripravljen pomagati tako ali drugače.

Smučišča so postopoma dobivala nove razsežnosti. Tako bodo ponovno dostopna za snežni teptalni stroj, ki smo ga v zadnjih letih najbolj pogrešali. Tokrat smo ugotovili, da je zaprta smučarska koča na Črnem vrhu. Res, škoda bi bilo, če bi koča ostala zaprta tudi v času zimске sezone, ko bi morala ponuditi gostilnjske številnik smučarjem. Preprečimo, da bodo odgovorni našli ustrezne rešitve, s čimer bi spodbudili tudi realizacijo dolgoročnih programov za ureditev Črnega vrha, ki bi v povezavi s Pristavo lahko ponudil delovnim ljudem čudovite možnosti za razvoj rekreacije in tekmovalnih športov vseh panog in disciplin.

V nedeljo se je urejanje smučišč nadaljevalo. Tokrat je svoje roke ponudilo šestindeset prostovoljcev, ki so z enako zavzetostjo urejali terene od srednje postaje do Azmanov. Tudi ta skupina se je na delo vrgla silovito, da bi tako ugnala še zadnje ovire na tem delu smučišča. Toda okoli tri-

najste ure so pričele pridne roke omahovati. Vsem je bilo jasno, da je grmičevja in podrast preveč in da bo za zadnji del smučišča potrebna še ena akcija. Zadovoljni, ker je bilo večino dela le opravljeno, smo se odpravili v dolino. V mlajših in naglas pa smo se naprej razmišljali, kaj smo že in kaj bi še lahko storili za ureditev Črnega vrha, na pobočjih katerega je v ponos jeseniških delavcev pred mnogimi leti stekla ena od prvih žicnic v Jugoslaviji.

V lanskem letu, ko je Gorenjka v zadovoljstvo jeseniških smučarjev prevzela upravljanje z žičnico in s smučišči v Črnem vrhu, še ni bilo mogoče storiti vsega, da bi Črni vrh postal tisto, kar Jeseničani in okolčani želimo in upravičeno pričakujemo. Vendar se nam zdi, da smo tokrat bližje uresničitvi naših želja in načrtov, kot smo bili v zadnjih nekaj letih. Aktivnost, ki jo kažejo delavci delovne organizacije Gorenjka in pripravljenost Jeseničanov, da v celoti podpremo ta prizadevanja, mora uresničiti vsaj del načrtov, s katerimi bi na Črnem vrhu postopoma razvil sistem žičnic in smučišč, tekaških prog in drugih terenov za tekmovalni šport in športno rekreacijo. Vzpostavimo s tem bi morali razviti tudi mrežo manjših gostinskih turističnih obratov, s katerimi bi popestrili in obogatili ponudbo Črnega vrha. Le-ta bi v sestavi s Kranjsko goro zagotovo lahko pokrila tiste potrebe, ki jih že leta izkazujejo Jeseničani pa tudi drugi ljubitelji teh terenov. Ob progah za rekreativno in družinsko smučanje ne bi smeli pozabiti tudi na tekmovalno smučanje, ki je in bo gonilna sila smučarskega booma v Sloveniji.

Jesenjski smučarji – menimo, da tudi vsa ostala športna javnost z zanimanjem pričakuje prve dolgoročne ukrepe novih upravljalcev smučišč in žičnic na Črnem vrhu.

Delavcem delovne organizacije Gorenjka se zahvaljujemo za pobudo in pripravljenost za medsebojno sodelovanje. Prepričani smo, da bomo s skupnimi močmi prišli do željenega cilja. Želimo, da bi tudi bodoče generacije smučarjev našle svoj prostor v Črnem vrhu, kot so ga smučarji prej našle, ko je bil Črni vrh vrsto let zibelka državnih prvakov.

Na koncu pa se zahvaljujemo vsem udeležencem akcije, ki so s tem pomagali tudi smučarskemu klubu, oziroma njegovi dejavnosti.

EK.

PRIJATELJU V SPOMIN

Pozno popoldne v lepem jesenskem dnevu z Zdravkom odideva čez Poldov rovt in naprej po lepi gozdni poti postajni z rumenorjavim listjem po meliških mimo studenca proti bivalju dve. Oprtana s težkima nahrbtnikoma hodiva počasi, saj se nama danes nikamor ne mudi. Korak za korakom se ob pomoči čelnih svetilk in zvezdnatega neba bližava bivalju. Ob pol devetih zvečer le odločiva težka nahrbtnika. Današnja pot je opravljena. Jutri naju čaka napornejši dan. Na plinskem gorilniku segreva mleko, pojeva še nekaj hrane in se počasi pripravlja za spanje.

Noč je hladna, blizu se še bolj hladno jutro. Nekaj minut čez šest se izza meglenega morja nad dolinami in kotlinami daleč na vzhodu prikaže rdeče sonce, polno življenja in radosti. Aljažev stolp vrh Triglava in mogočna severna stena, gore okoli Triglava se kopljejo v jutranji zarji. Misljam da sanjam. A resničnost prečudovitega sveta me postavi na prava tla. Ljudje z doline te ne razumejo, ko se podajaš v gore, a ko bi le enkrat stali tako visoko ob jutranji zarji, bi odhajali v dolino prevzeti od vse te lepote in še bi se vračali. Potem planinci, alpinisti ne bi bili več nori, nori bi bili ljudje po teh prašnih, zakajenih mestih, ki preveč živijo v ritmu civilizirane tekmovalne sveta.

Ura je sedem jutraj, ko se počasi pričneva pripravljati. Iz korita za bivalkom dobiva še nekaj umazane vode. Precediva jo in skuhava čaj. Pojeva še nekaj hrane, zatem pa počasi odideva pod Spodnji Rokav. Nekaj minut čez šest se izza meglene morja nad dolinami in kotlinami daleč na vzhodu prikaže rdeče sonce, polno življenja in radosti. Aljažev stolp vrh Triglava in mogočna severna stena, gore okoli Triglava se kopljejo v jutranji zarji. Misljam da sanjam. A resničnost prečudovitega sveta me postavi na prava tla. Ljudje z doline te ne razumejo, ko se podajaš v gore, a ko bi le enkrat stali tako visoko ob jutranji zarji, bi odhajali v dolino prevzeti od vse te lepote in še bi se vračali. Potem planinci, alpinisti ne bi bili več nori, nori bi bili ljudje po teh prašnih, zakajenih mestih, ki preveč živijo v ritmu civilizirane tekmovalne sveta.

Ura je sedem jutraj, ko se počasi pričneva pripravljati. Iz korita za bivalkom dobiva še nekaj umazane vode. Precediva jo in skuhava čaj. Pojeva še nekaj hrane, zatem pa počasi odideva pod Spodnji Rokav. Nekaj minut čez šest se izza meglene morja nad dolinami in kotlinami daleč na vzhodu prikaže rdeče sonce, polno življenja in radosti. Aljažev stolp vrh Triglava in mogočna severna stena, gore okoli Triglava se kopljejo v jutranji zarji. Misljam da sanjam. A resničnost prečudovitega sveta me postavi na prava tla. Ljudje z doline te ne razumejo, ko se podajaš v gore, a ko bi le enkrat stali tako visoko ob jutranji zarji, bi odhajali v dolino prevzeti od vse te lepote in še bi se vračali. Potem planinci, alpinisti ne bi bili več nori, nori bi bili ljudje po teh prašnih, zakajenih mestih, ki preveč živijo v ritmu civilizirane tekmovalne sveta.

Po nekaj minutah hoje po drnastem grebenu in pridruži sva pri vstopu. Naveševa se še na rdečo-plavo devet milimetroko vrvi in počasi pričneva s plezanjem. Izstopiva v dnu poševne jaze pri treh luknjah, nato plezava levo čez previs na travnatu polico. Od tu vodi naravnost navzgor izrazita po. Plezava po navpični polici, meter za metrom napredujeva. Na koncu polici prečiva v desno čez velike Luske in plezava naprej po poševni polici pod previse. Prečiva tri metre levo nato plezava naravnost navzgor čez previs v bolj razčlenjen svet. Se dva do tri raztezaje imava pred seboj. Se na naju vodi v zgornjem delu akosi previsen kamin do Travnate police, nato plezava nekaj metrov navzgor do druge Travnate police in po njej levo na greben. Srečana stojiva na vrhu prvenstvene smeri, sonce se počasi posavlja, ko se po nekaj urnih naporih spuščava po vrvi v dno stene.

Spominjam se leta, ko se mi je v mesecu mladosti ponesrečil neločljivi splezalček – najboljši prijatelj, izreden alpinist, miren fant in veliki mojstranski alpinista. Bil je s srcem in dušo zapisan tem čudovitim goram. Smer Jeglić – Kulnaver v severni steni Debele peči je bila njegov zadnji vzpon. Ostali so le še spomini nani. Severovzhodno ostenje Spodnjega Rokava – GORANOVA SMER je njegov žalosten spomin.

Dne 4. oktobra 1980 sva z Zdravkom Kosirjem plezala prvenstveno smer v spomin na Gorana Rabiča; ocena V + mesto IV, A 200 m 5 ur.

Izidor Kofler